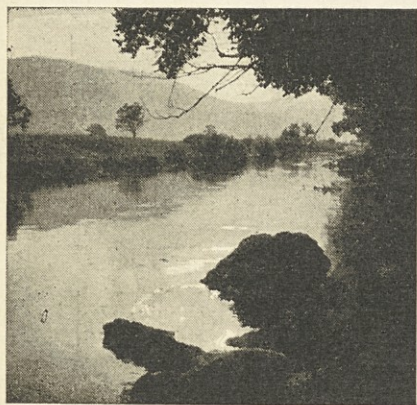
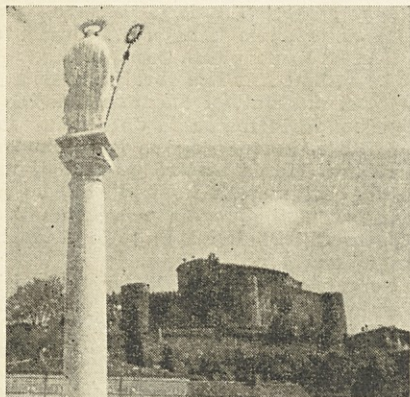

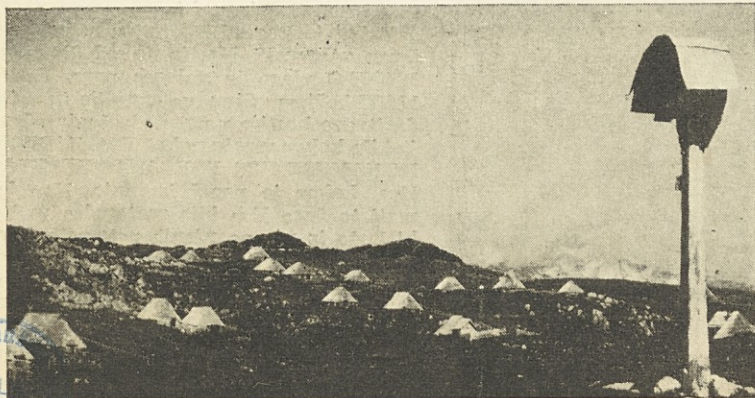

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

ARGENTINSKO "OZNANILO" NAM JE PRINESLO VESELO VEST, DA JE V GLAVNEM REŠENO VPRAŠANJE PRESELITVE SLOVENSKEGA BOGOSLOVNEGA SEMENIŠČA IZ ODDALJENEGA SAN LUISA V SREDIŠČE SLOVENSKEGA ŽIVLJA V ARGENTINI, NA OZEMLJE VELIKEGA BUENOS AIRESA, S ČIMER JE ZAGOTOVLJEN NJEGA NADALJNJI OBSTOJ IN NJEGA NEMOTENO DELOVANJE. S TEM JE PA OMOGOČENA TUDI USTANOVITEV TAKO POTREBNEGA SLOVENSKEGA MALEGA SEMENIŠČA, KI NAM EDINO MORE ZAGOTOVITI DUHOVNISKI NARAŠČAJ ZA BODOČE. — SLOVENSKO VELIKO IN MALO SEMENIŠČE V IZSELJENSTVU JE ZAKLAD IN IZREDNA MILOST, KI MENDA NOBENI DRUGI NARODNI IZSELJENSKI SKUPINI V SVETU NI DANA. TO MILOST, TA ZAKLAD MORAMO VISOKO CENITI IN ZA NJEGA OHRANITEV VELIKO MOLITI IN ŽRTVOVATI. TO PA NE LE NEKATERI, AMPAK VSI SLOVENCİ PO SVETU. DOSEDAJ SO K OBSTOJU SLOVENSKEGA SEMENIŠČA V TUJINI BISTVENO PRIPOMOGLI SLOVENCİ V USA. ODSLEJ SE NAJ BI JIM PRIDRUŽEVALI ŠE VSI OSTALI PO SVETU RAZKROPLJENI ROJAKI. MOLIMO ZATO ZA SLOVENSKO SEMENIŠČE, DARUJMO ZA NJEGA VZDRŽEVANJE, ZLASTI PA MU PRIDOBIVAJMO NOVIH POKLICEV! — PA SE NEKAJ: BOŽJA PREVIDNOST JE HOTELA, DA SE JE VPRAŠANJE PRESELITVE BOGOSLOVJA IN USTANOVITVE MALEGA SEMENIŠČA REŠILO PRAV V ZAČETKU "BARAGOVEGA MESECA", AVGUSTA. ALI NAM TO NE DA SKLEPATI NA POSEBNO BARAGOVO POMOČ V TEJ NAŠI VAŽNI ZADEVI? ALI TOREJ NE BI KAZALO CELOTNO VPRAŠANJE SLOVENSKEGA SEMENIŠČA V TUJINI IN NAŠEGA DUHOVSKEGA NARAŠČAJA SPLOH PRIPOROČATI ZLASTI BARAGI? DA, ALI NE BI BILO NAD VSE PRIMERNO, NOVONASTAJAJOČE VZGOJEVALIŠČE BODOČE SLOVENSKE DUHOVŠČINE KRSTITI SPET ZA "BARAGOVO SEMENIŠČE" KAKOR PRED VOJSKO V LJUBLJANI

SEPTEMB.

1 9 5 1

XIX.

LETNIK

Pastirjev glas

Z MARIJO SKOZ ŽIVLJENJE

8. "ŽENA, GLEJ TVOJ SIN"

"STALA PA JE POLEG KRIŽA JEZUSOVA NEGOVA MATI..." Tako kratko in jedrnatno je oživilec evangelist Janez zapisal največjo izmed sedmih Marijinih žalosti. Kakor da je besede vklesal v kamen ali vrezal v jeklo, čisto stvarno brez podrobnosti in čustvenega izražanja. Žalost Marijina je bila tako velika in kot morje globoka, da je nobena človeška beseda ne more izraziti; čim več besedi, tem bolj je opis razblinjen in nejasen. Kar se z besedami ne da v vsem obsegu povedati, to je z najkrajšimi besedami še najboljšje povedano. Tako stoje Janezove besede pred nami in segajo kot nož v dušo. Obstoje pred njimi in se zamisli; kar strahotne so. Mati božja Marija stoji poleg križa, na katerem je pribit Jezus, njen in božji Sin, in umira v bolečinah, zaničevan in zavržen od lastnega ljudstva. Nema priča, niti besedica ne pride iz njenih ust; v duši pa ponavlja tisti Fiat — Zgodi se, s katerim je ob angelovem pozdravu sprejela vlogo in nalogo Odrešeni-kove matere.

Tako blizu stoji, da vse vidi in sliši in opazi na trpečem Jezusu, in v dnu srca in duše z njim čuti vsako telesno bolečino in vsako dušno bol. — Tako STOJI! Ni klonila, ni klecala, ni padala v nezavest, kakor so jo upodabljali slikarji, ki niso doumeli Janezovega

škof dr. Gregorij Rožman posvečuje dva svoja bogoslovca, č. g. Gabra Franca in Hlebga Milana, v mašnika, 3. junija 1951 pri Sv. Lovrencu v Clevelandu

klenega sporočila. Stala je pokoncu, junaško, kakor da je hotela Jezusa v poslednjem trpljenju držati in podpirati. Junaška Mati ob junaškem Sinu! Kdo ima dovolj živo domišljijo, da bi si predstavljal Marijino bolečino tako resnično, da bi mu zalila dušo kakor je njeno? Nihče, komur Bog ne da prekonaravne zmožnosti. Morda matere še najbolj morejo podoživljati materinsko trpljenje, ko je Jezusa kot mati darovala nebeškemu Očetu v nedopovedljivi bolečini. Pa to še ni vse, kar je Marija trpela pod križem.

Umirajoči Sin svojo Mater nagovori, poslednje besede in naročilo ji pove: "ŽENA, GLEJ TVOJ SIN!" Na Janeza misli, edinega apostola, ki si je upal stopiti pod križ in javno izpričati svojo zvestobo in dosledno privrženost božjemu Učeniku. Zadnja beseda Jezusova pred smrtjo Mariji ni sladko ime: Mati, ampak bolj hladno, skoraj uradno: žena. V tem leži nova bolečina za Marijo, nova še težja žrtev. V okrožnici o mističnem telesu Kristusovem govori papež Pij XII. o Marijini vlogi tako-le: Marija je Jezusa "darovala obenem z ŽRTVIJO SVOJIH MATERINSKIH PRAVIC IN MATERINSKE LJUBEZNI, KOT NOVA EVA, za vse otroke Adamove, po njegovem nesrečnem padcu omadeževane." Ni samo Sina, sad svojega deviškega telesa, porudila kot hostijo za odrešilno daritev in se tako odpovedala njegovi vidni navzočnosti, tudi svoje materinske pravice do Njega, celo svojo materinsko ljubezen je morala žrtvovati, da je z Jezusom vred tudi njena žrtev bila resnično popolna. Več ni imela, več ni mogla žrtvovati. Lažje bi ji bilo, ako bi bila morala dati svoje življenje in z Jezusom umreti, kakor pa da se je odpovedala temu, kar ji je bilo najbolj drago in sveto, kar ji je pomenilo življenje. Nebeški Oče pa je zahteval od nje tolikšno žrtev — in Marija je trdno stoječa pod križem rekla: Fiat — Zgodi se! A trpljenja in bolečin njenega Srca pri tem nihče ne more izmeriti.

Zakaj je Bog od Marije to zadnje najtežjo žrtev zahteval? Marija je od Boga prejela DVOJNO vlogo in nalogo: prva, da je bila MATI božjemu Sinu, ga vzredila in pripravila daritveno hostijo v naše odrešenje; druga, da je bila kakor v raju nekoč Eva, ZASTOPNICA IN NAMESTNICA VSEGA ČLOVEŠTVA, nova Eva, kakor jo papež imenuje. Ker je prva mati in žena Eva bila zastopnica vseh ljudi, ki bodo iz nje po njenih potomcih rojeni, je tudi njen greh z vsemi nesrečnimi posledicami prešel na vse ljudi. Enako velja za naše odrešenje. Z izvirnim grehom omadeževani člo-

veški rod je moral pravičnemu Bogu ponuditi spravno daritev, ki je Njega vredna in sposobna zadostiti žaljeni božji pravici. Marija, Mati Jezusova je bila izbrana za zastopnico človeštva, da kot reprezentantka vseh ljudi v njihovem imenu "ponudi" božji pravičnosti nedolžno Jagnje Jezusa v spravno daritev. Pod križem stoji Marija ne samo kot Mati Odreženikova, ampak še bolj kot zastopnica vseh ljudi, ki so potrebni odrešenja. Pod križem vrši Marija svojo drugo vlogo, zaradi tega je Jezus ne imenuje mater, ampak ŽENO.

Marija kot zastopnica človeškega rodu je z Jezusovo daritvijo na križu voljno in vdano darovala svoje materinske pravice in materinsko ljubezen. To je zadnje, kar je imela, in to je priložila k Jezusovi daritvi na oltar križa in tako od svoje strani sterilizirala vse, kar je božja volja od nje pričakovala, da je pravna daritev bila popolna žrtev, pri Mariji popolna v človeškem pomenu, pri Jezusu popolna v božjem smislu. Njun skupni Fiat — Zgodi se je bila Bogu prijetna himna hvale, zahvale in zadoščenja.

Papež Pij XII v svoji okrožnici nadaljuje: "Tako je postala ona, ki je bila po telesu mati naše Glave Kristusa, na novo zaradi bolečin in slave PO DUHU MATI VSEH NJE-GOVIOH UDOV". In prav ob koncu to misel še enkrat ponovi: "ONA JE PRESVETA ROD-NICA VSEH UDOV KRISTUSOVIOH". Mati, še bolj točno, Rodnica je tista, ki otroku življenje da. Telesna mati da telesno življenje; tista pa, ki je "po duhu" mati in rodnica vseh udov Kristusovih, daje življenje "po duhu", to se pravi nadnaravno življenje. Če govorimo o materinstvu "po duhu", ni ta izraz samo reka primera, prispodoba ali "prilika", temveč je stvarnost in resničnost, kakor je duša v nas nekaj stvarnega in resničnega, čeprav nevidna. Nadnaravno življenje milosti ne prihaja v nas brez sodelovanja ali posredovanja Marijinega, kakor ni telesnega življenja brez sodelovanja matere, ki otroka nosi in rodi. Ko je Marija pod križem postala naša mati, je s tem postala tudi Srednica vseh milosti, mi po njeni bolečini pa njeni otroci. Kakor je njeno materinstvo "po duhu" stvarno in resnično, tako smo tudi mi stvarno in resnično njeni otroci. Mati nam je in nas materinsko ljubi. Nikar ne pozablajmo, da nas je s popolno žrtvijo in v nepopisnih bolečinah rodila, otroci njenih bolečin smo. SPOŠTUJMO njeno bolečino, katera nam je življenje "po duhu" posredovala, in HVALEŽNI ji bodimo. Žalo hvaležnost ji skazujemo s tem, da je ne žalostimo z novimi grehi.

In ZAUPAJMO ji! Bog pravi po preroku Izajiju: "Ali more žena pozabiti svojega otroka, da bi se ne usmilla sina svojega telesa?" Proti materini naravi je, da bi mogla pozabiti svojega otroka. Ali je mogoče misliti, da je Marija, naša mati "po duhu", manj mati kot katera koli žena, ki je porodila? Ona je v vsem popolna tudi v svojem duhovnem materinstvu. Naša najpopolnejša mati je. — Glejte, kakšno mater nam je dal križani Jezus! S pristržno hvaležnostjo jo sprejmimo, zvesto se je držimo in zavedajmo se, da je naša mati Marija mati sedem žalosti.

škof GREGORIJ ROŽMAN

NAJVEČJA ZAPOVED

NAJVEČJA ZAPOVED je ta: "Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vsem mišljenjem". Evangelij sedemnajste nedelje po binkošti govori o njej. Krščanstvo, pristno in živo, je vera ljubezni, Jezusov nauk je nauk ljubezni.

Boga ljubiti je prva in največja dolžnost človeka. "BOG JE LJUBEZEN" — ljubezen po svoji naravi vzbuja in užiga ljubezen, kakor plamen zažiga in v ogenj spreminja vse, kar gorljivega doseže. Bog nas je prvi ljubil; vse božje razodetje je ena sama povest božje ljubezni, nepretrgana veriga dokazov, kako nas Bog ljubi od ustvarjenja preko odrešenja do vstajenja od mrtvih, in večno življenje v nebesih je življenje v najboljši ljubezni.

Bog nam je ustvaril LJUBEZNI ŽEJNO SRCE; kjer ljubezen najde, se vžge. Kako je to nenaravno, da se ob BOŽJI ljubezni naša srca ne vžgo. Seveda, ker po bornih dobrinah minljivega sveta hrepeneči ne opazimo dokazov tiste večne ljubezni, ki edina more naša srca umiriti. Bog je ljubezen, naša srca so žejna ljubezni; sledi za nas: "Mi torej ljubimo, ker nas je on prej ljubil", kakor je zapisal apostol ljubezni, sv. Janez.

Ljubezen do Boga je merilo našega krščanstva. Ko je krščanstvo v mnogih središčih in celih narodih zbledelo, je ljubezen do Boga omrznila, z njo pa tudi medsebojna ljubezen med ljudmi in narodi, kajti kdor ne ljubi Boga, ne ljubi svojega sočloveka. Kolikor imamo medsebojne ljubezni, toliko ljubimo Boga in nič več, kajti zapoved ljubezni do bližnjega je ENAKA po vrednosti in obveznosti prvi in največji zapovedi: Ljubi Gospoda, svojega Boga...

škof GREGORIJ ROŽMAN

BARAGA O BLAGOSLOVU SAMOTE

"Bog je rad pri tebi in s teboj. Bodi tudi ti s svojimi mislimi rad pri njem in se mnogo pogovarjaj z njim. To pa boš najlažje storil, ako boš na samem. V samoti bo Bog skrivnostno, kakor je le njemu lastno, govoril tvojemu srcu. V samoti boš slišal tisti njegov glas, ki ga razumejo le njegovi prijatelji."

PODRTI KRIŽ

(ZA PRAZNIK POVIŠANJA SV. KRIŽA)

Nevzdržno moreče in težko je bilo ozračje v tistih dneh. Vse se je v par tednih spremenilo. Cerkev je ostala brez duhovnikov, na občini so zagospodarili tujci. Ljudje so hodili plašno in tiho. Po polju so delali brez veselja, brez vneme, skoro le zato, da bi pozabili na morečo skrb, kaj bo.

Prišlo je prvo. Neko jutro so zagledali skalo, kjer je stal Evharistični križ, prazno; ponoči je izginil. Leden mraz je stisnil srca ljudem, nekaterim pa so žarela lica od zadovoljstva.

Francka je ostala na njivi nad vasjo pod gozdom sama. Sestra je odhitela po malico. Obstala je ob koncu njive ob robu gozda. Zamisljeno je gledala onstran na osirotelo cerkev in preko na prazno skalo na griču. Tedaj je nad seboj za hrbtom zaslišala šum. Obrnila se je sunkoma in obstala. Kri ji je za hip pordečila lica, oči so se ji zasvetile. Na rob gozda je prišel štefan in se hitro vsedel k drevesu.

"Videl sem, da si na njivi, pa sem prišel, ker sem vedel, da bo sestra šla malico iskat. Sem bliže pridi, Francka!" Ni se ganila. Le gledala ga je. Ponosna močna postava, iz katere je kar žarela mladost in moč. Na čelu mu je drzno padal pramen črnih las. Kolikrat po dnevi in kolikrat v sanjah je imela pred očmi to postavo. Vedela je, da ga ima rada, pa se ga je bala. Tako čudno zakrit je bil, da ga ni mogla razumeti. Tudi zdaj jo je vlekel, da bi sedla k njemu, da bi mu položila roko na mlado glavo. Vedela je, da ji iz oči in obraza vse bere in da se niti skriti ne more.

"No pridi no, Francka!"

"Ne, vsak čas lahko pride sestra, kaj bo mislila?"

"In če pride? Kar hoče, naj misli. Marsikdo bo moral začetni zdaj drugače misliti, ko so drugi časi." V očeh mu je bliskalo, v kotu ust mu je drhtelo. "Poglej, cerkev je prazna, križ je padel." Beseda mu je izzvenela v posmeh, ki ga ni mogel zakriti.

Francka je obleдела. "Štefan, pa tebi se to dobro zdi? Zmeraj si bil uganka zame, zdaj pa..." Hotela je nadaljevati, pa ji je beseda zastala. Bliskoma je šla preko misli sumnja: Ali ni bil štefan zraven pri podiranju križa? Tako globoko in boleče se ji je zasadila ta sumnja, da ji je vzelo glas, da ji je v oči prišla solza...

Glavo je povesila za hip, potem pa uprla oči naravnost vanj. Mrzel nasmeh mu je lebdel na obrazu. Z roko si je popravil lase.

"Kaj ti je, tako na hitro? Pusti to in sem sedi k meni!"

Stopila je korak bliže in obstala: "Štefan, kdo je to naredil?" Pokazala mu je z roko na prazno skalo.

Štefan se je za hip zmedel. Pa le za hip, takoj je bil obraz miren.

"Pusti to. Kaj nas briga. Kar je, je. Saj je dosti drugih bolj važnih reči."

Dvignil se je napol in stegnil roko, da bi

jo prijel in potegnil k sebi, pa se mu je umaknila.

"Ne maraš? Pa tako sem se veselil, da bova par minut skupaj, cel dan mi boš pokvarila; sedi sem k meni!"

"Ne, štefan, zdaj ni čas za to; veliko sem že premišljevala, zdaj bom še več. Vsak dan se mi zdiš bolj čuden! Izmikaš se mojim odgovorom."

"Pa za vraga," je udarila jeza v štefana, "pusti že te neumnosti; saj veš, da govore, da so Nemci to naredili, pa mene sprašuješ." Vstal je. "Če nočeš, pa ne." Ponosno se je zravnal in upiral oči vanjo.

"Štefan," se je Francki tresel glas, "zame to niso neumnosti. Tudi v tebi včasih niso bile, vsaj meni se je tako zdelo, drugače se ti ne bi tako približala."

Štefana so besede zadele. "Saj sem ti že rekel, da se je treba spremeniti, tudi ti se še boš, ko boš videla, da ne gre drugače, potem boš že boljša tudi do mene." Poskusil se ji je nasmejati in pomežikniti.

"Potem me še ne poznaš dosti, štefan. Zame bo tako ostalo, kakor je, pa naj stane kar hoče. Lahko drugi po vetru plašč obračajo, jaz ga ne bom, in da bi taki, ki križe podirajo, za zmeraj zmagali, nikoli ne bom verjela. Taka sem in taka bom ostala, da se ne boš brez potrebe motil in si kaj obetal."

"Bomo le še videli, če bo res; zdaj grem, pa se bova še videla, Francka. Na svidenje!" Zginil je v gozdu. Še je šumelo nekaj časa listje, potem je utihnilo vse.

Francki je bilo hudo. Sedla je na rob gozda in si podprla glavo z obema rokama. "Nikoli ne bova prišla skupaj, pozabiti bom morala nanj, pa bo tako silno hudo. Le čemu mi je tako prirasla njegova postava k srcu, saj je bil zmeraj bolj tako," je pletla misli, dokler je ni predrnila sestra.

Preteklo je nekaj mesecev. Strah ni popustil, napetost ni jenjala. Francka je delala topó, brez veselja, kot drugi, ki niso vedeli, kdo bo spravil.

Toliko in toliko ljudi so nasilno pobrali iz domov in jih odvlekli; nihče ni bil varen. Gozdovi so oživeli. Francka je vedela, da je tam tudi štefan. Čudne govorice so se širile. Tudi te, da so gozdovniki podrli križ. Za vsako tako besedo se je Francki zdelo, da se veča prepad med njo in njim. Vse bi storila, da bi ga premostila, pa je bila brez moči.

Štefan je hodil med svojimi po gozdu, mrk, teman, z vso silo se je vrgel v novo življenje. Rad bi zatrl v sebi razdvojenost in dvome z delom, pa ni šlo. Čutil je, da mu vstaja sovraštvo do vseh, ki so ostali s Cerkvijo in Bogom, pa čutil, da mu vstaja iz užaljenosti in ponižanosti, ker se sam ni mogel dvigniti tako visoko. Grizlo ga je, grizlo in to grizenje ga je delalo divjega, vztrajnega, neodjenljivega, brezčutnega.

Franckino podobo je nosil v sebi. Rad bi jo pohodil, uničil, da bi se potem prost vrgel vsem strastem v naročje, pa ni šlo. Čutil je, da jo ima rad, da bi vse storil zanjo, če bi se mu uklonila sedaj, pa se mu noče; čutil je, kako blizu je od ljubezni do sovraštva, ki je zmožno uničiti v tisti, ki jo ima rad, poštenje

in lepoto in potem z nasmehom breniti jo od sebe.

Sam sebe ni razumel, in to ga je dražilo, delalo trpkega, trdega.

Nekaj noči ga je neznana sila privlekla na skalo zato, da je gledal drago dolino, da je upiral skozi temo oči proti tisti hiši, pa še — kar je sebi tajil — podrti križ. Sam je zbral v teh nočeh vse dele, jih skupaj znosil in zapopal. Pa je ta križ v njegovi vesti iz dneva v dan nanovo postavljen. Vedel je, da Francka sluti to skrivnost, zato mu je sovraštvo do križa in nje raslo do bolesti.

V tistih dneh je zvedel, da mislijo nekatere seliti. Zvedel je, da bo tudi Franckina družina vmes. Hotel je narediti zadnji obupni poskus, o katerem je vedel, da ne bo uspel.

Ponoči se je splazil do hiše in jo poklical k oknu. "Samo pozoriti sem te prišel in rešiti vse, če boš hotela. Seliti vas mislijo, za gotovo vem. Ne pusti tega, Francka, z menoj pojdi v gozd, pa še druge pregovori. Tam bom že jaz poskrbel zate in te varoval."

Za hip bi jo skoro zmedlo. Hitro se je osvestila.

"Bog lonaj ti, Štefan, v hosto ne grem. Tudi če bi bil ti sam, ne grem, pa so tam taki, da povedati ne morem."

"Bodi pametna Francka, ne več, kam te bodo odvedli, kaj bodo z vami delali. Tu boš

vsaj pri domačih ljudeh."

"Svojega poštenjā jim zaupati ne morem, ker nočejo Boga in Cerkve, zato ne grem, je vsaka beseda zastoj!"

"Čez čas ti bo žal," je užaljeno odgovoril Štefan. "Misliš, da so tuji boljši, pa se boš zmotila. Bomo videli, kaliko te bo Bog varoval."

"Štefan, toliko, kolikor bom sama hotela. Kdor se mu hoče zaupati, ga varuje, pa naj bo kjerkoli; brez njegove volje se mi ne bo zgodilo nič. Le ne misli, da v teh časih ne vidi in ne sliši in da ni več njegove pravice.

Poglej na cerkev. Zdaj je prazna, tebi se morebiti zdi dobro, jaz pa trdno verujem, da se bo Bog vrnil vanjo in spet vladal nad to črno dolino. Poglej na skalo. Križev pot je razbit, križ podrt, jaz pa sem prepričana, da se bo spet dvignil in kraljeval nad to dolino kot je prej. Kdaj bo to, bo odločil On, ne mi, zato se njegovi roki brez skrbi izročam, tvoji se ne bi mogla. Hvala ti za dotro delo, lahko noč in če se ne vidiva več, z Bogom!"

Zaprla je okno in ga pustila osuplega, okamenega.

Čez čas se je zavedel: "Vrag, tudi to mi je spodletelo. Kdo bo vladal tu, bomo videli; če bo po njeni pameti, naj raje umrem."

N. ZEMLAK

MOLIMO ZA ZEDINJENJE

Dosedanji poskusi za zedinjenje niso imeli popolnega uspeha in niso mogli odstraniti velikih ovir na poti do cerkvene edinosti. Danes je še vedno okrog 160 milijonov ločenih vzhodnih kristjanov. V zgodovini so bili mnogokrat poskusi, da bi se doseglo zedinjenje vzhodne Cerkve s katoliško Cerkvijo. Dosegli so se tu in tam le delni uspehi. Zatekali so se uradni krogi k diplomaciji, k raznim dogovarjanjem, kontroverzam, zborovanjem in k različnim drugim sredstvom. Ni bilo tistega uspeha, kakor je bilo pričakovati.

Toda vprašati se moramo, ali so bile unijске akcije zadosti podprte s stanovitno vseobčo molitvijo, kakor se zahteva za orjaško delo svetega cerkvenega zedinjenja? Le molitev pripravi srca za resnično zблиžanje in zedinjenje. Politika in diplomacija sta tu brez prave moči.

Toda obupati ne smemo, saj pravi sv. Jakob: "VELIKO PREMORE GOREČA MOLITEV PRAVIČNEGA" (Jak 5, 16). In sv. Janez piše: "RESNIČNO, RESNIČNO POVEM VAM: AKO BOSTE OČETA KAJ PROSILI V MOJEM IMENU, VAM BO DAL. DOSLEJ NISTE NIČ PROSILI V MOJEM IMENU. PROSITE IN BOSTE PREJELI, DA BO VAŠE VESELJE POPOLNO" (Jn 16, 23-24). To so besede Jezusa Kristusu, Sina božjega, ki nas navdušuje na vztrajno molitev. In zopet govori Gospod: "ČE OSTANETE V MENI IN MOJE BESEDE OSTANEJO V VAS, PROSITE, KARKOLI HOČETE, IN SE VAM BO ZGODILO" (Jn 15, 7). Molitev je velika krščanska sila, močnejša od vsakega nasilja, je dinamika krščanstva.

Delo zedinjenja je tako sveto pa tako težavno, da se more izvršiti le z božjo pomočjo in milostjo in s posebnim božjim posegom vanj. Za to milost za sveto zedinjenje pa **MORAMO PROSITI**. Premislimo na kratko nagibe, ki nas silijo k molitvi za sv. zedinjenje.

1. Edinost kristjanov je **VOLJA JEZUSOVA**: "Še druge ovce imam, ki niso iz tega hleva; tudi tiste moram pripeljati; in poslušale bodo moj glas in bo ena čreda, en pastir" (Jn 10, 16).

2. Jezus Kristus je **MOLIL NA PREDVE-**

"Da bi bili vsi eno...": Indijski misijonar o. Jože Cukale v družbi gojencev zavoda za zedinjenje "Rusicum" v Rimu. Desno in levo od njega Slovenca č. g. Krajnik in č. g. Grile.

ČER SVOJE SMRTI: "Sveti Oče, ohrani jih v svojem imenu, ki si mi jih dal, da bodo eno, kakor midva... A ne prosim samo za nje, ampak tudi za tiste, ki bodo po njih besedi v me verovali, da bodo vsi eno, kakor ti, Oče, v meni in jaz v Tebi, da bodo tudi oni v nama eno" (Jn 12, 11—21). Kdo izmed njegovih vernikov ne bi hotel ponavljati z njim vroče prošnje, razžaloženim nad usodnim razkolom: "Sveti Oče, ohrani jih v svojem imenu, katere si mi dal, da bi bili eno..."

3. Ako pride do zedinjenja z vzhodno Cerkvijo, bo Jezus Kristus v NAJSVETEJŠEM ZAKRAMENTU veliko bolj češčen, prejeman in ljubljen. Češčenje Najsvetejšega po vzhodnem obredu se bo poživilo in močno razširilo.

4. Z razkolom je bilo odtrganih od polnosti življenja mnogo milijonov vernikov; sedaj tavajo kakor ovce brez pastirja. Ako pride do zedinjenja, bodo te izgubljene ovce našle pot v SKUPNO ČREDO IN BODO DELEŽNE VSEH MILOSTI IN DUHOVNIH DOBROT, kakor ovce, ki so bile že prej v tej čredi.

5. S tem, da se razširi Cerkve božja, se RAZŠIRI IN MNOŽI TUDI SLAVA BOŽJA IN REŠITEV NEUMRLJIVIH DUŠ. Da krščanstvo v Indiji in na Kitajskem tako polagoma napreduje, je vzrok v tem, ker ne nastopa enotno, ampak kot skupek raznih krščanskih ver, ki si med seboj nasprotujejo. Je to grozna odgovornost za one, ki so povzročili razkol v krščanstvu. Ako se krščanski Vzhod in Zapad zedinita, SE POMNOŽI IZMENJAVA DUHOVNIH ZAKLADOV. In katoliški Zapad bo mogel črpati iz zakladov vzhodnih pobožnosti.

6. Ločeni bratje na Vzhodu so nam v veri najbližji. Ali jim moremo izkazati VEČJO LJUBEZEN, kakor da jim pomagamo z molitvami in drugimi dobrimi deli priti do cerkvene edinosti?

7. DOLŽNOST HVALEŽNOSTI veže nas katoličane, da pomagamo vzhodnim kristjanom. Sv. Pavel je napisal, da so pogani dolžniki židovskih kristjanov, ker so postali de-

ležni njih duhovnih dobrin (Rim 15, 27). Koliko bolj smo zapadni katoličani dolžni krščanskemu Vzhodu za njegovo duhovno očetovstvo, za obrambo in razširjenje sv. vere, za globino bogoslovja in liturgičnega življenja, za to, da je bil Vzhod zibelka redovnega življenja, tvorec krščanske umetnosti in branik proti islamu.

8. KATOLIŠKI ZAPAD NI BREZ SOKRIVDE NA NESREČNEM RAZKOLU IN NA NJEGOVEM TRAJANJU, n. pr. karolinski bogoslovci, ki so po VII. vesoljnem zboru (787) pomagali kopati prepad med vzhodno in zahodno ideologijo preko mirnega posredovanja rimskega papeža. — Dalje, ali nista moravski knez Svetopolk in latinski škof Wiching preganjala učence sv. Metoda, da sta uničila katoliško delo slovanskih apostolov in njih učence pregnala v naročje bizantinske Cerkve in tako pomagala, da je pozneje večina Slovanov prišla v razkol?! Kako škodo so povzročili delu za zedinjenje zapadni katoličani-križarji! Ali niso surovo silili vzhodne kristjane na latinski obred? In to proti izrečni prepovedi rimskega papeža? Ali niso ta nasilstva odtujila Vzhod Zapadu? Da, tudi zapadni katoličani so bili sokrivi vzhodnega razkola. Zato pa je sedaj naša dolžnost, da te stare naše grehe popravimo z delom za cerkveno zedinjenje.

9. Ako posvetimo svoje sile svetemu apostolskemu delu za zedinjenje, je to dokaz, da ljubimo Jezusa Kristusa, da smo res ovce njegove črede. "Moje ovce poslušajo moj glas in jaz jih poznam in hodiijo za menoj. In jaz jim dam večno življenje: in ne bodo se pogubile nikoli in nihče jih ne bo iztrgal iz moje roke" (Jn 10, 27—28). Delati in moliti za zedinjenje kristjanov je, DELATI IN MOLITI ZA POSVEČENJE IN ZVELIČANJE DUŠ. Kako tolažljive so besede sv. Avguština: "Zveličal si dušo bližnjega, pa si si zagotovil s tem lastno zveličanje."

10. Z unijskim apostolatom molitve si se oprostil SEBIČNOSTI, SI PRIDOBIL ZASLUGE ZA NEBESA, SE ZEDINJUJEŠ S SV. CERKVIJO IN IZPOLNJUJEŠ ŽELJO IN POZIV SV. OČETA.

V letu 1951 in 1952 obhajamo stoletni jubilej Slomškove Bratovščine sv. Cirila in Metoda. Ta jubilej je silne važnosti za nas Slovence in za ves katoliški svet. Mariborski škof Anton Martin Slomšek je bil prvi, ki je ustanovil Bratovščino sv. Cirila in Metoda, da preprosto ljudstvo moli za zedinjenje ločenih vzhodnih slovanskih bratov s katoliško Cerkvijo. Noben drug narod na vsem svetu še ni imel take organizacije. Bratovščina se je čudovito hitro širila po vseh slovanskih, čeških, slovaških in tudi po poljskih deželah, ki so bile ta čas pod Rusijo. Sv. oče Pij XII. je ob tej stoletnici Bratovščine sv. Cirila in Metoda izdal posebno pismo, v katerem poziva katoliški svet, da moli za nesrečne slovanske narode, ki ječe pod komunističnim jarmom. Odzovimo se posebno mi Slovenci, da bomo molili v tem jubilejnem letu po namenu Slomškove bratovščine in po namenu sv. očeta za rešitev slovanskih narodov.

ANTON MERKUN, U. S. A.

STRMI VRHOVI

Strmi vrhovi
v sinjino kipé,
beli snegovi
v soncu žare.

Kot bi strmele
v svilo neba
svetle gazele —
pobočja gorá.

S skal popevaje
vetrovi drhte —
srkam sijaje
razkošnega dne.

Tvoji glasovi
iz stvarstva zvené —
v luči mi novi
obnovi srce.

Slavko Srebrnič

PAPEŽ PIJ X. V SLAVI BLAŽENIH

V času, ko obnavljamo v srcih hrepenenje po proglasitvi Barage blaženim, bo naslednji opis beatifikacijskih slovesnosti Pija X. v Rimu, ki nam ga je s slikami vred poslal iz Rima očividec, iz Kitajske izgnani misijonar Kopač CM, že posebno zanimiv in vzpodbuden za naše bralce. O da bi še ta današnji slovenski rod doživel Baragovo beatifikacijo v večnem Rimu!

Jutro 3. junija 1951 v Rimu. Vse ulice in ceste se zde kot potoki in reke živih voda, veliki trg sv. Petra pa kot jezero, kamor se potoki in reke ljudskih množic v hitrem toku izlivajo. Bazilika sv. Petra se polni. Zadnji prihajajo cerkveni in državni dostojanstveniki. Mnogi od vernikov že 3 ali celo 4 ure čakajo na slovesnost, od vsega katoliškega sveta tako zaželeno uro, ko bo Pij XII. slovesno razglasil, da je njegov prednik slavnega in svetega spomina Pij X. že v večni slavi blaženih pri Bogu.

V BAZILI SV. PETRA

Ura bije 10. Bazilika se razsvetli. Vsa je v lučih in slavnostnem okrasju. Verniki, ki so prišli iz vseh delov sveta, vsemogočih narodnosti in stanov, od kardinalov, preko škofov, številne duhovščine in redovništva do najbolj preprostih kmetov, delavcev in ubožcev, željno čakajo trenutka, ko se bo odgrnilo zagrinjalo na glavni oltarju in se bo prikazala slika Pija X. v slavi blaženih. Istočasno pa množice ljubeče upirajo oči v lepo žaro, kjer počiva sveto truplo Pija X., a tudi ta žara, postavljena pred grobnico sv. Petra, je še prekrita s prtom in zastražena s častno stražo švicarjev kakor nekoč Jezusov grob s stražo rimskih vojakov. Tišina zavlada v baziliki, vse nestrpno pričakuje trenutka, ki bo kmalu napočil in bo — da govorim s pesnikom Prešernom — dal "v podobah gledat veselje življenja rajskega; sled sence onostranske glo-rije, vtisnjene v oltarje..."

OBREDI BEATIFIKACIJE

Obredi se začno. Kardinal Friderik Tedeschi, arhiprezbiter bazilike sv. Petra, v spremljavi vatikanskega kapitlja in klera pristopi k oltarju in se usede, oblečen v pontifikalno oblačilo, na prestol ob glavnem oltarju. Vstane o. Albert Parenti, benediktinec in pospeševatelj (postulator) svetniškega procesa Pija X., stopi h kardinalu Micara, podprefektu Svete Kongregacije za obrede, se mu prikloni in ga prosi dovoljenja, da se prebere papeževo pismo, v katerem se proglašja Pij X. za blaženega. Kardinal Mikara prosi, da napoti h kardinalu Tedeschinu, sedečemu na pontifikalnem sedežu. Ta branje slovesno dovoli, rekoč: "Naj se prebere". Nato mons. Ferdinand Prosperini, vatikanski kanonik in tajnik kapitlja, vzame znamenito apostolsko pismo, gre na vzvišeni prostor in začne slovesno, z vznešenim glasom brati latinsko pisano papeževo pismo:

PIJ XII. O PIJU X.

"Apostolsko pismo, s katerim se častitljivi služabnik božji papež Pij X. razglaja za blaženega. Papež Pij XII. v vekotrajen spomin.

Ker je Kristus ljubil Cerkev in samega sebe zanjo dal, da bi jo posvetil" (Ef. 5, 25), nikoli ni manjkalo in ni moglo manjkati med kristjani takih, ki so po čednostih druge prekažali, da so se njih zgledi stavili v posnemanje... A nad vse sladki dobrosrčnosti božji je ugajalo, podeliti danes Kristusovemu namestniku na zemlji takšno milost, kakoršna več kot dve stoletji, to je od l. 1712, v katerem je bil Pij V. od Klementa XI. vpisan v seznam svetnikov, nobenemu od naših prednikov ni bila dana: namreč prišteti k številu blaženih spet enega papeža, papeža, ki smo ga Mi sami poznali, čigar odlične čednosti smo od blizu občudovali, kateremu smo posvetili naše delo z vneto in vdano voljo, Pija, desetega s tem imenom."

PIJA X. ŽIVLJENJSKA POT

Nato je sledil popis Pijevega življenja, apostolskega dela in svetosti. Kakor da gledamo pred seboj skrivnostno, a čudovito rast gorčičnega zrna, najmanjšega izmed vseh semen, ki pa zraste v veliko drevo in da v svojih vejah zavetje vsem pticam pod nebom, tako nam je bilo, ko smo poslušali povest Pija X.

"Rojen v ponižni vasi, z ljudskim imenom "Piese", v mejah škofije Treviso 2. junija 1835, sin Janeza Sarto in Marjete Sanson. Oče je imel malo posestvo z eno kravo. Ker mala kmetija ni mogla preživljati desetih otrok, ki jih je Bog dal krščansko živeči družini, je imel Janez še službo občinskega pismonoše, Marjeta pa se je ukvarjala s šivanjem. Oba sta bila globokoverna in čednostna. Novorojeno dete sta dala krstiti takoj naslednji dan na ime Jožef.

V ŠOLE

Jožek je bil veselega in živahnega značaja, a je pod skrbnim vodstvom silno pobožne matere v pobožnosti in čednostih tako napredo-

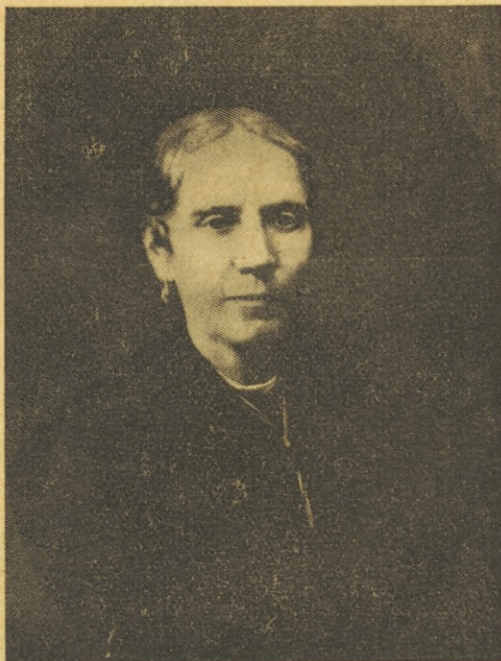

val, da se ga župnik ni pomišljal imenovati "najbolj plemenito dušo v župniji". Ljudsko žolo je končal v domači vasi. Ker je bil dečko darovit in je rad študiral, so ga starši na župnikovo prigovarjanje dali v gimnazijo. Tako je 4 leta vsak dan hodil peš, večkrat bos v srednjo žolo v bližnje mesto Castelfranco. Prvo sveto obhajilo je prejel 6. aprila 1847 že 12 let star. Dolgo je moral čakati, a je končno le dočakal ta svoj tako zaželeni dan — svoje prvo združenje z Jezusom v sveti Hostiji. Odselej mu je evharistični Kristus središče življenja. Zahrepeni z vsem srcem, da bi tudi sam postal mažnik, da bi tako mogel vsak dan priklicati na oltar Jezusa, ga darovati nebeškemu očetu in deliti vernikom v hrano.

Starši nimajo denarja, da bi šolali sina, a Bog pomaga. Kardinal Jakob Monico, beneški patriarh in Jožetov rojak, mu preskrbi brezplačen sprejem v slavno semenišče v Padovi. Tako Jože Sarto že jeseni leta 1850 obleče talar in tam konča malo in veliko semenišče. Prav pred vstopom v veliko semenišče mu umre oče. Sorodniki so ga že silili, naj bi se odpovedal duhovništvu in prevzel posestvo; a on se ni vdal. V semenišču v Padovi je hitro napredoval v sveti znanosti, še bolj pa v čednostih. Tako je ob koncu bogoslovnih študij dobil oceno: "V disciplini najboljši, največjih umskih zmožnosti, izvrstnega spomina, zelo veliko obetajoč."

PIJ X. KAPLAN

V mažnika je bil posvečen 18. septembra 1858. Nekaj dni za tem je pel novo mašo v rojstni vasi, v krogu presrečnih matere, bratov, sestra, sorodnikov in rojakov. Nato je bil nastavljen za kaplana v majhno podeželsko župnijo Tombolo v pomoč staremu, a svetemu župniku. Najboljši v semenišču postane ka-

plan na nepomembni, kmečki župniji. Pa mu še na misel ne pride, da bi bil za kaj višjega poklican. Z vsem ognjem se loti dužnopastirskega dela. Na pridige se skrbno pripravlja; največ časa posveča otrokom, da jim razlaga katekizem, in pa ubogim in bolnim v župniji. Rad vpraša pri delu za svet starega izkušnega župnika, a vendar ga ne posluša slepo. V gorečnosti do duš gre svojo pot, vsega se žrtvuje za vernike. Tako že v prvih letih svojega kaplanovanja izoblikuje v sebi lik dobrega dušnega pastirja, ki je krotak in iz srca ponižen, poln ljubezni do ubogih, pri apostolskem delu neutruden, vedno pripravljen dati svoj čas, svoj denar, svojo zmožnost, da, tudi svoje življenje za svoje ovce.

ŽUPNIK

Po dveletnem uspešnem kaplanovanju na kmetih postane l. 1867 župnik važne mestne župnije Solzano. Tu ostane župnik 9 let. Še bolj se pokaže njegova silna ljubezen do Boga in do bližnjega, sladkost značaja, krotkost, skromnost in ljubezen do ubožstva. Zlasti l. 1873, ko je v Salzanu izbruhnila kuga, se pokaže vsa veličina župnika Sarto, ki je bolno in dan krepil in tolažil, prezirajoč nevarnost lastne okužitve.

VEDNO VIŠJE

Škof v Trevisu je spoznal, da je župnik Jože Sarto od Boga poklican za višje reči. Zato ga l. 1867 imenuje za kanonika treviške katedrale, škofijskega kanclerja in spirituala semenišča. G. Jože Sarto se je ves posvetil duhovni vzgoji semeniščnikov; kot škofijski kancler se je pa vpeljal v škofijske upravne posle. Redno je delal do polnoči, zjutraj pa že ob 5 vstajal. V čednostih je še bolj napredoval, zlasti v ponižnosti, preprostosti in ubožstvu, čim odličnejše službe je dobival, tem bolj se je trudil, da je ostal preprost, skromen in ponižen. L. 1879 je treviški škof umrl in kanonik Jožef Sarto je bil soglasno izvoljen za kapitularnega vikarja in vodil izpraznjeno škofijo Treviso do l. 1884.

ŠKOF V MANTOVI

Po čednostih in upravnih sposobnostih je dozoriel za škofa. Papež Leon XIII. ga je imenoval za škofa v Mantovi. To se je pa zdelo g. Jožefu Sarto že prevelika čast. Branil se je, a na ponovno papeževu izrecno željo je škofovsko čast in breme sprejel. Šel je v Rim in pred posvečenjem naredil v Rimu pri lazaristih duhovne vaje. Nato je šel v Mantovo in je bil v tem mestu v cerkvi sv. Apolinarija 16. novembra 1886 posvečen za škofa. Škofija je bila zanemarjena, duhovniki mnogi slabi, semenišče skoraj prazno, brez duhovniških poklicev. Škof Jože Sarto je posvetil vse sile duhovni obnovi klera, zavedajoč se: kakršni pastirji, taka čreda. Kot svetniški škof je sam najprej dal duhovščini in vernikom zgled dobrega pastirja. V nekaj letih je bila škofija duhovno obnovljena, semenišče pa polno bogoslovcev. Škof je postal v Mantovi znan tudi kot "oče ubogih".

KARDINAL IN BENEŠKI PATRIARH

Papež Leon XIII. je odličnega škofa nagradil: 12. junija 1893 ga je imenoval za kardinala sv. Cerkve in 3 dni za tem za beneškega patriarha. Tako se je Jože Sarto kot kardinal in beneški patriarh preselil v Benetke. Ostal je preprost in ponižen, pa razvil svoje apostolsko delo v Benetkah na vse strani. Postal je do neslutnih višin — po dušnopastirskih izkušnjah in od milosti podprt — vzor in polnost dušnega pastirja; postal je res vsem vse, da bi vse izpopolnil v krščanskem življenju.

PAPEŽ

Ko 1. 1903 papež Leon XIII. umrje, gre tudi kardinal Jože Sarto v Rim na konklave. Jokal se je in se na vse načine branil, ko je videl, da dobiva vedno več glasov za papeža. A kardinali so ga prepričali, da je božja volja, da, v od Kristusa odpadajočem 20. stoletju, prevzame krmilo Cerkve on in v Kristusovem imenu vrže mrežo na globoko. Tako je bil 4. avgusta 1903 izvoljen za papeža in si je izbral ime Pij, po številu deseti. Izbral si je to ime zato, ker so v 19. stoletju papeži s tem imenom (Pij IX.) največ trpeli za Cerkve. Za geslo si je izbral: VSE OBNOVITI V KRISTUSU. Določil je za središče in izhodišče obnove delo v Cerkvi SV. EVHARISTIJO; pozval vernike, naj se pogosto krepe s kruhom močnih, in odločil, naj se tudi otroci, takoj ko pridejo k pameti, puste k sv. obhajilu.

SVETA SMRT

Še in še je papeževo pismo poveljevalo papeško delo Pija X.; njega sveto smrt, ko mu je srce počilo od bolečine ob izbruhu svetovne vojne in prenehalo biti 20. avgusta 1914. Verno ljudstvo ga je začelo takoj po njegovi smrti častiti kot svetnika in se mu zaupno zatekalo po pomoč v stiskah, dokler ga ni Bog kot svetega služabnika božjega izpričal s čudeži in ga sedaj sv. Cerkve slovesno proglasa za blaženega.

BLAŽENI

Pismo je bilo prebrano. Nato je kardinal Tedeschini šel k oltarju in zapel: Tebe Boga hvalimo. Tisti hip se je zagrinjalo v glavnem oltarju odgrnilo in zablestela je pred nami v oltarju NEPOPIŠNO LEPA PODOBA BLAŽENEGA PIJA X. Na oblakih neba stoji, glavo mu obkroža svetli sij, obraz mu je blaženo nasmejan, roke razprostrate, kakor da hoče objeti ves svet in vse pritegniti v svoj blaženi objem. Vsi verniki so zrl v to podobo več minut kot zamačnjeni. Skoraj sleherni vernik je imel solze v očeh od ganotja in blaženosti.

POČASTITEV SVETIH OSTANKOV

Nato je kardinal Tedeschini šel pred žaro, v kateri je počivalo sveto truplo Pija X. Odgrnjena je že bila in skozi steklo smo videli spokojni obraz Pija X. v srebrni maski. Bil je oblečen v papeški ornat in tiho ležal v žari, postavljeni pred grobnico sv. Petra. Kardinal je zažgal kadilo in pokadil svete ostanke bla-

ženega Pija X. Potem je imel slovesno peto mašo. Jutranje svečanosti so bile zaključene.

PIJ XII. POČASTI BLAŽENEGA PREDNIKA

Proti večeru je slovesnost dosegla svoj vršek. Pij XII. je prišel prvič javno počastiti svojega prednika, blaženega Pija X. Vsa slovesnost se je vršila zunaj pred baziliko sv. Petra; saj se je zbralo toliko vernikov, da je bil še veliki trg sv. Petra s podaljškom Via Conciliacione premajhen, da bi mogel sprejeti vse vernike, ki so v tej slovesni uri navalili pred trg sv. Petra. Točno ob 6 zvečer so prinesli na papeškem sedežu Pija XII. Morje vernikov je začelo vzklikati živel papež in mahati z belimi robci.

Prinesli so Pija XII. pred vrata bazilike sv.

Petra. Pred vrati je bil že postavljen oltar in žara s svetim truplom blaženega Pija X. Pij XII. je najprej pomolil v zbrani molitvi pred svetimi ostanki blaženega prednika, nato pa stopil k oltarju, se obrnil k ljudstvu in spregovoril:

PAPEŽEV GOVOR

"Nebeško veselje valovi v naših srcih; slavošpev hvale in zahvale Vsemogočnemu kipe iz naših ust, da je Gospod blagovolil dvigniti k časti oltarja našega blaženega prednika Pija X. Je tudi veselje in hvaležnost cele Cerkve, ki jo vi vidno predstavljate, preljubi sinovi in hčere, zbrani tukaj pred našimi očmi kot živo morje, ali nas, razpršeni po površju zemlje, poslušate v vriskajočem veselju tega blaženega dne."

Nato je Pij XII. v govorniško izbranih besedah orisal junaške čednosti in nesmrtna dela Pija X., ki je v začetku razkristjanjene-

ga 20. stoletja začel vsestransko obnovo sveta v Kristusu. Višek pa je dosegel papežev govor, ko je začel poveljčevati Pija X. kot papeža sv. Evharistije z besedami:

PIJ X. — PAPEŽ SV. EVHARISTIJE

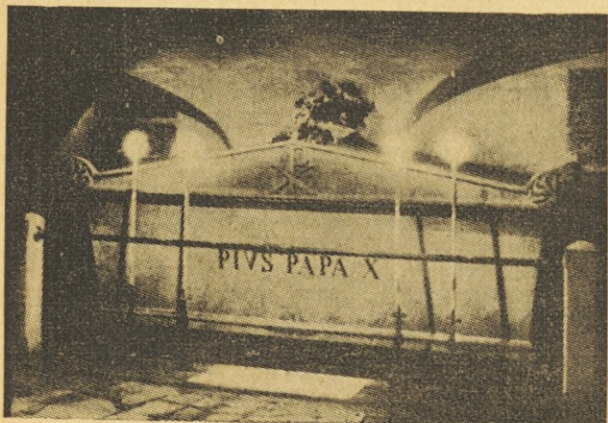
"Toda to, kar je POSEBNO SVOJSKO TEMU PAPEŽU, je, da je postal PAPEŽ SV. REŠNJEGA TELES V NAŠEM ČASU. če bi Mi molčali v tej točki, bi se dvignile trume otrok od včeraj in od danes, da počaste Onega, ki je znal odstraniti stoletne zavore, ki so jih zadrževale daleč od njihovega Prijatelja v tabernakljih. SAMO V DUŠI, MODROSTNO NEDOLŽNI IN EVANGELJSKO OTROŠKI KOT JE BILA NJEGOVA, JE MOGEL NAJTI ODLOČEN ODMEV GOREČI VZDIH JEZUSOV: "Pustite otročiče, da pridejo k meni!" IN OBENEM RAZUMEVANJE NADVSE NEZNEGA HREPENENJA TEH, DA HITE V OBJEM BOŽJEGA ODREŠENIKA. TAKO JE BIL ON TISTI, KI JE DAL JEZUSA OTROKOM IN OTROKE JEZUSU. ČE BI MOLČALI MI, BI GOVORILI OLTARJI PRESV. ZAKRAMENTA SAMI IN PRIČALI O BUJNEM RAZCVETU SVETOSTI, KI SE JE PO DELIH TEGA PAPEŽA PRESVETE EVHARISTIJE RAZCVETELA V ŠTEVILNIH DUŠAH, ZA KATERE JE POGOSTNO IN VSAKDANJE SV. OBHAJILO SEDAJ TEMELJNO VODILO KRŠČANSKE POPOLNOSTI."

Trepetala so nam srca, ko je Pij XII. končaval govor slovesno s poudarkom, rekoč:

"Preljubi sinovi in hčere! Ura slave gre mimo nas v tem razsvetljenem večeru. JE TO SLAVA, KI NAPOLNJUJE OD BLIZU RIMSKO PAPEŠTVO, SLAVA, KI PREŠINJA VSO CERKEV, SLAVA, KI SE RAZVIJA TU PRED GROBOM PONIŽNEGA SINU IZ LJUDSTVA, KI GA JE BOG IZBRAL, OBOGATIL IN POVIŠAL. A PREDVSEM JE SLAVA BOGU, KAJTI V PIJU X. SE RAZODEVA SKRIVNOST MODRE IN DOBROTNE PREVIDNOSTI, KI PODPIRA CERKEV IN PO NJEJ SVETI V VSAKI DOBI ZGODOVINE."

POMEN PIJA X.

PO NJEGOVI OSEBI in PO NJEGOVIH DELIH JE HOTEL BOG PRIPRAVITI CERKEV NA NOVE IN TEŽKE NALOGE, ki ji BODO V BODOČIH RAZBURKANIH ČASIH PRUHRANJENE. PRIPRAVITI PRAVOČASNO CERKEV SOGLASNO V NAUKU, ČVRSTO V DISCIPLINI, UČINKOVITOSTI V SVOJIH PASTIRJIH; PRIPRAVITI VELIKODUŠNE LAIČNE VERNIKE, POUČENO LJUDSTVO, MLADINO, POSVEČENO ŽE OD PRVIH LET; KRŠČANSKO ZAVEST, BUDNO ZA VPRAŠANJA SOCIALNEGA ŽIVLJENJA. ČE DANES BOŽJA CERKEV, NE DA BI SE UMIKALA UNIČUJOČI SILI DUHOVNIH VREDNOT, TRPI, SE BORI IN Z BOŽJO POMOČJO NAPREDUJE IN ODREŠUJE, JE TREBA TO V GLAVNEM PRIPISOVATI BISTROVIDNIM DELOM IN SVETOSTI PIJA X. DANES JE JASNO, KAKO JE BILO VSE NJEGOVO PAPEŽEVANJE VODENO NADNARAVNO V ZNAMENJU LJUBEZNI IN ODREŠENJA, DA BI USPOSOBIL DUŠE ZA SPOPAD V SEDA-

NJIH BITKAH in ZAGOTOVIL NAŠE IN BODOČE ZMAGE."

Končal je papež znamenit govor s prošnjo do blaženega Pija X., naj izprosi pri Bogu svetovni mir in pravo bratstvo med narodi. Slovesnost se je zaključila z blagoslovom z Najsvetejšim. Žare so odnesli spet v baziliko pred grob sv. Petra; verniki pa se vsak dan v večjem številu zgrinjajo pred to žaro, ki hrani v sebi sveto truplo blaženega Pija X.

BLAŽENI PIJ X. IN SLOVENCİ

Blaženi Pij X. ostane nam Slovencem kot zvezda upanja v teh težkih časih za domovino. Mnogi smo imeli to srečo, da smo kot begunci živeli nekaj časa v krajih, ki jih je Pij X. posvetil s svojim življenjem in delom. Škofija Treviso ga je dala Cerkvi, Padova pa vzgojila za duhovnika, torej ne daleč od tam, kjer se je več slovenskih bogoslovcev pripravljalo na duhovništvo. Nam Slovencem je Pij X. blizu tudi kot sin preprostih kmečkih staršev; ostal je celo življenje tudi kot papež prepost, skomen in ponižen, kakor je preprost, skromen in ponižen slovenski narod.

Pij X. se je kot krotko, nedolžno jagnje daroval Bogu za odrešenje in posvečenje sveta, zato smemo upati, da bo prav on slovenskemu narodu izprosil pri Bogu vstajenje in obnovo v Kristusu.

JANEZ KOPAČ CM, Rim

K slikam v članku: Bl. Pija X. rojstna hiša; njegova mati; blaženi kot papež; njegov grob v kripti bazilike sv. Petra (pred beatifikacijo);

slika enega od obeh priznanih čudežev; bl. Pij X. v glavnem oltarju bazilike sv. Petra ob beatifikaciji.

DUHOVNIK IN SOCIALNO VPRAŠANJE

1. Pomisleki

HENRY DUMÉRY je v svojem delu "Les Trois Tentations de L'Apostolat Moderne" (Edit. Cerf, Paris 1948) izrazil mnenje, da dandanes ni nevarnosti, da bi se katoliška duhovščina vzdružila socialne delavnosti, ker se je v zadnjih desetletjih na naslov Cerkve in njenih duhovnikov vse preveč razširjala miselnost, da Cerkev in njeni služabniki z opozarjanjem na posmrtno življenje in blaženost v nebesih ne delajo drugega, kakor da odvrčajo bedni proletarijat od krute življenjske stvarnosti, da ne bi videl socialnih krivic, ki se mu gode od strani kapitalistov. Duhovščina da le omamlja svoje vernike z obljubo o zagrobni sreči, zato, da ne bi nič odločilnega, revolucionarnega storili za temeljito spremembo sedanjega gospodarskega stanja. Krilatic, da je vera "opij za proletarske mase" (Lenin) in da Cerkev ne dela drugega kakor da podpira v različnih oblikah "paternalizem" nad delavstvom, je duhovščina že davno sita, ker se ji brez dvoma res godi krivica.

Sodobni katoliški duhovnik je vse kaj drugega, kakor predan socialnemu konservativizmu. Stoji sredi socialnega dela, ker je prepričan, da je evangelij kvas, ki je zmožen

prekvasiti tudi sedanjo družbo v pravcu krščanske pravičnosti in ljubezni.

V tej vnemi, nadaljuje Duméry, pa se skriva nevarnost, da ne bi sedobni duhovnik šel PREDALEČ. V nevarnosti je, da ga bo vnema, kako izboljšati socialni položaj, zavedla, da se bo oddaljil od DUHOVNEGA POSLANSTVA Cerkve. Cerkev nima nobenih obljub za tostranost. Nima ne poročstva ne sredstev, da bi mogla zagotoviti pozemeljsko blagostanje. Cerkev nima nobene listine, na katero bi se mogla sklicevati, da bi svojim vernikom mogla obljubljati varnost in blagostanje na zemlji. Duhovnik, ki bi učil množice, da naš verski nauk vključuje tudi že vse nezmotljive rešitve socialnega vprašanja in splošno od pomoč proti gospodarskim neprilikam, bi na eni strani potostranil nadnaravno razodetje, po drugi strani pa zanikal, da je človek sam poklican v to, da z lastnim umovanjem in izkušnjami zgradi boljši gospodarski red (stran 53, 54).

Tudi ne kaže, nadaljuje Duméry, osredotočiti vso pažnjo krščanskega ljudstva na razvoj gospodarskih vprašanj. Ko je nastopilo krščanstvo, ni bilo proletariata, pač pa na milijone sužnjev. In kaj je tedaj storila Cerkev? Je morda oznanjala gospodarsko reformo? Ne. Sveti Pavel se je zadovoljil s tem,

da je gospodarje učil, da imajo njihovi sužnji isto dostojanstvo pred Bogom kakor njihovi lastniki. In ta nauk je bil, ki je povzročil največjo revolucijo v zgodovini (str. 56).

Zaostalost katoličancev na mnogih in tudi na socialnem področju je res obžalovanja vredna. Toda ni to krivda Cerkev, ne duhovnikov, katerih naloga je oznanjati evangelij in poučevati, ne pa socializirati in revolucionirati. Gospodarstvo je v gotovem smislu avtonomno. Toda je naloga v prvi vrsti LAIKOV, da se pečajo z njegovimi problemi in iščejo najbolj primernih socialnih rešitev, ne pa cerkvena hierarhija. Kristus ljudem ni obljubil zemeljskega ugodja, ampak nebeško kraljestvo. Kako si pa uredi življenje v to stranosti, je prepustil njim samim, razven, da jih je pozoril, da bodo tudi na zemlji mogli še najbolje živeti, ako si življenje uredi po vodilnih smernicah iz onostranosti (str. 59).

2. Ne modernizem — a tudi ne integralizem

a) Ako je Duméry v svoji knjigi hotel duhovnike posvariti pred nevarnostjo MODERNIZMA, potem so njegova izvajanja v jedru pravilna. Pod modernizmom razumevamo tu ono novodobno vero v napredek, ki pač priznava človeško plat Cerkev, preze pa njeno božjo naravo. Cerkev naj bi se prilagodila napredku modernega časa. Prehodne dobe napredka se smatrajo za nekaj absolutnega, kar pa v jedru pomenja otrdelost. S tem, da moderni naprednjak to, kar je trenutno aktualno, razglaja za nekaj absolutnega in za normo delovanja, že tudi zamori v kali razvoj in napredek. Kar on imenuje "danes", bodo drugi jutri imenovali "včeraj".

Za takimi enodnevnimi "modami" Cerkev ne hlasta. Na nobenem področju svoje delavnosti in tudi ne na socialnem, ki je tako poln neprestanih sprememb.

Duméry ima prav, ako opozarja, da je v prvi vrsti LAIČNI SVET poklican, kako bi se z najboljšimi strokovnimi in tehničnimi pripomočki mogel izboljšati trenutni socialni in gospodarski položaj. Pij XI v Q. a. tudi izrecno opozarja, da se na tehnično gospodarsko polje Cerkev ne spušča in nima niti primerljivih sredstev za to, da bi o teh vprašanjih odločala. Isto velja tudi za duhovnike.

Prvenstvena naloga duhovnika slejkoprej ostane, da uči verske in moralne resnice in deli zakramente. Že samo to njegovo delo nima le nadnaravnega pomena, ampak je tudi NEPRECENLJIVE SOCIALNE VREDNOSTI. Le Play je v svoji knjigi "Reforme sociale" zapisal sledeče: "Obiskoval sem revne družine in se vprašal, kako naj jim pomagam k boljšemu življenju? Pa sem prišel do prepričanja, da je gospodarski napredek odvisen od moralnega napredka in da moralni zavisi od verskega napredka. Po mojem prepričanju je to tako gotova resnica, kakor kak fizičen zakon."

Ni dvoma, da duhovnik s svojim delom na prižnici, spovednici, pri bolniku vrši odlično SOCIALNO DELO, ker umirja in lajša srea ter človeštvo spravlja z Bogom in mu tako pomaga, da dosega svoj prvi in glavni namen, ki ga ima naše bivanje tu na zemlji.

Upamo, da o tej stvari ni nobenega dvoma v katoliškem taboru. Do različnih mnenj pride šele, ko se vprašamo, ali naj bo to vse in edino duhovnikovo delo, ali pa je dolžan stori ti še kaj več?

b) Kdor ima živo vero, jo bo hotel dati tudi drugim. Vsaka vera ima mesijansko apostolsko obeležje. O tem ne more biti dvoma. A isto je tudi z ljubeznijo. Kadar je v srecu prava ljubezen do bližnjega, potem jo hočemo tudi v dejanju pokazati.

Ne smemo izgubiti izpred oči, da so ljudje sestavljeni iz duše in telesa, da se torej njih skrbí sučejo okrog enega kakor drugega. ČESAR BOŽJA PREVIDNOST NI LOČILA V STVARSTVU, TEGA TUDI DUHOVNIK NE SME LOČITI V SVOJEM DELOVANJU.

Večina ljudi, s katerimi ima duhovnik opravka, trpi vsled materialnih neprilik. Materialne skrbí jih spremljajo tudi v cerkev, spremljajo jih povsod. Ali more biti duhovnik slep za vse to? Kako bi ne bil pastir pozoren na vse neprilike, težave, ki jih preživlja njegova čreda? Kadar pridejo naši ljudje k duhovniku, mu potožijo vse, kar jih teži, ker upajo najti sočutno in razumevajoče srce. Ali naj duhovnik brezbržno zmaže z rameni, češ, to se ne tiče mojega zvanja, jaz sem tu samo zaradi duš. Dušno in telesno življenje je prepleteno med seboj, eno vpliva na drugega in še vedno velja rek: paupertas meretrix.

Duhovnikom daje Cerkev v roke brevir, kjer dan za dnem prosijo s psalmistom Boga, naj jim ne da bogastva, A TUDI NE REVŠČINE. Ako Cerkev uvideva za duhovnike, ki so vendar po svojem poklicu duhovno usmerjeni, ki prejemaajo več milosti ko drugi, da bi jim pomanjkanje in revščina mogla tudi duševno škodovati, — ali ne bo isto še v večji meri veljalo za duhovniku izročene vernike?

INTEGRALIZEM gotovo ni na mestu, ki zagovarja načelo, naj duhovnik pusti svet, kakor je in naj se omeji na zgolj osebno in cerkveno pobožnost, češ, skrb za svet ne more Cerkvi nič koristiti, za katere trajanje itak Bog skrbi. In bati se je, da bi Duméryjeva izvajanja utegnil kdo v tem smislu razumeti.

Kristus, ki je Cerkev ustanovil, gotovo ni s tem nameraval le poveljavanja posameznikov kot takšnih, ampak je ustanovil Cerkev kot vidno DRUŽBO, ker je hotel ljudi kot DRUŽABNA BITJA in ČLOVEŠKO DRUŽBO KOT CELOTO nadnaravno prenoviti in jo povesti v božje kraljestvo. Cerkev je potreba razumevati, je govoril Pij XII. 20. februarja 1946, kot na zemlji živečega učlovečenega božjega Sina, kot življenjsko počelo človeške družbe. Naloga vsakega kristjana, tembolj duhovnika je torej, da s svojim delom dopolnjuje odredilno delo Odrešenikovo na družbi, da pomaga pri POKRISTJANJENJU DRUŽBE, a ne da se zadovolji s svojo osebno svetostjo.

3. Socialne naloge

VZGOJA LAIČNIH APOSTOLOV

Duméry ima v toliko prav, da naglašja, da je duhovnikova naloga vzgajati LAIČNE APOSTOLE, ki imajo voljo in sposobnost, da pridobivajo ljudi za Kristusa in Cerkev. Ka-

toliški laiki so po beesdah Pija XII. "bojna četa, ki stoji v prvi liniji Cerkvenega življenja". Posebno ko gre za socialne naloge, naj bo skrb cerkvene hierarhije v glavnem leta, da določi cilje in pripravljva načrte za delo. Slejkoprej bo vedno ostala glavna duhovniškova naloga, da laične apostole, ki se bore v prvih vrstah, primerno oskrbuje z duhovnimi, нравnimi in verskimi močmi, iz katerih morejo črpsti.

ZGLED

Nadaljna naloga duhovščine je, da na onem malem družabnem odseku, ki ga kot poklicni stan duhovščina v družbi predstavlja, daje takšen ZGLED, ki bo vzor za vse druge poklice in stanove. O tej stvari govori tudi Pija XII. v okrožnici "Menti nostrae" (1950), kjer naroča, naj duhovniki, ki ljudem razkladajo krščanska socialna načela, pokažejo s SVOJIM ZGLEDOM, kako je taka načela treba izvesti v praktičnem življenju (124). Znani nemški sociolog Nell-Breuning, S. J. je o tem zapisal sledečo misel: "Poštenost nas sili k temu, da povemo odkrito, da je za nalogo dobrega osebnega zgleda duhovščini v starih krščanskih deželah večkrat zelo manjkalo razumevanja kakor ustrezajočih dejanj. Ako se novi kristjani in izven krščanski svet zastonj ozirajo, kje bi mogli najti podobo resnično krščanske družbe, in ako opazujemo, da celo družba, ki je že bila krščanska, zopet pada nazaj v nekrščanstvo, potem za to polomijo gotovo ne nosijo le duhovniki odgovornosti, vendar pa imajo del krivde tudi oni." (Soziale Aufgaben und Bildung des Klerus).

Mislmo, da ni treba nadaljnih pojasnil, da bo vse lepo, učno in načelno govorjenje o socialni pravičnosti in socialni ljubezni le malo ali nič zaleglo, pa naj gre za kogarkoli, a zlasti, če je duhovnik, — ako besedam ne bo sledil osebni zgled, "kako taka načela treba izvesti v praktičnem življenju".

SODELOVANJE PRI REŠITVI SOCIALNEGA VPRAŠANJA

V vseh socialnih okrožnicah "Rerum novarum" in "Quadragesimo anno" najdemo utemeljitev, zakaj naj duhovnik sodeluje pri reševanju socialnega vprašanja. Zadnji vzrok za takšno delo ne leži v tem, kakor da bi socialno vprašanje v svojem najglobljem jedru bilo VERSKO vprašanje, kakor večkrat slišimo govoriti. Socialno vprašanje je v svojem bistvu to, kar ime pove: je DRUŽABNO vprašanje in zato ne versko vprašanje. SOCIALNEGA VPAŠANJA ZARADI TEGA TUDI NE SMEMO ENOSTAVNO ZOŽITI NA MORALNO ALI VERSKO VPRAŠANJE.

Resnica pa je, da imata нравnost, spoštovanje нравnih postav, povezanost človeka z Bogom in zato religija sploh velik, da, odločilen vpliv na družabni red in zato tudi na reševanje družabnega zla, kar je ravno socialno vprašanje.

To velja že za umovanje po naravni luči razsvetljene pameti. Tembolj pa tedaj, ko vemo, da se je Bog človeštvu nadnaravno razodel, se torej obrnil do človeka kot družabnega bitja in je s TEM NJEGOVO SOCIALNO NARAVO DVIGNIL V NADNARAVNI RED.

Nujnost socialnega vprašanje je v tem, da

je človeška družba zaradi neurejenih družabnih razmer in krivic v stiski, zagrenjena, da se cele družabne plasti čutijo krivično razdeljene in nesrečne, kar povzroča nered, mržnjo, sovraštvo — in zato nemogočnost, da bi ob takšnem duševnem razpoloženju mogli mase s pridom navajati k nadnaravnemu življenju. Prvo, kar je treba, kar lepo poudarja Leon XIII., je, da se odpravijo socialne krivice, šele potem je mogoče o čem drugem govoriti.

Je pač več ko umljivo, da bodo tisti, ki se lotevajo reševanja socialnega vprašanja, v verskih in нравnih virih našli največ moči in sredstev za njegovo PRAVIČNO rešitev.

PRI TEM DELU PA CERKEV NIKAKOR NE ZAHTEVA, DA BI DUHOVNICI OPRAVLJALI NEPOSREDNO IZVRŠEVALNO DNEVNO DELO, AMPAK JE NJIH NALOGA IDEJNA: NAČELNA OBRAZLOŽITEV IN NRAVNA VERSKA UTEMELJITEV PRAKTIČNEGA DELA.

SOCIALNA IZOBRAZBA

Kar samoposebi je umljivo, da potrebujejo duhovniki za socialne naloge primerno umsko in srčno izobrazbo.

K socialni izobrazbi spada najprej teoretično poznanje družboslovja, posebno tistih osnov in smernic, ki jih poznamo pod imenom "KRŠČANSKI DRUŽABNI RED".

Posebej naj bi zlasti naš slovenski duhovnik preučeval delavsko vprašanje, delavca in njegovo psihologijo. Mišljenje delavca ni isto ko kmeta ali meščana.

Po nekih podatkih, ki so jih objavili sedanjí oblastniki v Sloveniji, je lansko leto (1950) bilo v naši domovini že 56.5 % prebivalstva "socializiranega" in le še 43.5 % kmečkega. Kaj bomo torej našli, če se vrne mo domov? SOCIALNA STRUKTURA SLOVENSKEGA NARODA BO BISTVENO SPREMENJENA. A ne le zunanja struktura, v mnogočem tudi MISELNOST. Slovenski duhovnik bo moral biti na to pripravljen in naj se po možnosti že sedaj seznanja z delavskimi problemi. Pij XII. poudarja, da ne sme biti več negotovosti med katoličani, katere so osnovne pravice delavstva:

1. Pravica do primerne zaposlitve.
2. Pravica do ustrežajoče plače, ki mora biti tolikšna, da oskrbi sebe in družino s hrano, obleko, stanom, zdravniško oskrbo in tudi z onim udobjem, ki ga sodobna civilizacija zahteva.
3. Pravica do zavarovanja za slučaj bolezni, nezgode, nezaposlenosti in ostarelosti.
4. Pravica, da dela in živi kot svoboden človek v družabnem redu, ki mu jamči njegovo človeško čast in dostojanstvo.

Seveda črpa duhovnik mnogo poznanja socialnih problemov iz PRAKTIČNIH IZKUŠENJ, a vseeno se je marsikaj treba tu zravati "naučiti".

To velja posebno za vse one, ki bi se hoteli POSEBEJ POSVETITI DUŠEBRIŽNIŠTVU MED DELAVSTVOM. Razliko med klerom na splošno, ki naj bo v socialnih rečeh naobražen, in potrebnimi lastnostmi, ki naj jih imajo tisti, ki se posebej lotijo dušebrižništva med delavci, podčrtava tudi Pij XI.:

"Zares težka je naloga, ki se s tem nalaga duhovnikom. Zato se morajo že VSI bogoslovci z resnim socialnim študijem nujno pripravljati, katere pa boste POSEBEJ za to določili, ti morajo imeti — to je predvsem potrebno — izredno tenek čut za pravičnost, da se bodo z moškim pogumom uprli vsake-mu, kdorkoli bi kaj neopravičeno zahteval ali kaj krivičnega delal, potem pa modrost in previdnost, ki se ogiblje vsake skrajnosti; posebno pa morajo biti globoko prežinjeni z ljubeznijo Kristusovo, ki edina more srca in volje ljudi z močjo in milobo obenem podvreči zakonom ponižnosti in pravičnosti."

V teh papeževih besedah je očrtana NAJ-TEŽJA NALOGA, ki naj jo duhovnik izpolni, da bo kos dušebrižniškemu delu med delavstvom: vzgoja duha in srca k pravičnosti in ljubezni, k srčnosti, modrosti in previdnosti, torej k onim socialnim čednostim, ki naj po-sebej duhovnika odlikujejo pred vsemi dru-gimi.

Podobno naroča tudi sedanji papež Pij XII. duhovnikom, naj se temeljito izobrazijo o so-dobnih socialnih sistemih; poznati morajo krščanska socialna načela, da jih bodo mogli z vsem pogumom, brez oklevanja in jasno raz-lagati vernikom. Razven tega naj pa po zgle-du božjega Učenika tudi dejansko pomagajo revežem, delavcem in vsem, ki so v stiski... ko gre za socialna vprašanja, naj duhovniki

nikoli ne pozabijo, kaj je namen njihove službe" (Menti nostrae, 123, 124).

4. Nevarnosti

Kjer živi katoliško prebivalstvo v ozkih razmerah, ko za vsako področje javnega dela manjka primerno izobraženih delavcev, — kakor so bile razmere tudi pri nas na Sloven-skem —, se večkrat zgodi, da duhovnik pri-siljen po okoliščinah takorekoč MORA pre-vzemati naloge, ki se same po sebi tičejo la-ikov. Ne mislimo tu le na politično področje, ampak tudi na najbolj razčlenjeno organiza-cijsko, gospodarsko in socialno delo z mno-gimi predsedništvi in tajništvi, ki so jih pri nas upravljali duhovniki zaradi pomanjkanja laičnih moči.

Takšno socialno delo utegne postati za du-hovnika nevarno v dvojnem pogledu: Prvič da zaradi prevelike zaposlenosti v političnih, gospodarskih, strokovnih, pa tudi prosvetnih organizacijah pričenja zanemarjati duhovno plat svojega duhovskega življenja, kar je škodljivo zanj in za delo, ki ga velikokrat z veliko vnamo in požrtvevalnostjo opravlja. Druga nevarnost pa je, da se duhovnik pri takem delu, ki ga vsega popolnoma zajame in vase povziva, polagoma preusmeri na enostranost organizacije, katere interese zastopa. Tako postane duhovnik uradni zastopnik sta-novskih interesov kmetov, delavcev, meščan-ov, kar gotovo ni dobro združljivo z nje-govim duhovniškim poklicem.

Bodi mimogrede rečeno, da za bodočnost ni velike nevarnosti, da bi se tak način duhov-niškega javnega dela pri nas obnovil. — To-da slejkoprej velja načelo, da je ena prvih duhovnikovih nalog glede socialnega dela, da POLŠČE, PRITEGNE IN VZGOJI LAIČNE MOČI! Res ne bodo morda že spočetka zadosti izvežbani, toda, treba jim je pokazati zaupanje in nuditi vso pomoč, pa bodo kmalu dobri in sposobni delavci.

Takšen postopek se zahteva od duhovnika že na osnovi STANOVSKÉ MISLI in STA-NOVSKEGA ETOSA. V tem duhu se glase tudi jasne smernice Pija XI.

Isto zahteva od duhovnika tudi SUBSID-ARNO NAČELO (Q. a. 80): "nespremenljivo in nepremakljivo prevažno načelo socialne fi-lozofije," ki velevala, da je proti redu v družbi, ako višja oblast jemlje nižjim edinicam (pa tudi poedincem) iz rok delo in naloge, ki jih le-ti sami morejo opravljati.

Obraten postopek bi bil tudi proti osnovni ideji KATOLIŠKE AKCIJE, ki ne smatra laikov kot slepo orodje v rokah hierarhije, ampak soudeležence pri apostolskem delu, v našem primeru pri reševanju socialnega vprašanja in pokristjanjenja družbe, po svojih močeh vsak v svojem okolju.

Nevarnostim, ki so združene s socialnim delovanjem, se more duhovnik v veliki meri izogniti na ta način, da se OMEJI NA IDEJ-NO VODSTVO, PRAKTIČNO VODSTVO IN IZVEDBO PA PREPUSTI LAIKOM. Po tem potu se bo izognil tudi očitku klerikalizma, pač pa bo mogel s svojim socialnim delom veliko storiti za pokristjanjenje družbe.

DR. I. AHČIN

NE ODMAKNI ROK...

Ne odmakni rok,
ko kamen devamo na kamen
in gradimo,
Gospodar naš, Bog.

Ne odmakni rok,
ko vžigamo ognjišču plamen
za družino,
Gospodar naš, Bog.

Ne odmakni rok,
ko za viri in studenci
iščemo v globino,
Gospodar naš, Bog.

Ne odmakni rok,
ko v zeleni senci
kruh uživamo in vino,
Gospodar naš, Bog.

Ne odmakni rok,
od naših potov in borenja
z bolečino,
Gospodar naš, Bog.

Ne odmakni rok,
od našega teženja, hrepenenja
za sinjino,
Gospodar naš, Bog.

Slavko Srebrnič

KATOLIŠKO ŠOLSTVO V U. S. A.

Velikonočni teden je v Clevelandu zborovala 48. konvencija N. C. E. A. National Catholic Educational Association — Narodna katoliška vzgojna družba, katere se je udeležilo osem tisoč učiteljev, profesorjev in vzgojiteljev na katoliških šolah v Združenih državah. Vršila so se plenarna zborovanja in pa zborovanja sekcij za osnovne šole, za "high school", kolegije, semenišča in univerze. (Ameriške "high school" bi morda nekako odgovarjale naši gimnaziji od 3. do 6. razreda, kolegiji pa nekako 7. in 8. razredu naše gimnazije in prvima letnikoma naše univerze.) Istočasno je zborovalo tudi združenje katoliških glasbenih učiteljev, kjer je bilo navzočih kakih tisoč udeležencev, in še posebej konferenca jezuitskih profesorjev, ki se je je udeležilo 170 jezuitskih profesorjev.

Osrednji predmet mnogoštevilnih in raznovrstnih predavanj in govorov je bil: "Human Rights and Education" — človeške pravice in vzgoja. Temu vprašanju ne posvečena tudi celotna 26. številka znane jezuitske revije "America" z dne 31. marca 1951.

Nas evropske begunce v Združenih državah najbolj preseneča sijajno razvito katoliško šolstvo. Katoliško vero in življenje v Združenih državah vzdržujejo na primerni višini predvsem katoliške verske šole! Občudovati moramo veliko poštrevost ameriških katoličanov, ki sami vzdržujejo vse mnogoštevilne verske šole s prostovoljnimi prispevki.

Katoliško šolstvo v Združenih državah zadnja leta silno napreduje. V celoti je danes vpisanih na katoliških šolah okrog 3,250.000 učencev, pa kljub temu še vedno hodi približno enako število katoliških otrok na državne šole.

Posebno lepo se zadnja leta razvija katoliško šolstvo v clevelandski škofiji, kjer je zadnjih osem let narastlo število učencev za 46 % in doseglo leta 1950 višino 74.791 vpisanih dijakov. Splošno prodira načelo: Vsaka župnija naj ima svojo župnijsko osnovno šolo. Ustanavljajo se nove "high school", kolegiji in univerze ter razširjajo že obstoječi zavodi.

Jezuitje in dominikanci nekako tekmujejo med seboj v višjem šolstvu. Glede dominikancev in drugih redov nimam pri roki statistike, o jezuitskem šolstvu pa priobčuje prej navedena "America" sledeče številke: V vsej državi imajo jezuitje 33 high school, 12 kolegijev in 17 univerz! Samo v državi Ohio imajo jezuitje 2 univerzi, in sicer v Clevelandu John Carroll University in v Cincinnatiju Xavier University.

Da je katoliško versko šolstvo v Združenih državah doseglo tak razmah, je predvsem vzrok padanje zaupanja v državne, versko indifereentne šole. Mnogi dolže namreč ravno pomanjkljivo vzgojo na državnih šolah, da se je v Združenih državah tako razpasla korupcija in demoralizacija mladine.

V domovini nismo imeli dosti pojma, kaj je to verska šola! Tudi naše nekdanje pri-

vatne, samostanske šole, celo naši škofijski zavodi v št. Vidu, niso bile verske šole v tem smislu kakor so ameriške. Vodstvo šole, učiteljstvo in tudi vzgoja po naših samostanskih in verskih šolah je v splošnem že bila nekako versko usmerjeno, toda posamezni predmeti so se poučevali nekako tako kot na državnih šolah, rabile so se iste učne knjige kot na državnih. V verskih katoliških šolah v Z. D. rabijo na posebne učne knjige, ki so spisane v katoliškem duhu, ves pouk in celotna vzgoja se vrši na katoliških šolah tako, da vse podpira in goji versko vzgojo.

Jezuit Robert C. Hartnett označuje krščansko šolo, kakršna je v Z. D., takole:

"Vera je nekaj bistvenega pri vzgoji, je jedro vse vzgoje! Verski vzgojitelji prično z vero kot osrednjo zadevo človeškega življenja. Prično z namenom človeka na zemlji, kako je treba živeti, da se reši neumrjoča duša. Glavni namen vzgoje je: vzgojiti mladega človeka v tem in za to, za kar ga je Bog ustvaril. Vsi drugi smotri so sicer važni, toda drugotni."

V katoliški šoli je torej verska vzgoja središče vse vzgoje, vsi drugi predmeti se podajajo v skladu s katoliško vero in vsi več ali manj tudi goje versko-nravno vzgojo. Kardinal Newman je pomen vere pri vzgoji označil takole: "Religion is the hub holding all the spokes, the other fields of knowledge, in place in the educational system." — "Vera je pest, ki drži skupaj vse prečke pri kolesu, to je: druga polja znanja."

Bilo bi preobširno, če bi navajal v podrobnosti, kako je zgrajena katoliška verska šola v Z. D. Na kratko naj orišem kot primer le pouk angleščine v 8. razredu osnovne šole.

Učna knjiga za angleščino v tem razredu, mi bi rekli: angleška čitanka, nosi naslov: "Voyages in English — eight year". Knjigo je izdala leta 1942 Loyola University Press, Chicago. Deli se v dva dela. Prvi del je nekaka angleška čitanka; drugi pa angleška slovnica. Nas zanima le prvi del te tudi didaktično odlične knjige.

Vsebina je razdeljena na sledeče oddelke:

1. The Speech Laboratory, mi bi morda rekli: govorniška delavnica. Tu so predvsem navodila in eksperimenti o izražanju, konverzaciji, skupnih nastopih, deklamacijah itd. Kaj takega mi nismo nikdar slišali v šoli.

2. Drugi del nosi naslov: The Catholic Press — Katoliški tisk. Ta del se pričnaja z besedami okrožnice papeža Benedikta XV. o važnosti katoliškega tiska. Na to slede navodila in vzorci, kako naj se sestavljajo dopisi, članki, pisma, in na koncu je vzorec zorne deklamacije z navodili.

3. Tretji del čitanke ima naslov: Catholic Action Club — Klub Katoliške akcije. To je vzorec, kako se ustanovi tak klub, njegova pravila in navodila za delo. Ta del knjige zaključuje himna Katoliške akcije: "An army of youth" — vojska mladine!

4. Četrty del čitanke nosi naslov: Dramatizing Catholic Life — Dramatizacija katoliškega življenja. Tu so zopet navodila in vzorci, kako naj se dramatizirajo pesmi, evangelijski prizori, kako naj se pišejo dramatična dela, in navodila o marijonetnem gledališču. Kot zaključek tega dela je razlaga in navodilo za skupno deklamacijo verskega speva "Christmas Carol", ki ga je spesnil Robert Hugh Benson.

5. Peti del ima naslov: Panel Discussion. Praktična navodila in vaje za javno diskusijo.

6. The Radio Workshop — radijska delavnica.

7. Debating!

8. Living Life Through Books — življenje po knjigah.

Čitanka se končuje z razlago in deklamacijo Marijinega "Magnificat".

Vsa čitanka nekako diha iz sebe katoliško vero in življenje.

V slovenskih čitankah in pri vsej naši vzgoji so se nekako oboževali naši pisatelji in pesniki, da je dobil dijak pojem, kot da so središče vse kulture in vsega narodnega de-

lovanja ter vsega napredka. To oboževanje literatov brez globlje verske vzgoje je povzročilo, da je pri nas tako velik del mladine sledil ob času krize in revolucije literatom, ki so se in se še, kot pravi ing. Nagode, "drenjajo okrog komunističnih vladnih jasli..." Tudi v ameriških katoliških šolah goje literaturo, toda predvsem krščansko, literaturo, ki vodi k Bogu!

Priti je moral komunizem, da nam je pokazal s svojo metodo, kakšna bi morala biti šola za katoliški narod! Komunizem je zgradil vse šolstvo in vso vzgojo na materialističnem svetovnem nazoru. Tako bi morali katoličani zgraditi svojo šolo na katoliškem svetovnem nazoru. Bili smo v zgodovini dosti naiwni in popustljivi, da smo popuščali napram svobodomiselnim, komunističnim in drugim protikrščanskim frazom o "svobodni in napredni šoli". Kakšna je ta svoboda in napredek, se sedaj dovolj jasno kaže!

Katoliški Slovenci si moramo napisati na svoj prapor, kadar se bomo vrnili v domovino: Svobodna-katoliška verska šola za katoličane! To bo morala biti ena najvažnejših naših zahtev bodočnosti.

MATIJA ŠKERBEC, USA.

KINO - DA ALI NE...

NAŠE ZADRŽANJE DO DOBREGA IN SLABEGA FILMA

Iz dosedaj povedanega logično sledi, kako moramo uravnavati svoje razmerje do kina. Kar človek spozna, naj tudi praktično prizna in navede nase. Odstrani naj v sebi ovire, ki mu to branijo.

Temeljno načelo za naše ravnanje je: versko-nravne vrednote so preveč važne, da bi jih smeli brez potrebe postavljati v nevarnost. So edino odločilne za pravo vrednost zemškega življenja in za večno usodo. Zato se ni igrati z njimi. Posebno danes ne, ko so že od vseh strani, od znotraj (slaba nagnjenja) in od zunaj (okolje) tako zelo ogrožene. Kdor jih zavestno in hote brez razloga stavlja v nevarnost, jih ne ceni, jih podira in nazadnje zgubi. S tem pa zgubi to, kar ima najdragocenejšega in kar je zanj najbolj odločilnega pomena. To je eno osnovnih načel krščanske življenjske modrosti.

O posejanju dobrih filmov ni mnogo povedati.

Nič ni ugovarjati obisku dobrega kina že zgolj iz namena zabave in oddiha. ČE PA JE FILM ŠE POZITIVNO KORISTEN, GA JE PRIPOROČATI, KAKOR PRIPOROČAMO LEPO IN DOBRO KNJIGO. Tak film človeka zares dviga. Isto velja za lepe kulturne filme, saj tudi lepota n. pr. narave človeka plemeniti. Gledajmo dobre filme tudi iz razloga, da jih podpremo. Pogosto se filmska industrija pritožuje, češ dobri filmi "ne gredo",

ker povprečna publika išče bolj kočljive vsebine, dobri pa takó ne hodijo v kino. Zato da imajo zgubo z dobrimi filmi. Sicer to ni vedno resnično, vendar pa je potrebno, da z obiskovanjem dobrih filmov nagibamo proizvajalce, da ustvarijo vedno več takšnih filmov. Zato tudi delajmo propagando zanje med svojimi znanci.

Bolj zapleteno je vprašanje slabih filmov.

a) Najprej velja: NIKOLI NE SME ČLOVEK V KINO — IZ SLABEGA NAMENA. Tu pride v poštev predvsem namen, da bi ob nedostojnem filmu "užival". Niso redki, ki hodijo v kino, da si zbujaajo strasti. Ti greše, že predno stopijo v kino dvorano. Spotekljive reklamne slike budijo take namene.

Pa denimo, da namen ni slab; človek hoče videti film zaradi oddiha, družbe, ker je lep, itd.

b) Po naravni in božji postavi NE SME V KINO, KDOR VE ALI UTEMELJENO SLUTI, DA MU BO FILM V TEŽKO DUŠNO ŠKODO, da mu bo v bližnjo grešno nevarnost za smrtni greh, ali celo več, da bo grešil. To more vedeti ali iz skušnje, ali pa iz poznanja samega sebe. Gre tu predvsem za močno nedostojne filme. Odkrito je treba priznati, brez izvijanja in mogočnih besedi, da taki filmi redno bude v človeku strast, da vzbujajo nečiste predstave, misli in želje ter z veliko močjo vabijo, naj bi vanje privolil,

t. j. hudo grešil. Tako vedé in hoté išče grešne nevarnosti, kar je isto: išče greh sam. Komur je mar nečistosti in se zanjo trdo bori, je ne bo za uro zabave prodajal in slabil svojih odpornih moči, ki jih je morda s težavo in boji pridobil. Skušnja tudi uči, da so taki prizori pogosto predmet opolzkih razgovorov po predstavi in da se včasih globoko in za dolgo vtisnejo v spomin, kar tudi še mnogo popreje zbuja nespodobne misli. Naravno je tudi, da ob takih predstavah gine čut sramežljivosti in smisel za čistost sploh, kar je nova trajna škoda posebno za mladega človeka.

Le kdor ima zares tehten razlog (n. pr. če je postavljen, da presoja in ocenjuje filme) in kdor zagotovo vé, da mu taki filmi niso povod za grešne misli, bo tvegati tak film. Drugi pa nikoli ne.

c) **PRI DRUGIH VRSTAH SLABIH FILMOV ŠKODA NI TAKO NEPOSREDNA, MARVEČ SE JAVILJA POLAGOMA.** Te vrste strup učinkuje počasi, a še mnogo bolj usodno in bolj za trajno. Redko se naziranje, mišljenje (n. pr. o zakonu, o življenju, o veri) naenkrat spremeni, razen kadar je kdo že blizu na tem, da zgubi prave pojme, to je: kdor je v veri že tako malo trden, brezbrizen in ne živi po njenih naukih in zapovedih. Takemu more že poedin film podreti, kar je še ostalo. Zares vernim in trdnim pa resno škoduje pogosten in reden obisk takih filmov, kakor smo že videli. Vendar se bo razumen vernik takih filmov sploh izogibal. Najprej jih že načelno, iz svoje krščanske zavesti in zavednosti, ne bo posejal, ker obiskovanje takih filmov pomeni nekakšno tiho odobravanje tistih filmov. S tem jih tudi finančno podpira, pomaga jim do uspeha in tako nagiba k še večjemu proizvajanju podobnih filmov. Obenem podpira javno nemoralo, ki jo ti filmi na splošno širijo. Končno njegov vzgled tudi opravičuje in vabi take, ki jim je kino že v resno nevarnost, češ, če gre tak dober in veren človek gledat ta film, ga smem tudi jaz. Zato teh filmov nikoli ni svetovati ali jih celo priporočati; a an drugi strani zopet ne gre kar obsojati in prepovedovati (kot greh) zrelih ljudem poredke obisk takih filmov!

Ugovarjal bi kdo: če pomeni pogosto gledanje teh predstav resno škodo, potem vpliva slabo tudi manj pogostno, redko posejanje omenjenih filmov. V neki meri je to res, ker pogostno obiskovanje kina sestoji nač iz posrednih obiskov, ki vsi skupaj rodijo škodo. Vendar pa človek, ki ne hodi pogosto v kino, ni tako zelo podvržen vplivu filma, ker mu kino manj pomeni; njegova privlačna moč nima tolikšnega vpliva nanj. Kdor se tako obhlada in uravnava obiskovanje kina trezno po pameti, bo verjetno tudi morebitno škodo pametno preprečil in popravil. Da se ta majhna škoda prepreči, je pogosto že dovolj, da se je človek zaveda; s tem že zavzame odklonilno stališče do nje. Popravi pa jo dober vernik že s svojim rednim verskim življenjem, s poglobitvijo svoje verske izobrazbe ali z branjem verskih knjig. Sicer se človek ne sme lahkomisljeno podajati v ne-

varnost za svoje versko in нравno življenje, a so včasih te nevarnosti tako majhne in daljne, da se ne more ozirati nanje, sicer bi moral pobegniti iz sveta. Predrzo ne smemo tvegati, a do neke pametne meje moramo zupati v svojo razumnost in trdnost. Saj nčemo biti trs, ki ga vsak vetrič zamaje.

S tem je, menim, zadostno pokazano, kakšno naj bo na splošno naše zadržanje do filma.

H koncu še nekaj pripomb:

a) Gori navedena načela o obiskovanju kina veljajo kot **SPLOŠNA PRAVILA**, ki jih mora vsakdo navesti nase, kakor je pač zanj prav in potrebno. Videli smo že, da so eni bolj trdni kot drugi, eni bolj zreli, drugi manj; enemu se zbude prej nečiste misli kot drugemu. To more vedeti vsak sam. Glavno je, da je človek zares odkritosrčen do sebe, da ne vara sam sebe in da sledi svoji vesti. Varovati se mora, da njegova vest ne bo preširoka, pa tudi ne preveč ozka in boječa. Ker pa večkrat tudi v tem človek ne presoja dobro sam sebe, je prav, da vpraša za svet zapupno osebo, ki ga dobro pozna.

b) V posebnem oziru je treba paziti na **ODRAŠČAJOČO MLADINO**. Vzrok za to smo že omenili. More biti film za odrasle primeren, za mladino in otroke pa kvaren. Mladina sama, ki ji je na tem, da ostane duhovno zdrava in močna, in pa starši ter vzgojitelji morajo zato zavzeti strožje stališče. Pij XI. navaja v tej zvezi besede sv. Pisma: "Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki v me verjejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja" (Mt 16, 6). Na podlagi statistik so n. pr. dognali, da so pogosto prav kriminalni filmi navedli mladoletnike do zločinov, ko so jih učili odpirati blagajne, vdirati neslišno v trgovine, rabiti ponarejene ključe itd. Ameriški pedagogi so ugotovili, da nad 50 % dijaštva prejme pojme o ljubezni in zakonu iz filma. Kakšni so ti pojmi, že vemo.

Tudi ni prav, da otroci spremljajo matere v kino, ker jih ne morejo pustiti doma samih, mesto da bi matere spremljale otroke k res malim primernemu filmu. Ne velja izgovor, češ da otrok nič ne razume. Otroci so že v prvih letih ostri opazovalci in vneti posnemovalci (doma se "gredo", kar so v filmu videli).

c) Govorili smo le o vplivu filma, ne pa tudi o drugih okoliščinah, ki so večkrat v zvezi s pohajanjem v kino. Omenim le dva primera. V komediji "Postržek" odgovori Postržek sam na vabilo, naj gre z nekim gospodom v kino, da ne gre, češ **V KINU JE — TEMA!** S tem je veliko povedano. Ni vedno namen kino obiska zabava, ki jo nudi film, marveč druga, morda mnogo slabša! — Da pridejo v kino, se mnogi doma zlažejo, vzamejo skrivaj denar, izostanejo iz šole, zanemarjajo delo itd. Tako utegne biti kino vaba in povod za mnoge druge napake.

d) Omenim naj še **NEKATERE KVARNE UČINKE**, ki jih more imeti prepogosto zabajanje v kino.

Najprej ne gre, da bi kino postal strast, ki žene človeka preko pametnega preudarka v kino, tudi ko mu zdrav razum pravi, da ima drug važnejši posel. Mnogo je ljudi, ki imajo za kino vedno čas, za delo za skupnost pa skoro nikoli. Mislimo na to, da je kino oddih in zabava. Oddih mora biti zaslužen z delom, ker le tako je od-dih. Zabave pa za resnega in pridnega človeka niso na dnevnem redu, marveč so le vesela sprememba trdega življenja. Le tako so koristne in ne vodijo v uživanjaželnost. Naj zabava prekinemo delo, ne pa delo zabave. Tudi resni časi to zahtevajo.

Videli smo tudi, da kino navaja k pasivnosti, ker mu nudi zabavo in užitek brez duševnega dela in napora. Zato je opazati, da pestane pogostnemu obiskovalcu kina že branje lepe knjige preveč naporno, kaj šele, da bi se bavil z zasebnim študijem ali razmišljanjem o važnih sodobnih vprašanjih, ki jih srečuje vsak dan v življenju, pa gre mimo njih, ne da bi jih opazil. Zgublja celo smisel zanje, kar spet pomeni neko površnost in plitvost. Že tako je v nas vse preveč take plitvosti, ki se pozna tudi kadar gre za versko življenje, za poznavanje samega sebe, za zanimanje za resne idejne probleme etc. Brez dvoma kino pogostne obiskovalce popljuje.

Ob razmišljanju o pogostnem zahajanju v kino se mi vsiljuje še ena misel: krivo bi bilo ravnanje, kakor da je danes kino edina dosegljiva zabava in oddih. Je še mnogo drugih načinov, ki nam poleg prijetnega razvedrila še povrh koristijo. Morda je večini od nas težko dosegljiv oddih v lepi naravi, ki človeka zares dviga in ga iz tovarniškega in

mestnega okolja in hrupa prenese v božje stvarstvo. Le da ne bi izgubili povsem smisla zanj! Šport, naše gledališke predstave, družabnost, umetnost, lepa knjiga, obiski — so druga koristna sredstva oddiha in zabave. Nikoli pa naj ne bi bil film edina duševna hrana našega človeka.

e) O odgovornosti tistih, ki izdelujejo kvarne filme, pri njih sodelujejo ali ki jih predvajajo, tu ne moremo razpravljati. Poudarim naj le, da papeža Pij XI. in Pij XII. pogosto opozarjata na nalogo in dolžnost vseh katoličanov, naj bolj odločno in učinkovito vplivajo na proizvodnjo filmov. Pij XI. se obrača na državne oblasti, na škofe in posebej na KA, ki naj temu vprašanju "posveti svojo vztrajno in neutrudljivo delavnost". Poziva katoličane na lastno filmsko produkcijo. Obrača se na tisk, naj presoja filme predvsem po нравni vrednosti! In tako dalje. Iz vsega je videti, za kako važno stvar gre in kako potrebna je, da se vsi resno trudimo na svoj način za veliko moderno apostolsko delo: DA SODELUJEMO PRI POKRISTJANJENJU FILMA.

* * *

Zaključno in kratko na naslovno vprašanje: dober film — da; nedostojni filmi: ne; po vsebini kvarni filmi: bolj ne, vsekakor le izjemno in previdno; indiferentni filmi: ne preveč pogosto. Menim, da je v povedanem zadostno, čeprav ne popolno in izčrpno, utemeljeno takšno stališče do kina. Zato bo naš uvideven človek to upošteval, čeprav morda proti svojemu dosedanemu mnenju in proti — splošnemu toku, gotovo pa sebi v dobro.

DR. IGNACIJ LENČEK

Zdaj sem tu doma... Slavko Srebrnič

Zdaj sem tu doma,
kjer je skrajni jug,
oceana dva
pljuskata ob breg,
brez meja ravan,
velik, jasen dan,
kjer limon cvete,
sadeži goré
z oranžnih vej,
zdaj sem tu domá,
kjer se trta pne
mimo smokve v zrak
v azur brez mej.

Zdaj sem tu doma,
kamor se gnetó
narodi sveta,
da poiščejo
novih bivaljšč.
drug si dom zgradé,
da jim žar ognjišč
dahne spet v srce
blago slast miru —
in družinsko last
tihi pas zidu
ubrani sili kast.

Zdaj sem tu doma:
velemestni gum
drami me iz sna,
tu vsak nov izum
si osvaja tla,
tisk in radio, plin,
stroj, elektrika,
nafta in bencin
izgorevata,
avionov let
nad omrežji cest,
barvnih zubljev met
nad razkožji mest.

Zdaj sem tu doma:
krik, plakat in soj,
godba ples igra,
vabi za nocoj
kino me in bar,
kje bo slajši hip,
bolj opojen čar,
da se v njem utrip
duše potopi,
kakor se v vodáh
morja vzdih zgubi,
umrje klic, jok, strah...

Zdaj sem tu doma:
tešem, kopljem, kujem,
pišem, merim tla,
tekme občudujem,
berem list in val
radija prestrezam,
če je srp že strt,
v misli se pogrezam:
Me tu utrga smrt...
Ali še kdaj uzrem
te, Slovenija,
o, Slovenija.

Zdaj sem tu doma —
vendar tujec vsem,
še šele dreves
in lesket zvezdá
zame je ko nem.
Ah, domača tla,
val vas je odplal —
kapljica dežja
sem v nočeh morjá,
prašek izgubljen,
če ne boš mi stal,
Bog moj, tik srca,
vedno šepetal:
Z mano si doma,
nisi zapuščén...

+ *Fredenc Baraga*

PRAVA SLIKA ŠKOFA BARAGE. PO KRIEHLBERJEVI PODOBI SLIKAL ARH. VL. MAZI

ŽIVLJENJEPIS

Mislim, da ga ni Slovenca, ki ne bi vsaj kaj malega vedel o našem svetniškem rojaku, gotovo ga vsi poznamo, čeprav verjetno ne toliko kot bi ga morali. Zato se je Slovenski misijonski odsek s središčem v Buenos Airesu odločil, da s pomočjo dužnih pastirjev, naših organizacij in tiska obudi med rojaki po svetu misel na Barago in na njegovo beatifikacijo. V mesecu avgustu se Slovenci združujemo v eno samo armado molilcev, proseč Boga, naj nam da Barago — svetnika.

V tem "Baragovem mesecu" pa naj bi Barago tudi bolj TEMELJITO SPOZNALI, kajti le tisti, ki bo dobro poznal njegovo svetniško osebnost in njegovo izredno življenjsko pot, bo Baragovo zadevo tako vzljubil, da bo vztrajen v molitvi za njegovo beatifikacijo in v zatekanju k njemu po pomoč. Poznanje Barage se nam bo poglobilo ob branju sestavkov o njegovem življenju in delovanju, ki jih prinaša naše časopisje, in na sestankih in proslavah, ki jih prirejajo v mesecu avgustu naše organizacije. Še posebno dobrodošla pa je v ta namen knjiga, ki izide v Buenos Airesu in prinaša PRENOVLJENI BARAGOV ŽIVLJENJEPIS.

V domovini je bil Baragov življenjepis knjiga, ki je bila poleg svetega pisma v vsaki slovenski hiši. Na žalost so bili pa le redki tako srečni, da so ta zaklad rešili s seboj v tujino, in tako Baragovih življenjepisov med nami skoraj ni. Zato je pa Slovenski misijonski odsek naprosil pisatelja Baragovega življenjepisa, ki živi med nami v Buenos Airesu, prof. dr. FRANCA JAKLIČA, da naj napiše na podlagi prvega, pred točno 20 leti izišlega, novi, izpopolnjeni Baragov življenjepis, ki ga bo Slovenski misijonski odsek založil in izdal, pa naj stane kar hoče. . .

Prof. dr. Franc Jaklič, ki je bil za to naprošen pred kakimi tremi meseci, se je takoj v velikodušni pripravljenosti lotil nelahkega dela. Ko sem zvedel, da je rokopis v glavnem že sestavljen in da se knjiga že začenja tiskati, nisem mogel več zdržati in sem šel h g. profesorju, da mi kaj o knjigi in Baragovih življenjepisih na sploh pove. Mimogrede povedano, ima pri tem mojem obisku pisatelja Baragovega življenjepisa nekaj krivde tudi urednik "Duhovnega življenja" in "Katoliških misijonov", ki mi je dejal, da bi rad imel za septembersko številko "intervju" s prof. Jakličem. . .

Vožnja do g. profesorja me ni veliko stala. Za 30 centavov sem bil že na cilju — Avenida Chiclana in Boedo. . . Izstopim, malo pogledam okrog sebe in zagledam skromno cerkev, stisnjeno med hiše ob ulici.

Vstopim v župnišče poleg cerkve in naletim na nepoznanega "padra". Vprašam ga, če je padre Francisco doma.

"Pa da, gospodine, tu je!" — tako mi po hrvaško odgovori gospod kaplan na moje nemajhnó začudenje. "Prva vrata tamo gore," mi pokaže po stopnicah.

"Bog povrni!" se mu zahvalim po slovensko in grem po strmih ozkih stopnicah kvišku,

"Hvalimo sloveče može in svoje očake. Bili so možje usmiljenja, katerih kreposti niso ugasnile. — Njihova trupla so pokopana v miru in ime jim živi od roda do roda." Te besede modrega Siraha v svetem pismu izražajo razlog, zakaj je izšel Baragov življenjepis. Če kdo iz naše zemlje, je Friderik Baraga sloveč mož, katerega kreposti niso ugasnile, ampak vse bolj svetijo v mrak sodobne sebičnosti in brezobzirnosti. V svoji neuklonljivi ljubezni do Boga in bližnjega in v apostolski gorečnosti se je popolnoma žrtvoval delu za zveličanje poganskih Indijancev. Njegovo ime bo slovelo, dokler bo kaj zgodovinskega med ljudmi, pri Bogu pa mu bo slava večna.

Da ime Friderika Baraga v našem narodu ne bo pozabljeno, vzemite to knjigo, jo čitajte, da stoji lik velikega apostola živo pred vašo dušo in boste v svetem ponosu radi posnemali njegove junaške kreposti. Življenjepis Baragov spada v vsako slovensko družino; rod za rodom naj ga čita. Posebno tistim, katere je božja previdnost presadila med tuja ljudstva kakor nekoč njega, more Baragovo življenje biti zanesljiv vodnik in svetovalac skozi nepoznane in nevarne razmere.

škof GREGORIJ ROŽMAN

ŠKOFA FRIDERIKA BARAGE

ki so me spominjale na one v stolpu ljubljanskega gradu. Potrkam.

"Adelante!" se glasi odgovor in jaz vstopim. Gospod profesor se me ni nadejal, a jaz sem mu brž pojasnil namen mojega obiska.

"Glejte, saj sem prav pri pisanju," me je prijazno povabil k mizi, polni raznih papirjev in knjig.

Ozri sem se po mizi, po gospodu in po mali podstrežni sobici. Tu se torej rojeva novi življenjepis našega velikega Barage...

"Skromno sobico imam, kot vidite, pa že gre. Saj čez dan sem itak precej v bolnišnici, kjer službujem."

Po nekaj uvodni stavkih sem se ojunčil in posegel "in medias res":

"GOSPOD PROFESOR, KAJ PA VAS JE NAPOTILO, DA STE SE ODLOČILI NANOVO NAPISATI BARAGOV ŽIVLJENJEPIS?"

"Takole je," je živahno začel s pojasnjevanjem na moja radoznala vprašanja. "Proti koncu druge svetovne vojne doma nisem imel dosti književnega dela, pa sem se lotil prireditve moje knjige o Baragi za drugi natis. A prišla je tista ura, ki je marsikomu marsikaj uničila, in tako je tudi ta moj rokopis skupaj z življenjepisom sv. Klementa Hofbauerja, ki je bil od škofijstva že odobren, ostal v Ljubljani, ne da bi sedaj vedel za njegovo usodo. Da pa tukaj v Buenos Airesu napišem rokopis za drugo izdajo, tega si pa nisem mislil, a me je k temu napotil voditelj Slovenskega misijonskega odseka, brez katerega ta knjiga gotovo ne bi izšla; on mi je dal pobudo zanj, on jo je spravil v tisk in on jo bo spravil na knjižni trg. Sedaj se pa že nekaj meni, da bi mu še Knobleharja, drugega našega največjega misijonarja, vnovič opisal v manjši knjigi. No, bomo videli..."

To o Knobleharju me je vidno iznenadilo, saj nisem vedel za ta novi podvig. A mene je zaenkrat zanimal šele Baraga, zato sem vprašal naprej:

"PA BO TA NOVI BARAGOV ŽIVLJENJEPIS RES KAJ NOVEGA O NJEM PRINESEL ALI JE SAMO OKRAJŠANA IZDAJA PRVEGA?"

Gospod profesor se je razživel:

"Kaj okrajšan! Še povečan bo in prav malo stavkov prvega bo ostalo nespremenjenih; v teku dvajsetih let se je marsikaj iz Baragovega življenjepisa nanovo raziskalo in pojasnilo, in to je bilo treba vse upoštevat."

"IN, BO IMEL TUDI TA ŽIVLJENJEPIS KAJ SLIK, KOT JIH JE IMEL TOLIKO PRVI?"

"V začetku mi je g. Lenček obljubil, da bo vstavil med besedilo tudi kakih 10 slik, a meni je bilo to nekam premalo in sva se pobotala za kakih 20; sedaj jih je pa menda kar kakih 100 in trije zemljevidi, kar bo seveda knjigo obogatilo, povečalo in tudi — podražilo. A življenjepis brez slik veliko izgubi..."

Ko sem gospoda profesorja videl za stvar tako vnetega, sem se opogumil in posegel ma-

lo nazaj ter vprašal, KAKO JE PRIŠLO DO PRVEGA ŽIVLJENJEPISA, in gospod mi je takole odgovoril:

"Pred dvajsetimi leti je bila 100 letnica Baragovega prihoda v Ameriko, kar so hoteli vodilni možje v domovini primerno proslaviti. Med drugim so se odločili izdati Baragov življenjepis. Najprej je bil za to naprošen nekdo drugi, ki se pa dela ni lotil. Morali so iskati drugega. Ker tedaj še ni bilo dosti takih, ki bi uporabljali angleško pisane vire, so se spomnili name. Takrat sem bil v škofovih zavodih profesor z več kot dvajsetimi urami na teden, poleg tega pa še reden prefekt, to je nadzornik študentov ob prostem času in pri učenju. Od pol šestih zjutraj do devetih zvečer sem bil neprestano zaposlen, v šoli ali izven nje. Težko je bilo poleg vsega tega dela pisati še knjigo. Pa sem jo v enem letu napisal. Pri tem delu sem imel mnogo duhovnega užitka. Ko sem oddal rokopis, mi je bilo v resnici težko, posloviti se od duhovne podobe tega našega izrednega moža... Seveda sem si mnogo pomagal z gradivom in nasveti, ki sta mi jih posredovala zlasti p. dr. Hugo Bren in pa Baragova pranečakinja pokojna gospa Marija Sajoviceva."

Vesel sem bil teh mestoma kar intimnih razodetij o početku Jakličevega Baragovega življenjepisa. Pri tem pa mi je vstalo vprašanje, ki sem ga tudi gospodu profesorju zastavil:

Levo zgoraj najnovejša fotografija škofa Rožmana. — Tu fotografija dr. Jakliča.

"ALI JE ŽE KDO PRED VAMI, GOSPOD PROFESOR, NAPISAL KAK BARAGOV ŽIVLJENJEPIS?"

"Kakor boste ali ste brali v knjigi, so že za Baragovega življenja nameravali napisati v domovini njegov življenjepis, kar je celo Baragi samemu prišlo na uho in je stvar odložno prepovedal. A kaže, da se na to prepoved niso dosti ozirali; kajti neposredno po Baragovi smrti je izšel kar obširen dr. Vončinov življenjepis velikega pokojnika. Dalje je v USA leta 1900 izšel obširen Verwystov življenjepis. Že potem, ko je v založbi Mohorjeve družbe izšla moja knjiga, pa je v Ameriki rojeni in tam živeči Slovenec inž. Jože Gregorič leta 1932 napisal majhen življenjepis "The Apostle of the Chipewas", ki je imel 104 strani. Seveda sta bila oba ta dva napisana samo v angleščini."

"KAJ JE PA ŠE KAJ DRUGEGA DOSLEJ O BARAGI PISANEGA IZŠLO?" sem drezal dalje z vprašanji, da bi čim več zvedel o vsem tem.

"V Severni Ameriki je nešteto knjig, v katerih se omenja Baraga zlasti kot pionir krščanske omike v severnem delu USA. Kdor je pisal ali piše zgodovino tistih dežel, ni mogel in ne more iti mimo njega. Lani na primer je izšla v mestu Grand Rapids (Baragov misijon "Velika Reka") knjiga Mc Geeja: "The Catholic Church in the Grand River Valley". Ima 500 strani in je posvečena Baragi, ki je prvi tankaj misijonaril. — Veliko govori o Baragi tudi knjiga slovenskega ameriškega duhovnika, v angleščini v dveh velikih delih napisana: Dr. Ivan Režek — "Zgodovina marquetteške škofije". Na prvih 200 straneh opisuje pred vsem Barago in njegovo delo. — Veliko člankov o Baragi in njegovem delu je izšlo v ameriškem slovenskem verskem listu "Ave Marija" in v domovini pred vsem v "Katoliških misijonih" in "Misijonskem koledarju"; med člankarji sta bila pač najpomembnejša slovenski ameriški duhovnik dr. Zaplotnik in že imenovani dr. Hugo Bren OFM."

Med tem sem se jaz spomnil na neko drugo knjigo o Baragi, ki mi je pred kratkim mimogrede prišla v roke. Ker sem imel vtis, da se je gospod profesor trenutno ne spomni, se mi je kar dobro zdelo, da sem mogel tudi jaz nekaj dodati, in sem zato brž dejal:

PRED KRATKIM SEM MORAL NEKAJ PRETIPKAVATI IZ NEKE DRUGE KNJIGE O BARAGI, KI JE PRAV LEPO OPREMLJENA IN NOSI NASLOV "SLAVA BARAGU". GOTOVO JO POZNATE!"

"Kaj je ne bi poznal, saj sem jo pred tiskom vso pregledal in sem zanjo tudi marsikaj napisal. Je bogata knjiga, a ne vsebuje le ponatis mojega krajšega življenjepisa, ki sem ga že pred leti napisal za argentinsko "Duhovno življenje", ampak še vse polno drugih življenjepisnih slik, predavanj, govorov, deklaracij, zbornih nastopov, iger in kompozicij — vse o Baragi. Izdalo jo je tik pred izbruhom druge svetovne vojne Misijonišče Groblje v uredništvu Ladislava Lenčika CM. Ne vem, če so mogli kaj več te bogate knjige pravo-

časno razposlati, in so jo najbrže po večini Nemci zajeli, ko so Groblje zavzeli."

Spet sem se hotel malo uveljaviti in sem izval gospoda profesorja, da mi je ŠE NEKAJ O LITERARNIH OBDELAVAH BARAGOVE OSEBNOSTI povedal. Takole sem sprožil:

"Slišal sem, da je pred kratkim neka avstrijska ali nemška pisateljica napisala velik ROMAN O BARAGI, ki ga je pošiljala v Rim p. Hugotu Brenu v pregled ali kaj. Prikazuje Barago kot iskalca duš v nasprotju s tedanjimi iskanci materijelnih dobrin po severoameriških planjavah. Vam je kaj točnejšega znano o tem romanu, gospod profesor?"

"Da, slišal in bral sem nekaj o tem in podobnem. Saj je na primer "Ave Marija" dalje časa objavljala slovenski prevod s slikami romana, ki ga je o Baragi napisal v USA, v Petersonu pri New Yorku James K. Jamison "By Cross and Anchor" in ki je preveden že na japonsko in morda še na kak drug jezik. Pred kratkim so "Katoliški misijoni" prinašali življenjepisno povest v desetih poglavjih o Baragi, ki jo je napisal Janko (bogoslovec Rozman v San Luisu) kar posrečeno. Onega romana avstrijske pisateljice pa še nisem dobil v roke in ne vem nič več o njem kot vi. . ."

"Pa se je res že veliko pisalo o Baragi," sem povzel in že naperil novo vprašanje, ki me je zanimalo: **"IZ KATERIH VIROV PA SO ZAJEMALI BARAGOV ŽIVLJENJEPISCI?"**

No, na to vprašanje gospodu profesorju ni bilo težko odgovoriti, saj so bili viri tudi zanj prevažen činitelj pri pisanju življenjepisa. Tole mi je povedal o tem:

"Baraga je svoje misijonsko delo sproti opisoval v pismih, ki jih je pošiljal na Dunaj Leopoldinini družbi in v München Ludovikovemu društvu v podporo severoameriških misijonov. Ta pisma je pisal, da bi z njimi vzbujal zanimanje za svoje misijone in dobival podporo zanje. Ta pisma so pač poglavitni vir za njegove življenjepise. Verwyst je na primer za sestavljanje svojega življenjepisa uporabljal Baragova pisma Leopoldinini družbi, ki mu jih je prevajal naš misijonar Janez čebulj, mnogo je pa zvedel od našega rojaka Ignacija Mraka, Baragovega sodelavca, ki je po njegovi smrti zasedel marquetteško škofijsko stolico, pa tudi od drugih Baragovih duhovnikov. — Viri in slovstvo, iz katerih sem jaz črpal snov za moj prvi življenjepis, so navedeni v prvi izdaji."

"ALI JE ŠE KAJ VIROV NEODKRITIH ALI NEIZČRPNIH? ALI SPLOH ŠE KDO RAZISKUJE NEZNANKE IN VRZELI V BARAGOVEM ŽIVLJENJU, ČE JIH JE ŠE KAJ OSTALO?" sem vprašal naprej.

"Gotovo je še marsikaj neraziskanega. Veliko se je zadnja leta trudil na primer p. dr. Hugo Bren, sedaj dekan-profesor na frančiškanskem bogoslovnem učilišču "Antonianum" v Rimu. Menda je pustil v domovini neke v Rocnu cel kovček gradiva, deloma raziskanega deloma neraziskanega. Škoda, da radi obilnega dela ne more kaj več časa posvečati Baragovi stvari! V USA pa je, hvala Bogu raziskovalec, laik, druž. oče že imenovani

inž. J. Gregorič, ki že desetletja študira Barago. Sedaj piše obširen angleški življenjepis. Marsikaj bo osvetlil z nove strani, zlasti na podlagi Baragovih pisem. To bo obširna, odlična knjiga. Do sedaj ima napisanih 9 poglavij, katerih vsako mi sproti pošlje. Hoče, da bodi vse znanstveno dokazano, zato povsod natančno navaja vire. Srečen, ko lahko vse vidi in prouči na licu mesta in iz prvih virov! Ta gospod mi je šel pri pisanju novega življenjepisa zelo na roko. Odkar sem v Argentini, sva v pismenih zvezah in on je bil, ki mi je poslal — beguncu vrez vsega — tudi mojo knjigo iz leta 1931, ki je kajpada nisem vzel s seboj v tujino. . .”

Ta vest o inž. Gregoriču in njegovem delu me je zelo razveselila. Da se še vedno brska in brska po zgodovini našega Barage! Seveda, saj je pa tudi potrebno! Preden Cerkev koga postavi kot svetilnik na oltarje, mora biti njegovo življenje do potankosti raziskano. Tako so raziskovalci Baragovega življenja prav za prav pionirji njegove beatifikacije, naši dobrotniki. . .!

V tej misli mi je zmanjkalo vprašanj. Vstal sem, da se poslovim in še preje zahvalim za ljubeznivost:

“Bog vam povrni, gospod profesor, za toliko zanimivih podrobnosti v zvezi z Baragovim življenjepisom! — Želim vam, da bi vaše delo rodilo tisti sad, v katerega je pred vsem usmerjeno: Barago Slovencem tako predstaviti, da ga bodo vzljubili in se k njemu zatekali ter njegovo beatifikacijo izprosili. Bog daj, da bi to poveličanje Barage dočakali mi vsi — tudi vi, gospod profesor, saj vem, da vam bo to pač najlepše plačilo in najdragocenejša krona na vaše življenjepisno delo! Zbogom!”

Tako. V skrivnost, kako je prof. Jaklič pripravil Baragov življenjepis, sem že prodr. Sedaj me je pa še toliko bolj začelo zanimati, kako bo knjiga na zunaj izgledala. Vedel sem, da OPREMO PRIPRAVLJA ARHITEKT VLADIMIR MAZI, ki je okusno opremil že letošnje “Duhovno življenje” in knjigo “Puščava bo cvetela”. Kaj neki misli uporabiti pri opremi Baragove knjige?

Stopil sem torej še tjakaj v Ciudadelo, tik Buenos Airesa, kjer v istoimenski ulici v prijazni pritlični hišici bivajo skupaj kar trije naši umetniški ustvarjalci: dirigent “Gallusa” dr. Julij Savelli, pisatelj, režiser in igralec Nikolaj Jeločnik in arh. Vladimir Mazi, h kateremu sem bil namenjen. Razume se, da me je obhajal kar nekak svet strah, ko sem potrkal na vrata tega, lahko rečem, svetišča slovenske kulture v tujini.

Odprl mi je visokorasel, nad vse prijazen gospod. Pobaral sem previdno: “Stanuje tu gospod arhitekt Mazi?” — “Sem kar jaz!” mi je z nasmehom odgovoril in me takoj povabil v svojo delovno sobo, ko je slišal, čemu sem ga obiskal.

Prvi pogled po sobi mi je povedal, da sem res prav prišel: Na eni steni Martuljkova skupina v olju, na drugi dekle v slovenski narodni noži, njej nasproti pa akvarel s Forumo Romana. . . Miza na sredi sobe polna risarij.

Mene je pred vsem zanimalo vse, kar je bilo v zvezi z Barago. Ko sem si najprej ogledal prve poskuse Baragovega portreta, mi je gospod arhitekt začel razlagati osnutek za opremo Baragovega življenjepisa.

“Zamislil sem si takole: naslovna stran naj označi vsebino knjige, ki je: delo škofa Barage med Slovenci in zlasti med Indijanci. Za podlago risbe, ki bo čez cele platinice, sem vzel risarijo, ki je bila najdena pri potomcih Siú Indijancev na neki srnjakovi koži in predstavlja Indijance na konjih menda pri lovu na divje konje. Risarija izpričuje izredno višino umetnosti indijanskega slikarja. Na to podlago bom stavil zgoraj, sredi in spodaj kakor tri bele preproge, gornjo s križci iz slovenske ornamentike, srednjo z napisom “BARAGA”, spodnjo, ki je najbolj zanimiva in marsikaj pove, pa s takozvanim indijanskim “wampumom”. Wampum je risarija s simboličnim pomenom, ki so si jo pošiljali na primer sosednji rodovi, napovedujoč ali vojsko ali mir. Wampum na beli podlagi je pomenil mir, spravo. Tako sem tudi jaz wampum risal na belo podlago, predstavlja pa tri figure: dva Indijanca in Barago, ki ju za roko vodi v cerkev ob strani — seveda vse stilizirano. . ., s čimer sem hotel na indijanski način izraziti, da je bil Baraga poslanec miru, ki je vodil indijanske rodove h Kristusu. . . Seveda je ta način opreme knjige za nas precej nenavaden, a zato nič manj umesten. Saj sem marsikaj drugega preje poskušal, poglejte, pa sem se končno z odobrenjem izdajatelja le za tole odločil. Upam, da bo uspelo in da bo tudi bralce zadovoljilo. . .”

Res sem opazil na mizi več že izdelanih skic in osnutkov za opremo knjige, ki sem jih z zanimanjem jemal v roke in motril. Pa sem moral samemu sebi in gospodu arhitektu priznati, da le najbolj ustreza ta, za katero se je odločil. Tudi gospod Mazi je znova objel z očmi osnutek za osnutekom; v njegovem pogledu se je izražala ljubezen kakor očetova do svojega otroka.

Pozna ura je že bila in moral sem se posloviti.

Vso pot domov sem premišljeval to, kar sem slišal in videl tó popoldne. In prišel sem do zaključka, da bo novi Baragov življenjepis Baragi v čast, nam pa v veliko duhovno korist in v ponos.

MARJAN LOBODA

BARAGA O BOGASTU

“Bodi z malim zadovoljen, in misli si pri vseh rečeh: “Za človeka, ki bo moral skoro umreti, je to že zadosti.”

“V bogastvu se človek navezuje na svet, na nebesa pa pozabi.”

“Človek ne more svojega imetja bolje porabiti, kakor če pomaga ubogim. Ako imaš veliko premoženja, pomisli, da te je božja previdnost s tem, ko ti ga je dala, postavila za skrbnika tistih, ki nič nimajo.”

“Dobro gospodariti smeš, ne bodi na trd in skop. Hvalevredna je varčnost iz tega namena, da bi mogel bližnjemu tembolj pomagati.”

“Kar daš siromaku, boš sam imel, češar pa ne daš, bodo imeli drugi.”

BARAGA - SLIKAR IN NJEGOV LIK

1. Znano je, da je imel mladi Baraga veseleje do risanja in slikanja. Menda že l. 1897 je priobčil Dom in svet več njegovih "sličic", ki so ponatisnjene tudi v dr. Jakličevi življenjepisni knjigi. V tej knjigi, katere drugo, izpopolnjeno izdajo nestrpno pričakujemo, piše ta odlični poznavalec Baragovega življenja še več o njegovem odnosu do likovne umetnosti in pripisuje Baragi tudi dve nabožni sliki, pri čemer se opira pač na rodbinsko izročilo v Baragovem sorodstvu in, kot bi sledilo iz pisateljeve zahvale dr. Steletu in dr. Vurniku na koncu knjige, še na mnenji teh dveh umetnostnih zgodovinarjev.

Najprej nas zanima, kdo je dal Baragi prvi risarski poduk. Na ljubljanski gimnaziji in na liceju je postal po Herrleinovi upokojitvi l. 1804 učitelj risanja Dunajčan Vincenc Dorfmeister, ki je opravljal to službo do l. 1839. Medtem ko je njegov prednik našo umetnostno posest s svojimi freskami, oltarnimi slikami, žanri in portreti znatno obogatil, ni menda znano nobeno Dorfmeisterovo delo, pa tudi o kakšnem vplivu na umetniški naraščaj umetnostna zgodovina ne govori. Moral je biti suhoparen metodik brez umetniškega poleta in Baragovemu veselju do risanja najbrž premalo ustrezajoč. Zato se je le-ta pod skrbnim mentorstvom svojega botra in vzgojitelja dr. Dolinarja risanja — poleg modernih jezikov in glasbe — še privatno učil. Da bi bil Dorfmeister tudi njegov privatni učitelj, je sicer možno, čeprav ne zelo verjetno. Od sodobnih slovenskih slikarjev sta živela v Ljubljani takrat menda samo Andrej Herrlein (1739—1817) in Janez Potočnik (1749—1834); oba sta bila že precej priletna. O krajinarju Antonu Hayneju iz Kranja (1786—1853), ki mu je bilo slikarstvo le postransko udejstvovanje, ni znano, če je takrat in sploh kdaj stalno bival v Ljubljani. Layerji so živeli v Kranju, brata Janša na Dunaju (Lovro umrl že l. 1812). Matevž Langus (1792—1855) je bil v dobi Baragovih srednješolskih študij v Celovcu in je odtod prišel v Ljubljano vsekakor že po njegovem odhodu na Dunaj. Tominc in Kavčič (Caucig 1762—1828) nista nikoli živela v Ljubljani. Nimam podatkov o slikarju Dolinarju, ki je moral tudi tedaj živeti in je bil morda celo sorodnik dr. Jurija Dolinarja; ker pa je prvo pri nas znano njegovo delo prišlo v Ljubljano šele tik pred drugo svetovno vojno in to z Dunaja, je kar pribito, da ni mogel delovati v Ljubljani. Tudi mi ni znano, da bi tačas živel v Ljubljani poleg Dorfmeistera še kakšen drug risarski učitelj — zgolj učitelj.

Ni podatkov o tem, da bi se Potočnik pedagoško udejstvoval. Zato je bolj verjetno, da se je učil Baraga pri Herrleinu. Bil je že star, vendar je še l. 1814 naslikal eno svojih najbolj znanih del, Brezmadežno za šentjakobsko cerkev. Svoje figuralne kompozicije postavlja rad v krajino in arhitekturo, ki jo opremi s cvetličnimi tihožitji, in to bi utegnilo tudi na Barago vplivati.

Na Dunaju, kamor je prišel 9. oktobra

1816. l., je imel Baraga večjo izbiro risarskih učiteljev kot v Ljubljani. Od Slovencev sta na Dunaju delovala kot profesorja devetinšestdesetletni Valentin Janša in Goričan Franc Kavčič, prvi kot učitelj zgodovinskega slikarstva, drugi tedaj še na oddelku za porcelansko manufakturo; morda je na Dunaju bival tudi Dolinar. Malo verjetno je, da bi se Baraga zahteval k akademskim učiteljem. Kompozicijam zgodovinskih prizorov še ni bil dorasel, njegove sličice bi pa tudi pričale, da je bil bolj naklonjen romantičnemu razpoloženju onega umetniškega naraščaja, ki se je upiral Kavčičevim klasicističnim načelom poduka. Izbral si je najbrž kakšnega skromnejšega, romantično nadahnjenega učitelja.

Da je Baraga tvorec že omenjenih, l. 1818. sestre Amaliji podarjenih "sličic", je gotovo. Tehnika, v kateri so izvršene, iz reprodukcij ni točno razvidna. Tudi ni mogoče reči, ali so popolnoma samostojna Baragova dela; treba bi bilo vpogledati v dunajske risarske in grafične zbirke. Po naravi niso delane, ker tovrstnih pokrajin in arhitektur ni najti niti v dunajski niti ljubljanski okolici, pa tudi na Dolenjskem ne. Vpoštevati je treba, da je romantični krajinar redkokdaj naslikal krajino, kakršna se mu je predmetno predstavila, ampak jo je po navadi opremil z razno romantično štafažo. Če so sličice Baragovo izvirno delo, potem mu je vsaj pri kompoziciji služila kakšna skicirka ali zbirka južnjaških motivov, ki jih je nabral nekdo drugi, ali pa je delal po spominu na podobne slike romantične motivike.

Krajinsko-arhitektonsko prizorišče Baragovih sličic kaže naslednje značilnosti: poleg zdravega drevja hira ali klubuje skoraj vedno kakšno suho rogovilasti drevo; kakor te suhe drevesne rogovile, tako imajo tudi druge mrtve ali odmrle stvari (pečine, hlodi, plot) rade zelo zveržene oblike; stavbe so napol razpadle ali vsaj okružene in razpokane, če pa ne, pa prislunjene h kakšni razvalini; voda kot reka ali morski zaliv je pogost motiv. V tako krajinsko-arhitektonsko prizorišče postavlja človeške figure v idiličnem poljedeljskem, obrtnem ali domačem opravilu, pa tudi pri mirnem pomenku. Kompozicija je največkrat taka, da je krajinsko-arhitektonski poudarek odmaknjen na eno stran slike, mirna romantična idila nedramatičnega dogodka med ljudmi pa se vrši na drugi strani. Najsi ne bi bile te sličice originalni ali povsem originalni Baragovi domisleki — česar pa si ne upam trditi —, kažejo toliko znanja in rutine, da jih ni mogoče odpraviti z oznako diletantstva, ampak spadajo že med boljše amaterstvo. Kar pa je važnejše, je to, da so te romantične idile spričo še vedno vladujočega hladnega klasicizma — Kavčič je kmalu zatem postal rektor akademije — izraz iste Baragove duševnosti, ki ga je vodila k odporu proti racionalističnemu jožefinizmu in janzenizmu.

Istega leta, 1818., ko je poslal te risbe Amaliji, je že zapisal Baraga v svoj dnevnik: "Kar

je tako silno (kot njegovo nagnenje k slikarstvu), navadno ne traja dolgo". Vendar je risal in slikal še naprej, a do slikanja v oljni tehniki najbrž ni prišel, ker je šele februarja 1820. l. prišel do sklepa, naprositi strokovnjaka, naj ga VPELJE v slikanje z oljnatimi barvami, pa se je ob tem sklepu vznemiril in se ga zbal. Iz Jakličevega življenjepisa ni razvidno, ali ga je sploh še izvršil, in tudi ne, kdaj je sledil drugi dokončni sklep, da se risanju odpove. Najbrž 1. 1820. je prišel na Dunaj Matevž Langus. L. 1821. ali 1822. je podaril Baraga sestri sliko Dobrega pastirja, l. 1826. pa šmartinski cerkvi sliko sv. Alojzija. Obe sliki naj bi bili Baragovi lastnoročni deli.

Iz reprodukcije v Jakliču tehnika Dobrega pastirja ni točno razvidna, a sklepam na olje. Sv. Alojzij je brez dvoma slikan z oljnatimi barvami. Ne zanikam možnosti Baragovega avtorstva pri obeh slikah, vendar imam svoje pomisleke. Zlasti Dobri pastir je tehnično na tolikšni višini, da bi je ne zmogel amater, ki ga je treba šele vpeljati v oljno slikarstvo; pa najsi slika ni oljnata, izpričuje rutino, ki jo je Baragi težko prisoditi. Alojzij je slabši, postavim desnica, v kateri drži bič, je precej nerodna. Gube Jezusovega plača in prta v Alojzijevo levici so značilne za Langusa in vse njegove učence in učenke. Če je pri teh slikah Baraga vsaj sodeloval, potem je gotovo delal pod Langusovim nadzorstvom. Spremno besedilo pod sliko Dobrega pastirja in poklonilo na hrbtu slike sv. Alojzija nikakor nista kakšni posredni signaturi. Tudi krajina na sliki Dobrega pastirja spominja na Langusa. V tej zvezi bi bilo opozoriti na drevo, ki raste ob levem robu slike in se nagiba ob polkrožnem zaključku slike na desno stran; isti motiv srečamo pozneje pri uvodnih ilustracijah k Dušni paši in o Indijancih. To bi dalo morda sklepati, da je osnutek za obe ilustraciji napravil avtor Dobrega pastirja, kdorkoli je že bil.

Proti Baragovemu avtorstvu obeh slik bi pa utegnili govoriti še naslednja dejstva. Za Metliko je naročil križev pot, ki izgleda v reprodukciji precej slabše delo kot Dobri pastir. Če bi se bil Baraga sam povzpél do kvalitete Dobrega pastirja, bi težko imel s tem križevim potom toliko veselja. Langusove slike, ki so jih poslali v Ameriko, so bile Baragi višek lepote; težko bi se bil tako navdušil, če bi bil že sam nekoč dosegel isto kakovost. V Ameriki je delal tabernakelj in okvire za slike, a slik ne. V stiski za opremo svojih cerkvic Baragi slikanje ne bi bilo več razvedrilo, ampak Bogu dopadljivo dejanje, kot izdelava lesene opreme, a se ga vendar ni lotil.

Toda o tem bo mogoče povedati zadnjo besedo šele ob študiju obeh originalov. Ob reprodukcijah so možne le domneve.

2. Končni izsledki in ocenitev Barage kot slikarja imajo svoj pomen le v toliko, da se njegov življenjepis čimbolj izpopolni. Za zgodovino slovenske umetnosti je Baragovo slikanje le nepomembna epizoda. Mnogo večje važnosti pa je za nas, ki ga želimo imeti na oltarju, vprašanje njegovega lika. Če postane

blažen in potem svet, se bodo množili kipi in slike z njegovo podobo in podobarji se bodo morali naslanjati na vzorce izza svetnikovega življenja. Naj sledi nekaj pripomb k likom, nastalim, ko je Baraga še živel, in precej nepopoln pregled poznejših upodobitev.

Kot najstarejši portret velja Langusova slika Barage-kaplana v lasti gospe ur. Sajovičeve, priobčena v Jakličevi knjigi na str. 32. Slika pač ne predstavlja Barage, ampak je oljnata portretna študija za slikarjevo upodobitev šmartnogorskega kurata Jamnika v freski na veliki kupoli šmartnogorske cerkve, ki jo je Langus poslikal v letih 1846. in 1847. Res oostaja nekolikšna podobnost tudi s poznejšimi Baragovimi portreti, toda na prvi pogled ob primerjavi z reprodukcijo šmartnogorske freske na str. 45 Jakličeve knjige je zveza med obema podobama očitna. Ista drža glave, poteze v obrazu — razlike gredo na rovaž različne tehnike —, isti beli in talarjev ovratnik in ne nazadnje isti duševni refleksi v obrazu. Če primerjamo idealizirajočo izgledenost v Langusovih portretih Baragovih sester in njegovega svaka nekako iz dvajsetih, morda začetnih tridesetih let 19. stoletja s tem portretom, zapazimo takoj veliko razliko: dozdevni Baragov portret je ali neizdelan ali znatno bolj naturalistično slikan ali pa oboje, kar je razložljivo iz značaja študije in iz poznejšega nastanka. Tudi časovni podatki o Baragovem in Langusovem življenju ne dajejo verjetnosti domnevi, da je Langus portretiral kaplana Barago. Baraga je postal šmartinski kaplan novembra 1824. l., v Metliko je bil prestavljen maja 1828. l., iz Metlike pa je odpotoval v Ameriko koncem oktobra l. 1830. Langus se je vrnil z Dunaja v Ljubljano l. 1822. ali 1823. že l. 1824. se je podal v Italijo, gotovo ne na zimo, pač pa vsaj že v poznem poletju. Po poldrugoletnem bivanju v Italiji se je vrnil, pa ne v Ljubljano, ampak v Trst, kjer je potem stalno bival do l. 1829. Barago bi utegnil portretirati torej le kot metliškega kaplana v zadnjem letu pred emigracijo. Če pa je ta čas Baraga svoje najusodnejše življenjske odločitve ne osebno, ampak pismeno sporočal ne le ordinariatu, ampak celo svoji, na Dolenjskem živeči sestri Amaliji, potem ni verjetno, da se bi šel v Ljubljano portretirati. Ta čas tudi Langus ni slikal na Belokranjskem.

Najbolj znana Baragova portreta, Kriehuberjeva litografija in Langusovo olje, sta si v odnosu originala in kopije. Treba je le primerjati osvetljava in senčenje posameznih kodrov ali gube oblačila pod vratom, pa bo to takoj vsakomur jasno. Razlika je le v tem, da ga je Kriehuber narisal sedečega do kolen, medtem ko je Langus naslikal le poprsje. Razumljivo je, da je pri Langusovem poprsju veržica krajša, da je dobil še prostor za škofovski križec. Komu je Baraga "sedel", Kriehuberju ali Langusu? Ne bi bilo nič nenavadnega, da bi Kriehuber — ki ga je tudi ljubljanska družba cenila, — izdelal litografijo po Langusovem portretu. Ko pa imamo v Jakliču ohranjen podatek, da je do Kriehuberjevega posnetka dovedla prošnjia prijatelj in dobrotnikov, se ta prošnjia skoraj ni mogla tikati že obstoječega portreta v olju. Tudi ima Krie-

huberjeva litografija, čeprav je majhnega formata, več malenkostnih posameznosti v obraznih potezih, ki jih pri Langusu ni, pa ni verjetno, da bi si jih Kriehuber izmislil. Res tudi tu različna tehnika, zlasti barva, ne dovoljuje točne reprodukcije, vendar vzbuja litografija večji vtis neposrednega opazovanja kot Langusovo olje. Če se ne motim, je ljubljansko semenišče, kjer se Langusov portret nahaja, naročilo obenem z Baragovo tudi Knobleharjevo podobo; oboje je Langus naslikal v letu pred svojo smrtjo.

O portretu, objavljenem na str. 193 Jakličeve knjige — reprodukcija je napravljena po kopiji — je težko reči, če je delan po naravi. Drža glave je ista kot pri Kriehuberju, stil slike je pa mnogo slikovitejši kot Langusove.

Dragocen dokument je vsekakor fotografija starega Barage (Jaklič, str. 223). Ta fotografija še iz časov, ko je fotografska tehnika povzročala ostre prehode od svetlobe do sence, majhnih detajlov pa ni zaznamovala, je dala povod opazovanju indijanskega poteza na misijonarjevem obrazu. Toda tudi med fotografijo ostarele sestre Amalije in to bratovo so izvestne podobnosti, prav tako kot je mogoče sklepati iz Langusovih portretov Antonije in Amalije na še iz Kriehuber-Langusove podobe na precejšnjo podobnost Barage s sestrama v mlajših letih.

Po tej fotografiji — če ni bilo še kakšne druge slike, je celovški kipar Alojzij Progar, takrat v to najbolj poklicani umetnik, l. 1897. napravil Baragov kip za dobriško cerkev. — Prav tako po tej fotografiji je izrezal Miha

Maleš lesorez za svojo zbirko "Slovenski možje", ki krasi tudi naslovno stran broširane Jakličeve knjige. Rezal je v les, kot je ležala podoba pred njim, odtisk je pa zato obraten: kar je na fotografiji desno, je na odtisku levo. Močni svetlobno-senčni kontrasti so kar izzivali lesorez, ki pozna le dve ploskvi, belo in črno. — Ne vem, kdo je ustvaril Baragov kip za slovenski kulturni vrt v Clevelandu; iz reprodukcije v 1. števil. letošnjih Katoliških misijonov tudi vzorec ni razviden.

Za novo izdajo dr. Jakličeve knjige o Baragi izdeluje arh. Vlado Mazi po Kriehuberju. Baragov kip pa pripravlja kipar France Ahčin. Za priložnostne publikacije je bilo napravljeno še več risb, skoraj vse po Langusu.

To bi bil torej Baragov odnos do umetnosti in odnos umetnosti do Barage. O Baragi kot naročniku umetnin v dobi misijonarjenja ni pripomiti drugega kot željo, da bi nekdo poizvedel, če se Langusove slike še nahajajo v "Polnozhni" Ameriki.

M. MAROLT

Uporabljena literatura: Dr. Franc Jaklič, Misijonski škof Irenej Friderik Baraga. Celje 1931. — Slovenski biografski leksikon. Ljubljana 1925—1949. — Fr. Stele, Slovenski slikarji. Ljubljana 1949.

Popravi: V Maroltovem članku "Radi bi Barago, svetnika!" na str. 402 prejšnje št. DŽ sta dve pomoti, ki motita smisel. V 34. vrsti 1. stolpca beri namesto "nositelji" pravilno: "ustanovitelji", v 14. vrsti 2. stolpca pa namesto "sorodniki" pravilno: "sodniki".

NOVA PODOBA ŠKOFA BARAGE

Prav dobro se še spominjam. V drugem letu svojega gimnazijskega življenja sem bil, ko mi je prišla v roke knjiga o Ireneju Frideriku Baragi, tisti rdeče vezani življenjepis o našem velikem rojaku in škofu, ki ga je izdala Mohorjeva družba in ga je napisal moj poznejši katehet dr. Franc Jaklič. Nič nisem vedel do tistih časov o Ireneju Frideriku, niti podobe njegove nisem poznal. Knjigo, ki mi jo je bil oče na mizo položil, sem kar tako mimogrede prelistal, prebral ne. Takrat smo se navduševali za Indijance, kot nam jih je opisoval Karl May v svojih herojsko pobarvanih novelah z Divjega zapada. Old Surrehand, Old Satterhand, Winettou in podobni junaki so polnili našo domišljijo. Da bi utegnili biti rdečkožni Indijanci tudi drugačni, kot nam jih je slikalo črno pravično pero Mayevo, nam ni prišlo niti v sanjah.

Pa se spominjam, da me je mama nekoč zalotila, kako sem, namesto da bi pilil latinske konjugacije, iz odrtega predala svoje miznice obračal stran za stranjo Mayevega "Gozdovnika". Nekdo, ki ga je bil nekaj dni prej kupil v stari Severjevi trafiki nasproti "šestice", mi ga je bil posodil. Nisem slišal prav nič, kdaj je mama stopila v sobo, tudi še danes ne vem, kako dolgo je stala za mojim hrbtom in čakala. Vem samo, da se je z mehko roko dotaknila moje rame, prav ko sem hotel obrniti list

v drobni knjižici, ki sem jo požiral z očmi, z usti in s srcem.

"Kaj pa bereš?"

Čudno tih je bil njen glas, nekaj kot topla prizanesljivost je dihlo iz njega. Ni bilo očitka v njeni besedi, skrb samó, nič drugega kot skrb.

Nisem odgovoril. Sama je potegnila knjižico iz predala in listala po nji. Potem me je tiho vprašala, še tišje kot prej:

"Pa verjameš vse to, kar prebiraš?"

"Čemu bi ne verjel?" sem se čudil.

Niž ni dejala več. Odšla je za trenutek, pa se koj spet vrnila. Sedla je k meni in mi potisnila v roke rdeče vezano knjigo, kjer sem bral s črnimi črkami zapisano "IRENEJ FRIDERIK BARAGA". Na gornjem levem robu je bila iz lesa urezana glava starega moža, ki mi je v tistem trenutku skoraj strah vzbudila.

"Tele knjige še nisi bral?" je vprašala.

"Listal sem po nji, bral je nisem, res ne..." sem bil ves v zadregi.

"No, ko boš ondo prebral, pa še po tej seži!" je dejala z nasmehom, ki ga svoj živ dan ne bom pozabil več.

Čudno me je stisnilo, da mi ni rekla žal besede, ker sem jo goljufal; nič mi ni oporekala neresnosti, nič ni govorila o študiju, le topla ljubezen je sijala iz nje.

"Tale mož, o katerem v tej knjigi pišejo, je

bíl z Indijanci. Bož videl, kaj on o njih govoril..."

Potem je obrnila list in mi pokazala na podobno ob notranji naslovni strani:

"Takšen, pravijo, da je bil." In je listala naprej. Za trenutek je obstala spet ob odprti knjigi in pokazala na drugo podobo:

"In takšen, tudi..."

Prva je bila Mateja Langusa znani portréc, kjer se nam Baraga kaže v cvetu svojih moških let, že škof, polepšan in mladeniški ves; skoraj nič podoben indijanskemu misijonarju, ki je kot najvišji pastir svoje črede sam svoje cerkvice tesal iz brun, ki se je bil z viharji in sugom in živel ob kruhu in krompirjevi juhi... Na drugi, ki jo je, kot je stalo v knjigi, po Langusu posnel avstrijski podobar Kriehuber, je na vid starejši, mnogo bolj resničen, bolj moški, s trdo, skoraj pikro potezo okrog oči, z napeto zgornjo in spuščeno spodnjo ustnico, podoba duhovnega velikana, ki hodi ravno in neustrašeno svojo pot, ki se zna sprijeti z življenjem, ki ve, da je trpljenje blagoslov in križev pot tega sveta naše posvečenje.

Mama je položila svoj prst na podobo, me pogledala globoko v oči, kot bi mi hotela videti naravnost v dušo, in dejala počasi, preprosto in iskreno:

"Veš, tudi ta mož je bil junak... Zdi se mi da večji od tvojega Gozdovnika!" se je nasmehnila, "...misli nanj, veliko misli..."

In je odšla. Jaz pa sem se s toplo pobožnostjo zagledal v trdo obličje, ki ga je posnel avstrijski podobar. Nisem ga pozabil več: nov junak, ki je vse prejšnje, tako kipeče v moji domišljiji, potisnil v meglo in pozabljenje, je stopil predme in me osvojil povsem.

* * *

Čemu vendar vsa tale dolga stória, me vprašujete morda; marsikdo, ki prebira te vrste, se je celo namrdnil, češ, kaj meni Karl May in njegovi Winetoui, kaj mi mar, nazadnje, če ti je mati potisnila v roke Jakličevega Barago! In slednjič: čemu sploh tale za lase privlečena povest, ki nima ne repa ne glave?

Res, dokaj neresen sem, da vas s takšnimle branjem gnjavim; mnogo je pametnejšega na svetu, kar bi bilo peresa vredno.

Ljudje božji, saj bi vam skoraj prav dajal, če bi nekaj drugega vmes ne seglo, tisto, veste, kar mi je v spomin priklicalo moj tihi pogovor z materjo, tamle dvajset let in več nazaj.

Oni dan sem čul, da bodo v letošnjem avgustu moji rojaki še posebe Barago počastili: da bo sploh ves ta mesec nekako Baragi posvečen. Pa mi je prišlo, da bi tudi jaz o njem, z vami vred, se razume, kaj več mislil, kot sicer to delamo. Kako, nisem vedel, pa sem si dejal: saj vse samo po sebi pride, kadar je čas, Bog že poskrbi, da je vse prav in lepo!

In se je namerilo, res mi ni žal, da se je.

Srečam lepega jutra našega Lenčka, tistega, veste, ki je njega dni, ko je bil še pri takšni volji, povsod nos vtilkal, naj je bilo treba ali ne, pa potem križem kražem opazoval in svoja opazovanja kar se je dalo tudi vestno popisal, nekaterim na jezo, drugim na veselje in smeh.

"Duša krščanska," mi pravi, "kakšna sreča, da sva se našla!"

Na, sem si mislil, zdaj me več ne izpusti;

nekaj ima za bregom! Mi verjamete, da se nisem zmotil? Brž povem!

"Pojdi no gor do Mazija," je hitel, "nekaj žudovitega bož videl." In kar v isti sapi je brž dodal: "Veš, Barago slika!"

Stisk roke, pa sva bila vsak sebi. Samo to sem še čul, kako mi je klical, naj ne pozabim za Misijone napisati, kar bom videl. Mislil sem si: dobra ta, kot nalašč, da še jaz v tem mesecu Baragi nekaj dam! Lahko mi verjamete, da bi ne hotel biti pri vsej svoji puhli puhlosti poslednji med poslednjimi. Imelo me je pa tudi, da bi res videl, kakšen naj je ta Baraga, ki ga Mazi slika. Zato sem skoraj tekel, kot bi se bal, da bom prepozen že in da me bo kdo prehitel in na vso nesrečo svojo — spet ne bom prvi.

* * *

Sešel sem ob slikarju Mazija in gledal njegov mehki gib, ki je, kot bi poljubljaj visoki papir, z rdečo kredo ustvarjal obličje, ki mi je tako ljubo: škofa Barago. Poteza za potezo se je v sproščeni lahkotnosti uklanjala njegovi roki, podoba je vstajala pred menoj iz trenutka v trenutek, tako, veste, kot se nam včasih v meglenem jutru nakazujejo daljne podobne, ki jih ne vidimo seela vseh, pa so nam bliže in bliže, dokler jih v vsej živosti ne znamo povsem.

Gledal sem.

Podoba moža, tamle blizu pet in štiridesetih, škof, ki nas gleda z resno prizanesljivostjo, kot bi se nam nasmihal, pa se ne nasmeje, kot bi hotel nekaj velikega povedati, pa ne pove; desnica drži za rob stola, levica se je zadržala med listi napol odprte knjige, oči žive in globoke, — prav gotovo je morala biti pri živem človeku modrina v njih! — in oči same govore, več od sleherne besede povedo: govore o vihnem, trpečem življenju, ki zna trpljenje pred svetom tajiti, ker se boji ničernosti; govore o trdem delu za tisoče in deset tisoče duš; govore o preganjanju in blatenju, pa hkrati tako prepričljivo zgovorno o usmiljenju in ljubezni. Trde poteze so se zategnile v lice, poteze moža, ki ve, kaj je življenje, ki ga je skusil in njegovo grenkost okusil do dna; pa povedo te poteze tudi o presijajni resnici, ki je večna danes kot včeraj in jutri in vse dni: unum est necessarium — eno samo je vredno našega truda... Visoko čelo priča o visokem duhu, lahno valoviti lasje mi pojo o plemenitosti, ki celotnemu izrazu pridaja še poseben poudarek.

Slikar — naj mi kdo ne zameri: saj ni slikar, ne umetnik, navaden zemljan samo, ki se je bil poglobil za nekaj dni v lik našega indijanskega škofa in mu hoče dati vsaj medlo takšen izraz, kot je v resnici bil — je odložil kredo. Odmaknil se je podobi in se iz dalje zagledal vanjo.

"Ni še pravi," je nezadovoljen s svojim delom, "manjka nekaj, pa sam ne vem kaj..."

Sede spet in oblikuje. Oči, da oči, te nagajajo! Ne more naprej. Morda ni pravi trenutek. Te stvari, veste, ne pridejo, kadar bi mi želeli, marveč kadar same hočejo. Ej, ko bi ljudje samo slutili, kaj vse muči oblikovalca slikarja, pesnika, pisatelja, glasbenika, kiparja in njim podobne nebodisijihtraba, trdno

verjamem, da bi znali drugače ceniti njih trud in delo in bi se jim ne nasmihali prizanesljivo, če si mimo poklicnega dela v tovarnah in drugje kradejo tisti skopo odmerjeni čas, ki je drugim za počitek in zabavo namenjen, samo da delajo, ne zase, o ne, marveč za druge!

Kako silovit je v svojem trudu, si mislim; meni pa je podoba že takšna, kot je zdaj, tako po srcu. Skoraj ne morem razumeti njegove nuje.

"Hočeš videti druge?" se obrne k meni.

"Katere druge?"

"No, Barage, ki sem jih že poskušal."

Tri risbe, dve od njih že povsem dokončani, vsaj za moje nestrokovnjaške oči, razgrne predme. V začudenju gledam troje teh in ono četrto, ki je na stojalu.

"In kateri od teh je Baraga?" sem zmeden ves.

"Mislim, da mu je tale poslednji, ki ga zdaj rišem, od vseh podoben najbolj."

Nekaj, kot daljna, že pozabljena podoba mladosti je v tistem trenutku seglo po meni. Tistikrat, veste, sem se bil, sam ne vem, zakaj, domislil, kako mi je pokojna mama pred dolgimi leti potisnila v roke Jakličevo knjigo o Baragi, kako mi je pokazala njegovo podobo na notranji naslovni strani, ki jo je pred sto leti in več naslikal Langus, kako so sednjič i nji i meni oči obstale na drugi, Kriehuberjevi, ki je sredi knjige, in kako se mi je že tistikrat v živo zazdelo, da je ta poslednja podoba Baragu mnogo bolj slična kot prva. Zdajle, ko sem gledal one tri in četrto, ki je še slonela na slikarskem stojalu, mi je bilo kot takrat: nek neviden, pa vendar resničen svet, ki je v nas, drugačen od tega, ki ga živimo dan na dan, se je neslišno vselil v sobo. Nekaj kot spoznanje, ki ni bilo novo, pa je vendar spalo v meni dolga leta, se je živo prebudilo.

"Glej, glej," sem spoznaval, bolj sam sebi kot njemu, "tale tu, ki ga zdaj slikaš, je taisti, o katerem je moja mama trdila, da mu je prav gotovo najbolj podoben!"

"Oni trije," mi je pokazal z roko na razgrnjene podobe na mizi, "so posnetek Langusove podobe; ta pa je, kot ga je gledal Kriehuber."

"Mar je tedaj Kriehuber Barago gledal in ne Langus?"

"Skoraj trditi bi si upal, da Kriehuber!" me je hitel zagotavljati. "Bili smo pač v zmoti, da je Langus Barago slikal, Avstrijec pa njegovo podobo po Langusu posnel. Zdi se mi, da je narobe res. Dvomim, da je bil Baraga, ki se je mučil in otepal v starem in novem svetu, tak francoski gospodnjak, kot ga kaže Langus. Tale drugi je mnogo bolj naš, bolj slovenski, bolj moški, je podoba človeka, ki ga je življenje trdo kovalo, a se mu ni vdal. Te poteze tod kažejo zrelost, one tam sanjavo. Misliš, da je bil Baraga sanjač? Nikdar, četudi je živel v tistih časih, ki so jim pravili romantika. Ko sem se zaglabljal v njegovo življenje in delo, kot nam ga je bil mojstrsko popisal doktor Jaklič, sem spoznaval ven in ven, da je svoj čas preskočil vsaj za sto let. To tu," je pokazal spet na posnetek Kriehuberjevega škofa, ki ga je dokončaval, "je lik velikega duha, ki ga mi ne znamo umeti. Mene je osvojil, ko sem ga prvič videl. Samo s to podobo najdem

pravi odnos do vsega, kar sem o škofu Frideriku bral..."

Nov, lepši in močnejši Baraga je vstajal pred menoj: mož, kakršnega Slovenci skoraj da nismo imeli ne prej ne pozneje, junak svojega poslanstva, ki bi ga drugi narodi klesali in kamen in ga dvigali do neba kot svoje največje bogastvo, zgled nesebičnosti in žrtve, ki bo delal samo čast Kristusovi Cerkvi, kadar ga bo postavila v oltar...

Kaj vse utegne človeku prinesiti ena sama podoba. Kakšen skrivnostni čar, si mislim, je šele moral biti v resničnem, živem Baragu; ne čudim se več, kako je mogel množice osvajat na prvi pogled.

V tistem trenutku me je skoraj zabolelo, kako malo ga poznamo; kako se njegove resnične prisotnosti, ki se nam le preočito korak na korak izkazuje, skoraj branimo kot vsiljivca. In vendar: naj mi oporeče kdo, če zatrdim — Baraga nas je bil čez morje popeljal! Samo to bi bilo zadosti že, da nam je bližji in da je bolj v nas.

Toplo hvaležen sem bil Vladimirju Maziju, da mi je dal pogledati v svojo delavnico in da mi je vsaj z bežno besedo dal slutiti, kaj velikega je moralo biti v njem, ko je risal že četrto podobo našega velikega rojaka, tisto, ki je todle na strani 451 in ki naj visi na častnem mestu v sleherni slovenski hiši.

Kdo mi more vzeti vero, da je tudi vam ta nova podoba škofa Barage, kot jo je bil po Kriehuberju Mazi posnel, bližja od one, ki smo je bili vajeni do zdaj?...

NIKOLAJ JELOČNIK

V tej sobi na gradiču Mala vas se je rodil Baraga

KOLIKO SMEMO ČASTITI BARAGO

Mislimo seveda na religiozno češčenje, ne na profano. Slednje gre Baragu kot vsakemu drugemu velikemu človeku. Če slavimo kakega znanega generala, ki je dosegel svoje znanje z ljudmi, smemo slaviti še bolj Barago, ki se je použil v apostolskem delu za ljudi. Zato je primerno, da mu postavljajo spomenike, razstavljajo njegove slike, imenujejo po njem mesta in ulice ter vsako leto obhajajo njegov spomin. To so namreč glavni načini, s katerimi se izkazuje profano, ne versko češčenje velikim ljudem. Baraga pa je bil brez dvoma velik človek.

VERSKO ČEŠČENJE

Drugačne narave pa je versko češčenje, kot ga umeva katoliška Cerkev. "Dobro in koristno je, ponižno klicati božje služabnike, ki obenem s Kristusom kraljujejo, in častiti njih relikvije in podobe," določa kan. 1276 cerkvenega zakonika, ko ponavlja besede tridentinskega cerkvenega zbora. SVETNIKI V NEBESIH "KRALJUJEJO S KRISTUSOM" IN ZA LJUDI BOGA PROSIJO. Njihove priprošnje so nam zaradi čudovite resnice o občestvu svetnikov v veliko korist. Svetnike torej častimo, ker so odlični božji prijatelji.

TRI STOPNJE ČEŠČENJA

V cerkvenem jeziku se češčenje svetnikov razlikuje od češčenja, ki gre Materi božji, kakor tudi od češčenja, ki ga moramo izkazovati božjim osebam. Takole določa kan. 1255 § 1 cerkv. zakonika: "Presveti Trojici, posameznim božjim osebam, Gospodu Kristusu, tudi pod zakramentalnima podobama, se mora izkazovati božje češčenje; preblaženi Devici Mariji višje češčenje, drugim, ki s Kristusom v nebesih kraljujejo, pa češčenje."

Kakšne deje češčenja teh vrst vsebuje, to določa Cerkev v svoji liturgiji. Pred Bogom poklekujemo, se trkamo na prsi, prižigamo kado. Pred svetimi podobami prižigamo luči, jih postavljamo na oltar in nosimo v slovesnih obhodih. Kako naj se vse to vrši, je določeno v cerkvenih obrednih knjigah.

JAVNO IN ZASEBNO ČEŠČENJE

Ko govorimo o religioznem češčenju umrlih oseb, ki jih imamo za svete, je treba dobro razlikovati, ali gre za JAVNO ali za ZASEBNO češčenje. Za javno češčenje v polnem pomenu besede se zahtevajo tri reči: 1. da ga vrši duhovnik v imenu Cerkve, 2. da se vrši po predpisanih obrednih knjigah, in 3. z dejanji, ki jih je Cerkev za javno češčenje pridržala.

Češčenje, ki ni javno, je zasebno. Izvrševati ga more vsakdo, ne pa z dejanji, ki so pridržana za javno češčenje.

ČEŠČENJE SVETNIKOV IN BLAŽENIH

Po kan. 1277 § 1 cerkv. zakonika se javno češčenje sme izkazovati le osebam, ki jih je cerkvena oblast prištela med svetnike ali bla-

Oltar Presv. Rešnjega Telesa v ljubljanski stolnici, pri katerem je Baraga daroval svojo prvo sveto daritev

žene. A še med svetniki in blaženimi moramo razlikovati. "Svetniki se smejo častiti povsod in s katerimkoli dejanjem češčenja; blaženi pa se morejo le tam in takó, kakor dovoli papež" (§ 2).

KANONIZIRANIM SVETNIKOM gredo naslednja dejanja javnega češčenja: 1. vsi verniki jih morajo imeti za svetnike in kot take imenovati; 2. Cerkev jih omenja v svojih javnih molitvah, za nje pa se ne sme moliti; 3. njim na čast se morajo postavljati oltarji in cerkve; 4. njim v čast se opravljata maša in brevir; 5. praznuje se njihov god; 6. njihove slike ali kipi se obdajo s svetniškim sijem in diademom; 7. njihove relikvije se hranijo in javno izpostavljajo v cerkvah; 8. postaviti se morejo za zavetnike narodov, škofij, pokrajin itd.

RAZGLAŠENI ZA BLAŽENE se ne smejo imenovati svetniki; njihove slike ali kipi se ne smejo obdati s svetniškim sijem marveč le z žarki; ne morejo se določiti za zavetnike, če ni posebnega indulta sv. stolice (kan 1278 cerk. zak.). Prav tako se brez papeževega dovoljenja ne smejo posvečevati njim na čast oltarji (kan 1201 § 4) ali v prošnjah nositi in v cerkvah izpostavljati njih relikvije (kan. 1287 § 3). Kadar je sv. stolica v kaki cerkvi dovolila mašo in brevir, je s tem že tudi dovoljeno izpostavljati v isti cerkvi relikvijo blaženega, ne pa že postaviti oltar njemu na čast.

ČEŠČENJE BOŽJIH SLUŽABNIKOV

Našteta dejanja javnega češčenja so pri-

držana za svetnike in blažene. **BOŽJIM SLUŽABNIKOM SE NE SMEJO IZKAZOVATI.** Tudi tistim ne, ki imajo že naslov častitljivi. Ta naslov umrli dobi, ko je objavljen odlok, s katerim se na papežev ukaz proglasi, da je dobro dokazano, da je božji služabnik imel vse čednosti v junaški stopnji ali da je pretrpel mučeništvo. "Ta naslov pa ne dovoljuje takega javnega češčenja," izrecno določa kan. 2115 § 2.

BARAGO SMEMO ZASEBNO ČASTITI

Postopki za proglasitev za blaženega se pri Baragi še le začinjajo. Zato je jasno, da mu ne smemo izkazovati češčenja, ki gre le blaženim ali celo svetnikom. Zato je prepovedano postavljati njegovo sliko na oltar (v cerkvi ali kapeli) ali obdati njegovo sliko s svetniškim sijem ali z žarki, kakor se obda slika blaženega. Prav tako je prepovedano obešati zaobljubljene tablice pri njegovem grobu ali prižigati luči pred njegovimi relikvijami; tudi se njegove relikvije ne smejo izpostavljati v javno češčenje.

Pač pa so pri vsakem božjem služabniku, torej tudi pri Baragu, **DOVOLJENI DRUGI DEJI ZASEBNEGA ČEŠČENJA.** Smemo ga zasebno klicati na pomoč, se mu v vseh zadevah priporočati in častiti njegove slike. Molitve, v katerih se prosi njegova priprošnja pri Bogu, pa se ne smejo natisniti ali širiti brez dovoljenja krajevnega škofa; ta pa jih ne sme priporočati ali obdariti z odpustki (C. Kit. 12. feb. 1909, AAS I, 238).

Če bi se sedaj začeli Barago izkazovati kaki

znaki javnega češčenja, bi to postopke za razglasitev njegove beatifikacije le zadržalo. Med prvimi postopki, ki se za razglasitev za blaženega zantevajo, je namreč tudi postopek o te, da se ni izkazovalo češčenje. Pospeševatelj zadeve, to je oseba, ki daje pobude za razglasitev božjega služabnika za blaženega, mora pozvati priče, ki naj dokažejo, da se javno češčenje ni izkazovalo. Sodišče jih mora zaslišati in vrh tega še dve drugi, ki jih pozove po službeni dolžnosti (kan. 2057). "Sodišče naj vrh tega obišče in si skrbno ogleda grob božjega služabnika, sobo, kjer je bival ali umrl, in še druge take kraje, kjer bi se moglo upravičeno sumiti, da se nahajajo znamenja češčenja. Če se v teku postopka pokažejo tehtni znaki, da se božjemu služabniku izkazuje češčenje, ima branilec vere dolžnost zahtevati, da se o tem izvrši nadaljna preiskava. Sodišče mora s sodbo odločiti, ali se je božjemu služabniku izkazovalo češčenje ali se ni" (kan. 2058—2060 cerkv. zak.).

Spise tega škofijskega postopka o tem, da se češčenje ni izkazovalo, mora škof poslati v Rim Kongregaciji sv. obredov. Tako morajo kardinali, ki so člani te Kongregacije, na posebni seji odločiti, ali naj se potrdi škofova sodba, da se češčenje ni izkazovalo. "Če sodba kardinalov izreče, da se je češčenje izkazovalo, naj se po preudarku istih kardinalov, ko so pretehtali vse okoliščine, postopek ustavi, dokler se ne odstranijo vsa znamenja prepovedanega češčenja in ne preteče čas, ki ga isti kardinali določijo za pokoravanje svoji določbi" (kan. 2085 cerk. zak.).

Znakov javnega češčenja torej ne smemo izkazovati Baragu. Cerkev je v tej stvari silno natančna. Ne dovoli, da bi prehiteli papežev odločbo. Zakaj le papež nam more Barago razglasiti za blaženega in nato še za svetnika. Preden pa papež more to storiti, se morajo opraviti natančni postopki, s katerimi se bodo dokazale Baragove čednosti v junaški stopnji kakor tudi potrebni čudeži, ki se bodo izvršili na Baragovo priprošnjo.

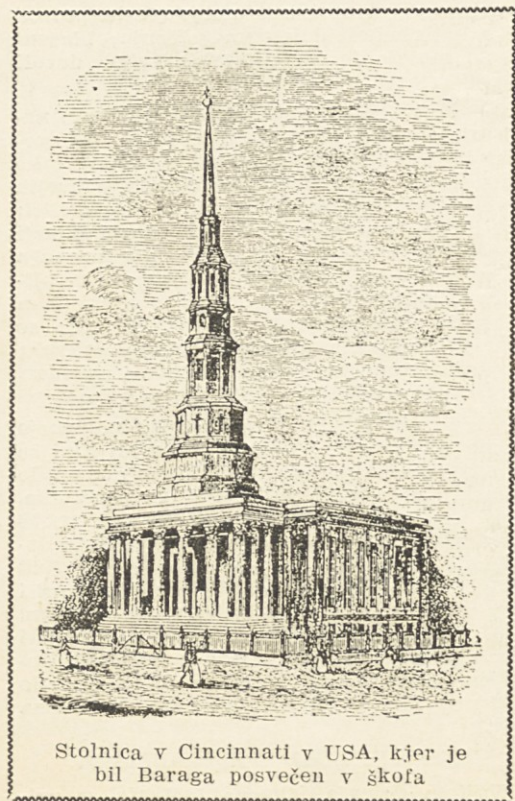
Javnega češčenja ne smemo izkazovati Baragu. Pač pa mu izkazujemo čim več zasebnega češčenja, ki je dovoljeno.

BARAGA JE SVETNIK, A NE SMEMO GA JAVNO ČASTITI KOT SVETNIKA, DOKLER NI PROGLAŠEN

Prepričani smo, da je Baraga v nebesih. Torej je svetnik, čeprav še ni od Cerkve razglašen za svetnika. Kdor pa je prepričan, da je Baraga v nebesih, se mu more zasebno priporočati in ga častiti. In prav stori vsak Slovenec, ki to dela. Svojim molitvam dodajmo vsak zase prošnjo k Baragu. Saj imamo toliko zasebnih in javnih zadev, za katere potrebujemo nebeškega priprošnjika. Priporočajmo mu zlasti javne slovenske zadeve.

Reči mu ne smemo ne sveti ne blaženi, tudi ne častitljivi, pač pa božji služabnik. Zgoraj omenjene dovoljene znake zasebnega češčenja pa mu izkazujemo podobno, kot jih izkazujemo svetnikom. Dovoljeni so seveda vsi znaki zasebnega češčenja, ki niso prepovedani. Prepovedani pa so le tisti, ki so pridržani za javno češčenje. Kateri so ti, smo videli zgoraj.

DR. ALOJZIJ ODAR

Stolnica v Cincinnati v USA, kjer je bil Baraga posvečen v škofa

NA GROB V TUJINI

Da ni pomoči več častitemu g. Francu Gabrovšku, tako je povedalo poročilo pred meseci, in iz pisma, ki mi ga je poslal tiste dni, je izzvenela udana beseda: "Moli zame, da bo odpustil Gospod svojega hlapca v miru."

Zmotili so se zdravniki za dva meseca. Njegova rovtarska narava je bila bolj odporna, kakor pa je sodila veda.

Končno je le prišlo, kar je moralo priti in kar je vsakemu izmed nas zapisano.

Rajni gospod France je bil rojen v Gabrovcah v Rovtah nad Logatcem, 10. aprila 1890. Njegov rojstni dom je zažgal v krizo kmečkega stanu tiste dobe; toda božja Previdnost se je poslužila te okolnosti, da je šel Francek na študentovski pot in za njim pozneje tudi brat Andrej, ki je danes župnik v Boljuncu. Rajni dekan Hladnik, ki je bil Francetov bratranec in tedaj župnik na Trebelnem, je poskrbel za oba fantka, in tako se ima njemu zahvaliti slovenski narod za dva vzorna duhovnika. V njegovi šoli se je pa France tudi izklesal za tisoča, ki je svojemu narodu posvetil vse sile svojega zvestega srca.

Bil sem še otrok, ko je vabil na novo mašo, katero je pel leta 1913. Služboval je nato kot kaplan na Premu, v Hrenovicah, Trebnem in Jesenicah, koder je dokazal svoje izredne zmožnosti, nakar so ga pritegnili k političnemu udejstvovanju. Nameščen je bil pa kot kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani, kjer je bil leta 1927, ko sem ga naprosil kot sorodnika in sovaščana, naj bi prevzel nalogo mojega novotnaškega govornika.

Tedaj šele sem prišel z njim v duhovno zvezo in začel spoznavati globino njegovega duha in korenitost njegovega dela.

Ni moj namen opisati njegovo javno delovanje v času burnih političnih borb proti vidovdanskim ustavi, živkoviču in ORJUNI, kajti o tem vedo več in bolje drugi kot jaz, pač pa naj pokažem njegovo ljubezen do naroda v tistih časih, ko je živel najbolj bridke ure svoje zgodovine po letu 1941.

Tisti čas je bil poslan v zamejstvo, da bo delal zunaj za rešitev domovine. Njegova pot ga je peljala skozi Grčijo in Afriko, okrog cele Afrike, zanimivo potovanje, ki ga je tudi mojestersko opisal v "Duhovnem življenju" leta 1942, dokler ni prišel v Anglijo in slednjič v Ameriko.

Iz Jeruzalema sem dobil njegovo prvo vest in obenem autentično sporočilo o aprilskih dogodkih. Nato je bil skozi pet let on edini autentičen poročevalec o dogodkih doma. Iz njegovih pisem sem zajemal največ novic in smernic za orientacijo bralcem "Duhovnega življenja" in "Slovenskega lista", v katerega sem tisti čas tudi jaz mnogo pisal in bil tudi njegov odgovorni urednik.

V letih partizanskega divjanja na Notranjskem in po Dolenjskem in po vsej Sloveniji,

ko je neorientirana svetovna javnost pela slavo partizanom, je prišla njegova jasna beseda, ki je s klenimi izrazi iztrgala krinko lažnjivi Osvobodilni fronti, katera je trobila v javnost, da drobi "nacistične trdnjave" kot je bila Slatina pri Novem mestu ali Grahovo, nato Turjak in imena, katera smo le s težavo izluščili iz potvorenih imenovanj in izmišljenih podatkov časopisja, ki je gledalo v partizanstvu junaški podvig naroda.

L. 1945, ko je bilo že očitno, kakšen bo konec par mesecev pred zlomom, mi je France sporočil vest, da je položaj brezupno težak. Imeli bomo gotovo 10.000 in 20.000 rojakov, pred vsem domobransko armado, katera bo nujno morala v svet, sicer jih bodo rdeči krvniki poklali doma.

Od tedaj sem se zavedel, da je padla tudi rama ogromna teža odgovornosti za usodo borcev za resnično narodno svobodo.

Korespondenca med nama je postala vse bolj pogosta, in tako sem po njegovih nasvetih začel pozvedovati po vseh južnoameriških državah, kje bi se dobila možnost vselitve za te slovenske brezdomce.

Kakor je bil on zame edini zanesljivi informacijski in orientacijski vir, prav tako je tudi brezdomski narod potom njega iskal zvezo s tujino. Ko se je slednjič dovršila tragedija izselitve v tujino, je le redkokdaj ponesel s seboj v tujino potrebne naslove svojcev v zamejstvu. Zato je bil France Gabrovšek tisti, na katerega je šla vsa pošta za obe Ameriki in on je moral biti urad, kateri je nato pošiljal meni za Južno Ameriko, on sam pa je uredil korespondenco v severni Ameriki.

Če je bil rajni za Slovence in Jugoslovane v Južni Ameriki najbolj zanesljiv poročevalec, je bil pa za Slovence v USA gromovnik, kateri je začel posegati v tamkajšnjo javnost in razbistril pojme v času sentimentalnega patriotizma in politične zmede. Dnevnik "Ameriška Domovina" je dobil v njem potrebnega moza, da je mogel kljubovalno razbijati rdeče intrige.

Med tem je čas hitel, slovenski brezdomci v tujini so pa kakor duše v vrtah z upanjem obračali svoje poglede za svojimi predstavniki v tujini, med katerimi je bil posebno viden rajni gospod France, čeprav je on sam imel skrajno težko stališče v Severni Ameriki in bil skoro v nevarnosti, da ga deportirajo pod pritiskom titovskih intrigantov, je neizprosno nadaljeval borbo, dokler mu ni slednjič uspelo prekriti javno mnenje Amerike v prilog ne-srečnih slovenskih in jugoslovanskih beguncev.

Ko sem slednjič dosegel odobritev vselitve za maso slovenskih beguncev v Argentino, je on še nadalje ortal v Sev. Ameriki, da bi izposloval vselitveno dovoljenje za tiste Slovence, kateri imajo tamkaj svoje, in pa za glavne politične predstavnike.

OČETOM IN MATERAM

VZGAJAJ TUDI Z VZGLEDOM

Za uspešno vzgojo je potrebna doslednost v versko-nravnih zahtevah do otrok, do vseh tistih, ki pridejo v krogu družine v stik z otrokom, dalje doslednost v redu vrednot; več nam mora biti vzgoja otrok kakor kakršnokoli drugo opravilo; več nam mora biti versko-nravnna vzgoja kakor telesna vzgoja; več notranje duhovno bogastvo otrokovo kakor zgolj njegova zunanja uglajenost. Starši morajo pri vzgoji nastopati povsem enotno. Med njimi mora vladati harmonija duha in srca v pogledu vse vzgoje. Če se ne skladajo v kaki stvari, naj zadevo izravnaajo med štirimi očmi, pred otrokom pa naj nastopajo dosledno brez-pogojno enotno. O teh potezih doslednosti pri vzgoji smo že govorili. Danes nekaj besedi o najvažnejši in najtežji doslednosti pri vzgoji — o doslednosti nauka in življenja, to je o pomenu vzgajanja z osebnim vzgledom. Če HOČEŠ USPEŠNO VZGAJATI, MORAŠ VZGAJATI ZLASTI Z ZGLEDOM. Vedno dajati zgled v vsem je težko! To zahteva heroično moč in potrpežljivost. A brez tega bi vzgoja vedno šepala, otrok bi nihal med dobrim in zlim tako in še bolj, kakor bi nihal ti, ker je po naravi otrokova nestalnost večja in moč njegovega duha manjša.

Vedi, da neuspeha pri vzgoji niso vedno

Toda kljub tej politični delavnosti je bil predvsem duhovnik, kateremu je šlo za reševanje duš in za dela ljubezni do bližnjega.

Kdo bi naštel vse tiste rojake, katerim je on velikodušno pomagal v urah njihove največje bede in je razdal do zadnjega vse, kar je imel in upal kako v bodoče pridobiti!

To je zapisano v božjih bukvah in to bo na poslednji sodbi povedal večni Sodnik, ki bo rajnega Franca Gabrovška postavil v vrsto najbolj zaslužnih slovenskih mož v najtežjem času naše narodne zgodovine.

Naj v miru počiva v tuji zemlji.

Njegovemu bratu Andreju in ostalim sorodnikom v Sev. Ameriki in domovini pa sožalje ruparske hiše in vsega slovenskega naroda.

JANEZ HLADNIK

križa le zmotna načela. Saj se zgodi, da kaki nekrščanski starši svojega otroka boljše vzgoje kakor krščanski svojega. Za uspešno vzgojo tudi ni potrebna kaka izredna izobrazba; saj se često dogaja, da svoje otroke uspešno vzgaja neizobražen preprost človek, brez uspeha ali le z majhnim uspehom pa kak izobraženec. To se dogaja lahko celo takrat, ko oba vodijo ista vzgojna načela. Včasih kdo z mirnostjo in brez kaznovanja doseže več, kakor kdo drug s kričanjem, grožnjami in strogim kaznovanjem. Ne le nevzgojni nastopi, ne le zmotna načela, ne le nedoslednost pri versko-nravnih zahtevah slabi uspeh vzgoje; vzrok za neuspehe je često veliko bolj preprost; nanj nas opozarja sloveči vzgojni pisatelj in škof dr. Tihomir Toth s temi besedami: "Nikogar ne moremo voditi po poti, po kateri sami ne hodimo, in drugega moremo oblikovati le k temu, kar smo sami." V duši otroka more prebujati lepo življenje le tisti, ki ga že sam nosi v sebi. Uspešen vrtnar otroške duše more biti le tisti, ki sam živi resnično krščansko. Značaj more privzgojiti le tisti, ki je sam značaj. Če hočemo mladega človeka pridobiti za krepost, moramo biti sami krepotni. Skratka: vzgojiteljeve besede in nauki so uspešni le, če vse njegovo življenje živo dokazuje, kako resno in iskreno je mišljena vsaka njegova beseda.

Kako porazno pa nasprotno vpliva na otroka spoznanje, da starši ravnaajo drugače kakor zahtevajo od svojih otrok. Otrok mora n. pr. iti v cerkev, sami ne gredo; otroka za kletev kaznujejo, sami pa preklinjajo; otroka kaznujejo za nedostojno besedo, sami se je ne varujejo ali se neslani besedi ali vedenju drugih smejejo; od otroka zahtevajo skromnost, sami se preko mere lepotičijo; od otroka zahtevajo spoštovanje do predstojnikov, a sami se morda hvalijo, kako svoje predstojnike varajo ali kako so jih varali in se iz njih norčevali; od otroka zahtevajo potrpežljivost, sami je ne poznajo itd. Taka nedoslednost vzgoji jemlje vsako možnost uspeha. Zato so docela upravičene besede slovenskega vzgojnega pisatelja Volca: "Dolga je pot z zapovedmi, kratka in uspešna z zgledi. Vse pri-

vajanje in učenje tudi malo zaleže, kjer ni luči zgleda. Otroci rajši storijo, kar vidijo, kakor pa to, kar slišijo. Hitro se naučijo, kar jim pokažeš, hitro se razbije, kar jim ukažeš. Zato je dober zgled tudi najlažji vzgojni pripomoček, ker je utrjena resnica, da imajo otroci sto oči, pa le poldrugo uho."

Tudi iz lastnega izkustva vemo, kako so na nas v mladosti vplivale lepe, značajne osebnosti. Če smo jih le slišali ali le bežno z njimi govorili, že so nam postale vzgajajoč vzor. Oblikovale so naše vedenje, vzbujale v nas prej nepoznane moči, čeprav sami niti slutili niso, da imajo sploh kak vpliv na nas.

Zgled je za mladino tem važnejši, ker otroci že po svoji naravi radi vse posnemajo, zlasti vse tisto, kar vidijo na starejših. Najvažnejši in najodločilnejši pa je za otroka zgled staršev. Saj otrok gleda in občuti v njih zase najvišjo oblast, katero jim Cerkev tako resno in pogosto poudarja in jo poudarjajo tudi starši, sklicujoč se na četrto božjo zapoved. Otroci v zgodnji mladosti tudi niti malo ne dvomi, da je vse, kar starši delajo ali govorijo, pravilno, vsega posnemanja vredno in da so tudi dolžni posnemati starše.

Otrok posnema starše tudi najlažje, saj živi nenehno ob njih, jih opazuje, posluša in jih poslušati mora dan za dnem, leto za letom. Celotno podoba staršev se mu tako neizbrisno vtisne v spomin, da ga vodi že desetletja, medtem ko njih besede tako hitro pozablja. Zato škof Slomšek uči: "Kakor sad na drevju lepoto in dobroto od sonca pije, tako se mlado srce otroka po materi vije in ravna. Mati je živo ogledalo otrok." Isto bi mogli trditi tudi o očetovem vplivu. Zato govori škof Slomšek tudi očetom: "Hočeš otroke za sveto vero oživiti, moraš tudi ti za sveto vero goreti; saj se iz ledu ogenj ne ukreše. Hočeš otroke moliti prav naučiti, se moraš sam odkriti in pokrižati, kadar k molitvi pozvoni. Hočeš otrokom prav dopovedati, koliko in kakšno čast imajo v cerkvi Presvetemu Zakramentu izkazovati, imaš tudi ti poklekniti in roke povzdigniti, kadar cerkev prideš."

Neprecenljivi pomen doslednega zgleda staršev lepo opisuje tudi M. Grafenauerjeva v knjigi "Iz duhovnega življenja družine" takole: "Nikamor ne posveti sočutje in plemenitost iz tvojega pogleda gotoveje kakor v detetovo srce, nikamor ne udari strast in sovražnost tvojega nastopa tako porazno kakor prav tja, dasi se dobrega vpliva ne bi zavedal, slabega ne hotel. Blagoslov tvoje molitve za otroke je velik tudi zato, ker sil-

neje od vseh besed dopoveduje otrokom vse življenje, da je moliti treba, naj molijo tedaj tudi sami. Lahkomiselna beseda je usodna, ker ubija spoštovanje; dvoumen posmeh, nelepa kretnja bega otrokove čiste pojme. Če smo lažniki, tedaj mi ne bomo vzgojili iz otrok kaj drugega kakor lažnike, če smo hinavci, hinavce, in če sami ne spoštujemo svetosti zakonskega življenja, ne bomo deležni spoštovanja in zaupanja svojih otrok. Iz tega je razvidno, kako pogubna za vzgojo je napakna miselnost vzgojiteljeva. Zavedno in nezavedno prehaja naša miselnost v naše življenje, in če je naše mišljenje neplemenito, če smo neznačajni, lažnivi, ničemurni, trdosrčni itd, tega ne moremo prikriti, tudi če bi še tako radi. Na vzgojo pa naše najizbranejšje besede ne vplivajo s tako silo kakor naše življenje."

A šele ko vzgajamo, spoznavamo, kako težko je vsak trenutek biti otrokom res zgled; spoznavamo, kako smo sami čisto nerodni, negotovi, malo potrpežljivi, tako zelo nepopolni. Ko se pri lastnih otrokih boriš zoper oholost, trmo, jezo, neiskrenost, površnost, šele živo odkrivaš, kako si sam zelo obtežen z nagnjenjem k tem napakam. Šele pri vzgoji spoznavamo, kako smo dolžni ne le vzgajati druge, ampak še prej vzgojiti sami sebe ter se iz lastnih napak in iz svoje preteklosti in sedanjosti vedno znova učiti za prihodnost; spoznavamo, kako potrebna je in kakšna naj bo naša samovzgoja.

Spoznavamo pa tudi, kako zelo je tudi nam potreben zgled, ob katerem naj rastemo v lepo zgrajene osebnosti. Spoznavamo, da tudi mi sami sebe laže oblikujemo po živem zgledu, kakor le s pomočjo spoznanih načel. In čim višji, čim lepši in popolnejši je zgled, tem laže se spopolnjujemo ob njem in tem več moremo tako s svojim zgledom nuditi tistim, ki naj bi jih vzgajali. Zgodovina pa nam ni dala popolnejšega zgleda kakor je Kristus. Zato Cerkev svojim vzgojiteljem — duhovnikom naroča, naj vsak dan premišljujejo zlasti življenje Kristusovo. Tudi staršem, prvim vzgojiteljem otrok, bi poznanje in posnemanje Kristusovega življenja bilo močna opora za njih osebno rast v popolnost in s tem tudi najboljša opora za dobro vzgojo otrok. Tudi staršem kliče Kristus: "Zgled sem vam dal!" To se pravi, vzgajajmo sami sebe ob Kristusu, da bomo mogli z lastnim zgledom tem lepše in uspešneje vzgajati otroke za Kristusa. DR. RUDOLF HANŽELIČ

VZGOJA K RESNICOLJUBNOSTI V PREDŠOLSKI DOBI

Če hočeš doseči, da bo tvoj otrok resnicoljuben, bodi z njim zlasti dober, ne bodi prestroj, varuj se neprevidnega kaznovanja. Kajti otrokovo lažnivost povzroči najbolj pogosto prav strah pred kaznijo. O tem smo govorili v prejšnji številki. Danes pa o nekatereh nadaljnjih vzrokih laganja.

1. LAŽ ČESTO POVZROČI NEPREVIDNO RAVNANJE STAREJŠIH.

a) Naravnost silimo otroka v laž, če ga —

morda celo pred drugimi — sprašujemo za stvari, o katerih vemo, da bo otrok le zelo težko, zelo nerad odkrito govoril. Kajti če si ne upa ali ne sme molčati, povedati resnice pa ne mara, kaj mu preostane drugega, kakor izhod, ki mu jo nudi laž?!

b) Često se starejši ljudje smejejo otrokovi iskreni zaupnosti in resnicoljubnosti, ki sta nekaj tako pristranskega zlasti v otrokovi predšolski dobi. Ko otrok to opazuje, kaj lahko začne svojo prostodušno zaupnost in iskrenost

imeti za neke vrste naivnost, otročjost, začne se je sramovati in se bo morda prav radi tega začel potvarjati. To bo storil prav gotovo, če bo spoznal, da starejši njegovo zaupnost zlorablajo. Zato se otrokovi iskrenosti in prostodušnosti ne smeji in njegove zaupnosti nikdar ne zlorablja.

c) Otroka učimo lagati, če se sami lažemo s svojim ravnanjem ali besedo. Otroka učiš lagati, ga navašaš v laž, če mu n. pr. naročaš, naj kakega človeka odpravi, češ da te ni doma, ali če kako prošnjo odbiješ, češ da zaprošene stvari nimaš, a otrok ve, da jo imaš itd. Če hočeš, da bo tvoj otrok resnicoljuben, mu s svojim ravnanjem dajaj zgled resnicoljubnosti! Laž brezpogojno zatiraj najprej pri sebi. Ne poslušuj se je v nobeni stvari, tudi ne, ko te otrok n. pr. sprašuje o viru življenja, tudi ne ob raznih verskih običajih, n. pr. Miklavževu ali božično obdarovanje. Kajti prej ali slej otrok resnico zve in takrat ga močno razočara spoznanje, da so mu starši lagali. Pa tudi sicer, kako bridko mora vplivati na revne otroke n. pr. zavest: "Ta otrok je od Miklavža prejel toliko lepega, čeprav ni priden, jaz sam pa nisem prejel niti črnega kruha, čeprav sem bil lačen in sem tako goreče molil k Bogu in k Miklavžu in sem bil priden. Sosedov poredni fant je dobil, ker je bogat, mene sta pa Bogec in Miklavž pozabila, ker sem pač reven." Tako si bo otrok nujno celo Boga samega in svetnika predstavljal krivično, ker se ne zmenita za krepko in gledata le na bogastvo. Kako usodno more taka zavest vplivati na otrokovo vero in na njegovo razmerje do Boga in svetnikov! Zato le z resnico na dan tudi v tem. Glede Miklavža moremo otroku pojasniti n. pr., da je živel svetnik sveti Miklavž, ki je zelo rad imel otroke in jih obdaroval. Zato v spomin nanj še danes na njegov god obdarujejo otroke njih starši ali kdo drug, ki ima otroke rad. Ker obdarujejo otroke v spomin na svetega Miklavža, pravimo, da jih obdaruje on sam. Enako moremo pojasniti otroku tudi božično obdarovanje: Ker so trije Kralji Detetu Jezusu prinesli darove in ker je božični praznik še posebej praznik otrok, saj nas spominja na Jezusa otroka, zato na ta dan starši ali prijatelji otrok obdarujejo otroke še danes..., ali podobno.

2. ZA VZGOJO K RESNICOLJUBNOSTI JE ZELO VAŽNO, KAKO RAVNAŠ Z OTROKOM TAKRAT, KO HOČEŠ KAJ RAZJASNITI.

a) Ne preiskuj pri otroku stvari, za katero je le malo verjetnosti, da bi jo mogel razjasniti, a bi z raziskovanjem mogel povzročiti otrokovo laž. Zato v takem primeru otroka raje tiho in skrbno opazuj, dokler ne dobiš kakega dokaza o zadevi, in šele nato jo obravnavaj z njim. Kajti če bi se otrok pri raziskavanju zadeve zlagal in spoznal, da laži ne moreš razkrinkati in da mu je laž dobro služila v sili, povzročiš, da bo v sili zelo verjetno še lagal.

b) Če pa že raziskuješ in med raziskavanjem zaslutiš, da se ti je otrok zlagal, a mu tega dokazati ne moreš, nikar otroku takoj

ne očitaj: "Lažeš!" "Zlagal si se!" "Ne laži!" itd., kajti če se otrok ni zlagal, ga s tem hudič očitkom zelo in krivično zadeneš in ponižaš in tega ne bo pozabil tako hitro. Če ga pa vrh tega še krivično kaznuješ, se ti bo vsaj za nekaj časa odtujil in bo morda v prihodnje res začel uporabljati laž, na katero morda ni mislil, a so ga ti na nje možnost opozorili. Zato v takem primeru otroku raje mirno in resno n. pr. poudari: "Prepričan sem, da si govoril resnico. Kajti ne morem si misliti, da bi se mi moj otrok zlagal; saj je laž tako grda, da bi je pri mojem otroku ne pričakoval in bi me hudo bolela. Če bi pa vendar pozneje spoznal, da mi nisi prav povedal, se vrni k meni in mi povej prav. To zahteva od tebe ljubezen do Boga, pa tudi tvoja ljubezen do mene in mir v tvojem srcu!" Nato otroka mirno, a hladno odpošlji.

3. ČE PA OTROK LAŽE POGOSTO, in to ne iz strahu niti ne radi slabega zgleda drugih niti radi tvojega napačnega ravnanja, POIŠČI VZROK NJEGOVE LAŽNOSTI. Morda je to napuh, maščevalnost, sebičnost, zavist, močna čustvenost, napačno pojmovano tovarištvo itd. Ko odkriješ vzrok otrokove lažnosti, nikar otroka takoj ne kaznuj, če to ni zares potrebno, ampak skušaj s primernim poukom, primernimi nagibi odpraviti vzrok lažnosti. Pokažeš mu morda, kako smešen je vzrok, kako grd je n. pr. napuh, sebičnost. Pojasni mu, v čem je pravo tovarištvo itd. Če laže iz strahu, mu nikar ne očitaj, da je figamož; saj se morda tega prav dobro zaveda in ga je tega sram, a ne zna strahu premagati. Zato mu ti k temu pomagaj s primernim poukom.

4. UČI OTROKA RESNICOLJUBNOSTI S SVOJIM ZGLEDOM PA TUDI S KRATKO RAZLAGO, kako grda je laž, kako lepo je biti vedno resnicoljuben. Pojasni mu to čisto preprosto, ker bi otrok v predšolski dobi kake daljše razlage ne doumel. Obsežno bomo govorili o nagibih za resnicoljubnost pri vzgoji šolske dobe.

SKRBI PA TUDI, DA BO OTROK RESNICOLJUBEN TUDI V SVOJEM VEDENJU. Temu nasprotujeta hlinjenje in hinavstvo. Hlini se, kdor s svojim vedenjem kaže nekaj drugega kakor v resnici misli. S hinavščino greši, kdor se dela boljšega kakor je v resnici. Tudi pred to dvojno neiskrenostjo, boš svojega otroka obvaroval lahko na isti način in z istimi sredstvi, s katerimi ga moreš obvarovati pred lažjo v besedi.

DR. RUDOLF HANŽELIČ

BARAGA O POSVETNOSTI

"Človek nikjer tako lahko ne izgubi svoje pobožnosti in ljubezni do Boga kakor v družbi posvetnih ljudi. Ali more človek prebivati v tistem strupenem vzdušju, ki je v posvetnih družbah, in bi se ga ne navzel?"

"Kdor se hoče med svetom varovati greha, se mora poprej v samoti pripraviti; v samoti se nauči, kako naj govori, kadar pride med ljudi."

FANTOM IN DEKLETOM

BORITI SE

“Le trdni značaji bodo vzdržali na svojih bojnih mestih, ne da bi šteli rane, ali čakali na oddih v zaledju,” je dejal Janez Pavčič v enem izmed svojih govorov,

Morda je slutil vse to, kar je pozneje prišlo nad našo zemljo, ko so njegove izmučene kosti že počivale v blagoslovljeni prsti.

Tako naglo je zorel čas v revolucijo... Z njim so vstali tudi fantje, odločni in trdni značaji, v bran resnici in narodu, prav kakor si jih je želel pokojni Pavčič. Niso čakali v zaledju, tudi ran niso šteli. Naprej! Za Kristusa in Slovenijo, je bil njih bojni klic, do zadnje borbe, do zadnjega juriša.

Tako odločno, neustrašeno so se borili oni in morda midva z njim na domačih slovenskih tleh!

Oni so odšli, nama pa so se odprla pota v svet. Tako raznoliko in svojsko je življenje na teh tujih cestah; nič domačega, nič tistega ni, kar bi nama moglo ustvariti košček domovine. Vse je ostalo tam daleč za mejami.

Dolgo je že, odkar so utihnile domobranske strojnice in brzostrelke preko naših polj in gozdov, toda borba se ni končala in midva nisva odšla v zaledje. Fronta se je pomikala z nama preko meje, preko oceanov, ta ni ostala samo doma.

Ne čutiš, kako se organiziran sovražnik vedno zaletava v te? Včasih te vabi hinavsko vablivo, včasih nastopa drzno, grozeče; prav, kakor mu kaže; pa je vedno isti in enak — kot je bil doma.

Ko vidi, da te ne bo pritegnil naravnost, te vabi z zvijačo, nastavlja ti zanke povsod: slabe predstave, nočni lokali, plesi do “naj-modernejših” vrst. In ko te bo zvalil tu, te bo zajela družba, ki ti bo govorila, da ni greha, ni duše in nazadnje, — da ni Boga!

Morda bi jim ti sprva ne verjel vraga le včasih, takole kako nedeljo bi zamudil sv. mašo, ker bi bil pač truden in nekoliko bolan še od prejšnjega dne. Potem bi našel kje kak primer slabega duhovnika; greh bi povečal, da bi zmanjšal svojega. Glej, to bi bil že ko-

rak k njihovi “veri”. Pot naprej bi ti ne bila težka...

Ne ne, tako lahko se ne da. Najina borba je odločna, brez popuščanja. Najino geslo, bojni klic je neizpremenjen: “Za Kristusa in Slovenijo”.

Vsemu se bova uprla, kar bo nasprotovalo temu; kadarkoli in kjerkoli. Najin boj je brez kompromisa; hočeva ostati poštena in verna Slovenca!

In ne le, da ohraniva vero v sebi, tudi v svoje okolje hočeva ponesti zdrav katoliški duh. Ne samo z besedo, z zgledi, s poštenim zadržanjem, z odličnim prepričanjem, sploh v vsem najinem življenju.

Trd je boj! Mnogim je treba mišljenje spremeniti; treba jih je dvigniti iz povprečnosti ali morda celo še globlje, iz zmateriiranega sveta pouličnih mas, ki hlatajo le za užitki. Pokazati jim je treba ideale, večje in lepše dobrine kot je zemlja, govoriti in pridobivati jih za odpovedi, ki so potrebne, ter oznanjati ljubezen namesto sovraštva.

Težak je boj, pa midva morava vzdržati. Saj sva tudi doma vzdržala. Še na misel ni prišlo nama, da bi dezertirala s položaja, kamor naju je poslal najin poveljnik; pa naj popustiva, naj zbeživa tu, ko naju pošilja najin Silni, nepremagljivi — Kristus?!

Ne ne, ne odstopiva niti za črto od resnice; z Njegovo pomočjo bova vzdržala in ob Njem bo zmaga gotova!

PAVČIČ — NAŠ VZOR

6. V DANOST ŠKOFU

V vsej borbi proti komunizmu je Janez zvesto sledil Cerkvi in svojemu škofu.

Bizoviški gospod pripoveduje: “Do skrajnosti je bil zvest Cerkvi, škofu in duhovščini. Njegova pokorščina je bila zavestna, a notranje nikdar slepa.”

“Ko je v petek pred ugrabitvijo prišel ves razgret iz Ljubljane, kjer se je moral po ulicah izmikati zasledovalcem, mu prvi njegova verna dobra mati: “Janez, pa bi malo popustil vse to.” Ta pa ji je odločno odvrnil:

“Po načelih moram delati. Od katoliških

V CERKVI

I.

Krdelo malčkov v cerkev je privrelo, kolena drobna tlak so poljubila, iskrena duša se iz ust je vllila, veselo v sveti molk je zabrnelo. Ročice, sklenjene kot plamen sveče, besede čiste — vse je vrelo k Bogu... Iz srede njih je Jezus vstal, kot v krogu ovčice zbral bi in žarel od sreče...

II.

Prinesla rož ti je gorečnost naša. Kot rane Tvoje sladko krvavijo. Prižgane sveče poltemo kalijo, kot vesla zlata so, ko dan ugaša. In gesla vzvišena v Tvoj prt smo všili, nalili olja do robu v luč večno, čutili se pravične samovgšečno — povresla zla smo pa še zategnili...

III.

Ti soncu si zarisal kolobarje, pokoncu k sebi si zavrnlal knežnike, položil morju dnó, mu dal mejnike in sprožil strele, v dir pognal viharje. Telesu dal si um in prosto hojo, drevesu, klasu plod in vonj cvetlici — brezmejen si: pa s prošnjami in klici ves žejen čakaš na ljubezen mojo...

IV.

Poljubil bi ti vsemogočne roke, za mojo srečo z žebliji prebodene, pognal se v Tvojega Srcá plamene, izgubil se med rajskih trat otroke — pa v mreži, ki jo svet pretkano plete, slabotno, brez moči srcé mi krili... Dobrotno Ti pomagaj mi v tej sili — razveži me in dvigni med otete!

V.

Brez Tebe, Jezus moj, ni prave sreče! Vse grebe v meni, rije koprneče, da v duši curek Tvoj privre iz gmote in v suši napoji svetá lepote. Prostori, polni sonca in bleščave, zastori zarij, pesmi piččk, plašč trave in v zlatu polja — vse svoj čar izgublja, če hkratu plamen Tvoj ga ne poljublja...

Bogdan Budnik

načel ne odstopim. Svojemu škofu bom vedno zvesto sledil."

Bil je res katoliški značaj; škof mu je bil več kot mati.

Kadarkoli ga je mama potlej pogovarjala, naj popusti v tej borbi proti lažnjivi OF, je ponavljal:

"Mama, poslušal bom samo svojega škofa. Beseda, ki jo slišim iz njegovih ust, mi je sveta. On je naš pastir in vodnik. Njega moramo ljubiti, spoštovati, poslušati in zanj mnogo moliti, da nas bo vodil vedno po pravi poti. Ako bomo prosili Vsemogočnega za dobre voditelje, nas bo prav gotovo uslišal. Ti so nam potrebni v teh časih krivice in zmot. Sedaj je narodu potrebna jasna in odločna beseda, in to nam govori naš škof."

Nergačev Janez ni razumel. Če je kdo oporekal škofovim odredbam, ga je kratko zavrnil: "Škof je rekel. Njegova beseda mi je

vse, ker je resnica; vse drugo je zmota, prevara ali laž!"

Globokega duha zvestobe škofu in katoliškim načelom je izžareval tudi v vse svoje okolje. O tem ve povedati vsak, kdor je bil z Janezom v ožjih stikih.

Zelo je ljubil tudi svojo domačo faro. Ob vsaki večji farni pobožnosti je pohitel v župno cerkev sv. Petra. Mnogokrat je popeljal tja tudi fante iz organizacije ali iz domače vasi. Ni ga oviralo blato ali sneg, dolga pot, mraz in dež. Janez je hitel, da spet čuje svojega župnika; njegovo jasno in odločno besedo. In ko je odhajal od oltarja, se je vedno pomudil za vratj pri krstnem kamnu in zahvalil Vsemogočnega za veliki zakrament, ki ga je prejel ob tem kamnu.

Kljub veliki praktični neodvisnosti Bizovika od župnije — zlasti, odkar je prišel v vas za stalno duhovnik, ni Janez nikdar pozabil, da mora ostati dober in zvest faran sv. Petra, največje župnije ljubljanske škofije.

ALI ŠE VEŠ...?

...da so meseca avgusta 1941 Nemci začeli polniti Begunje na Gorenjskem s talci.

...da so 16. avgusta 1941 Nemci zažgali prvo slovensko vas — Rašico pri Ljubljani

...da je bil 14. avgusta 1942 prvi združen komunistični napad na "štajerski bataljon" na Krki pod Novim mestom. Cel dan je trajala borba. Zvečer pa je hrabri bataljon udaril na juriš in partizanska vojska se je z velikimi izgubami spustila v beg.

...da je bil 25. avgusta 1942 ustreljen v Rokodelskem domu v Ljubljani Fortunat Majdič, vodilni član Slovenske legije.

...da je bila 26. avgusta 1942 pobita Kozinova družina.

...da je bil 8. septembra 1943 propad italijanske armade. Na naših tleh se je pridružila Titu.

...da so 10. septembra 1943 padle Grčarice pod italijanskimi topovi po štirih dneh junaške obrambe četnikov pod vodstvom majorja Boruta — Koprivice Danila.

...da je prav tam padel tudi kapetan Milan Kranjc, poveljnik bivšega "štajerskega bataljona".

...da je 19. septembra 1943 padel Turjak prav tako pod italijanskim topništvom. V naslednjih dneh so padli turjaški borci: dr. Kožuh, prof. Petelin in drugi. Ostali pa odvedeni v kočevske ječe.

...da je bil 19. septembra 1943 partizanski napad na Sv. Urha, edino postojanko V. S. pad Ljubljano. Silen poraz Levstikove, Cankarjeve in Ljubljanske brigade, katerih načrt je bil preko Sv. Urha zasedba Ljubljane.

"Največja sreča in bogastvo je biti reven in siromašen v svojih željah," je dejal Seneca.

"Duša je življenje človeka, življenje duše pa je Bog," pravi Dante.

"Največja muka zame je brezdelje," je povedal Napoleon.

Slovenska mladina v narodnih nošah ob procesiji v Ramos Mejia, Argentina

TVOJA MARIJA

Pravzaprav ima **VSAK SVOJO MARIJO**. Ne le tisto, ki kraľjuje v kotu domaće sobe, ampak tako, kot mu je v vsakem trenutku najbližja.

Žena jo moli v betlehemske hlevčku, vdo-va in mati išče moči pri Njej, ki joče pod križem. Mali otročiči si jo slikajo v zboru angelčkov na nebeški poljani in fant v viharju dobiva moči ob Zmagovalski kače in pekla. Gospodinja jo vidi vso delavno v nazareški kuhinji in dijakinja posnema njeno vestnost v templju. Pa tudi me dekleta imamo svojo Marijo. V Nazaretu živi, vsa skrbna in delavna, ponižna in vdana Bogu. Ta **MARIJA JE NAŠA, NAŠ IDEAL**, naš lik in ogledalo svetega dekleta.

Kako blizu nam je, ko jo gledamo v vsakdanjih skrbih, težavah, malenkostih, upih in dvomih!

Pa tudi me smo ji blizu, ker ve, da smo večkrat prav posebno potrebne njenega plašča in moči. Žal le, da jih danes že tako malo priteka k Njej prosit svéta in Jo mnoge že ne poznajo več.

STARA LEGENDA pripoveduje, da je nekoč Marija zrla skoz nebeško linico na svet in jokala. Svetniki so preplašeni gledali svojo Kraljico in jo vprašali po vzroku njenih solza. "Svet drvi v pogubo, ker ni več dobrih deklet", je odgovorila. "Dobro, bomo ustvarili dekliški ideal. Vsak nebeščan naj k njemu nekaj prispeva."

Že prihiť sv. Peter z ogromnim kolom. "Da bo nova dekle močna," je pristavil. Sveta Neža je prinesla svoje jagnje za ponižnost, sv. Cecilija strune, sv. Lucija pa oči, ki naj bodo vedno zrcalo čistega srca. Sv. Martin ni pozabil svojega pol plašča, da bo dekle da-

režljiva, in sv. Lovrenc raženj, ki naj ji da pogum v boju za Kristusa. Še dolgo so prihajali nebeščani, Vsak je prinesel svoj dar. Le sv. Avguštín ni imel ničesar. Žalosten je gledal okrog in iskal. Pa se nenadoma nečesa spomni: Iz prsi si iztrga živo srce in ga pokloni Mariji. Sveta Mati je bila presrečna vseh darov. S skrbno roko jih je stkala in vmes povezla cvetke svojih čednosti. Ideal je bil dosežen. Slovesno ga ponesejo präd nebeški stol. Tam ga Sveta Trojica blagoslovi; Bog Oče mu podeli dar ustvarjanja, Bog Sin dar reševanja in Bog Sveti Duh dar posvečevanja.

Kratka, zelo romantična legenda, ki pa vsebuje tri velike misli:

1. Dekle-žena je od svete Trojice posebej blagoslovljena. Božja **SODELAVKA JE PRI USTVARJANJU** in to že tisoče stoletij. **REŠENICA** naj bi bila človeških otrok, ki so ji kot materi, učiteljici, javni delavki in ženi izročeni v varstvo. Svojih tisoč korakov v življenju, telesno in duševno trpčenje pa naj posvečuje Bogu v slavo in čast.

2. V današnjem moderno-poganskem svetu **DOBRA dekleta vedno bolj IZGINJAJO** in zdi se celo, da niso več vredna visokih odlik.

3. Marija pa je tista, ki nas more spet preoblikovati in stkati iz nas vseh pravi in sveti dekliški ideal, ki ga bo mogla postaviti v sredo velemestnega vrveža.

Treba nam je le, da se ji za to delo **PO-POLNOMA PREDAMO**. Naš odnos do Nje mora biti **INTIMNEJŠI** ko do lastne zemske matere. Vse ji zaupaj, vse ji povej, vse ji potoži, saj Ona, Tvoja Marija, te vedno razume, takrat, ko jo nazivaš Mater bolečin, ali ko ji prepevaš "Raduj se, Kraljica nebeška, aleluja".

Ona nam bo dala **TRDNOSTI IN MOČI**, ko

bo v tovarni težko poslužati nesramne opazke, nedostojno vedenje in šale.

Marija nas bo naučila USLUŽNOSTI, kot jo je pokazala pri ženitnini v Kani. Vidi za drago in stisko bližnjega, hoče pomagati. Ne-sebično se veseli z drugimi in žaluje iskreno z jokajočimi.

POGUMNO VZTRAJNA je. Glej, kako stoji pod križem, čeprav množica Sina sramoti Vztrajno ostane pri Njem, dokler ne zavale pred grob kamen groba.

NESEBIČNO SE ŽRTVUJE. Ko jo množice med Jezusovim javnim učenjem slavijo, ostane skrita v množici, ko pa Njen Sin z zasramovanjem nasičen trpi, nastopi Marija javno ob Njem, da nosi tudi ona sramoto in trpljenje. Zato Ti je Marija v pomoč, kadar je treba kaj javno žrtvovati za božjo stvar, pa se boljš mnenja ljudi.

Morda se čutiš zapostavljena, ker ti življenje ne nasiplje le cvetja, ker si napravila maturo, pa te ne upoštevaajo, ker si bolj vestna, pa so drugo sprejeli v pisarno. Marija ti

kaže PONIŽNOST. Hči kraljevega rodu je, izbrana za Mater Odrešenikovo, pa ostane preprosta tesarjeva žena in hoče biti in ostati samo "dekla Gospodova".

Tudi lilijo Ti bo le Ona znala vsaditi in odgojiti tako, da bo ostala vedno sveža, varna pred mrazom in slano, BREZMADEŽNA. Ona je ostala brez sence greha vse življenje. Hotela je živeti za Gospoda in je mislila na svoje devištvu tudi v uri najčvečjega povišanja, ko je bila izbrana za mater božjemu Sinu. Danes pa se čistost prodaja za lep pogled, droben denar...

Pa tudi ŽIVO SRCE ti bo dala. Mati je lepe ljubezni, strahu, spoznanja in svetega upanja. Mati je tudi tvoje ljubezni do domovine, do staršev in družine, do prijateljice in zaročenca.

Če torej hočeš v višino, se zatekaj k Njej, ki je vir vse svetosti, in če hočeš doseči Njen ideal, posnemaj Jo, bôri se, molí!

Marija naj blagoslovi tebe, našo slovensko zemljico in vsa dekleta sveta!

ŠE K PROBLEMU: DELO DOMA ALI V ORGANIZACIJAH

I. Draga sestra!

Nasvet, da je treba svojo mladost posvetiti skrbi in delu za druge, si skušala uresničiti praktično v vsakdanjem življenju. Pri tem si naletela na novo težavo, odkod jemati čas, ki naj bi zadoščal za izvršitev vseh Tvojih načrtov. Problem časa, priznam, je res nekoliko pereč, a vendar ne nerazrečljiv.

Zdi se mi, da si se za nasvet navdušila v preveliki meri in ga vzela dobesedno. Nihče ne zahteva, da se moreš vsa posvetiti le delu za druge. Tako ravnanje bi bilo pretirano. Misli ti moraš in računati nase in to najprej. Zakaj, boš brala v naslednjih vrsticah.

Strinjam se s trditvijo, da je društveno delo potrebno in da organizacije predstavljajo notranji ustroj naše skupnosti. Častno je za vsako dekle, če sodeluje na tem polju, še več! V dolžnost ji mora biti in čut odgovornosti do svojih sester jo mora vključiti k sodelovanju, in to bodisi v skrbi za njih telesno bodisi duhovno bedo.

Obstoja pa tu najprej nevarnost, da bi dekle zašlo v tem pogledu v neko skrajnost, da bi vse svoje moči, celo čas potrebnega počitka in spanja, izrabila v organizacijsko delo. Zavedati se mora, da je prva njena dolžnost skrb za svoje dušno in telesno zdravje, ki je osnova njene in narodove bodočnosti. Potem se od dekleta zahteva, da skrbi zadostno celo za svojo zunanost, če hoče, da bo vplivna v družbi. Končno čaka dekle tudi dom, ki naj mu da čisto in prijetno lice ter red. Tej trojni službi moraš vsaj istočasno, če ne v prvi vrsti, posvetiti del dneva, poleg poklicne zaposlitve.

Drugi nevarnosti bi zapadla dekle, ki bi se včlanila v vsa mogoča društva in družbe. Morda se čuti sposobno po svoji nadarjenosti, vendar ob toliki razcepljivosti svojih moči ne more računati z uspehi pri delu. Delo bo morda še sprejela, nikdar pa ne opravila dosledno in točno. Od take sodelavke organizacije nimajo dosti... Dekle samo se pa pri

tem oškoduje na svojem značaju, ker izgubi čut za točnost in doslednost.

Kaj torej?

Pametno in razumno dekle si bo začrtala nek splošni dnevni red, ki ji bo služil za delovni pregled vsega dneva. Določila si bo čas službe, samooskrbe, domačih opravil in pa čas za društveno delo, kolikor ga zmore. Če si dekle razdeli čas razumno, vestno ter brez pretiranosti, ji bo razen morebitnih izjem ali ovir, zadoščal za vršitev vseh opravil, ki si jih je načrtala v dnevni red.

V primeru, da dekle pride kljub vsej dobri volji kdaj v zadrego s časom, mora razsoditi po svoji vesti in z ozirom na zunanje okoliščine, katero delo naj v isti zadregi opusti.

Tisto dekle pa, ki bi kot "sosedova Marjeta" ves prosti čas porabila za pretirano življenjsko ugodnost in udobnost, ki bi ves denar zapravila v nakitu in obleki, kaže vso svojo nizko stopnjo srčne kulture in nerazumevanje svojega bližnjega. Tako dekle res ne pomeni nikomur veliko, še manj pa more od nje pričakovati kaj naša skupna graditev za boljše narodovo bodočnost. Tako dekle je zašla v sebičnost in materializem, ki je osnova vseh ne le osebnih, ampak tudi socialnih zablod našega časa.

II. Draga sestra!

V aprilski številki sem brala Tvoj problem, ki pa ne zadeva samo Tebe, ampak več ali manj vsa dekleta in zato nas vse živo zanima.

Sosedova Marjeta prav gotovo ni naš vzor. Sicer ne vem, kaj imajo opraviti bleščeča tla s kislim obrazom. Doždeva se mi, da je pri njej skrb za red prešla v nekakšno bolezen. Kakor kak policaj hodi po stanovanju in pazi, da ni nikjer najmanjšega praška, da je vsaka stvar na svojem mestu. Gorje mu, kdor bi si drznil kaj premakniti, ali celo umazati. Takoj bi bil ogenj v strehi. In če se ta Marjeta poroči, bo gotovo to bolezen tudi v svoj novi dom prinesla. Vse bo sicer v najlepšem redu. A ko

bo prišel zvečer mož truden z dela domov, ga ne bo sprejela s prijaznim pozdravom, ampak z mrkim obrazom in strogim vprašanjem, če si je dovolj osnažil čevlje, preden je stopil v sobo. — Ne, za Marjeto me že ne gremo!

Kaj pa naj Tebi rečem? Premalo Te poznam, da bi Ti mogla dati prav, ali pa Te pokarati.

Prav je, da delaš v organizacijah, saj v tu jini še bolj kakor kdajkoli poprej čutimo, kako zelo so nam potrebne. Prav je, da se še posebej posvetiš dekletom, ki so morda v nevarnosti, da se izgube. A pri tem ne smeš pozabiti na dolžnosti, ki jih imaš do sebe in do doma. Glej, da zaradi društvenega dela ne bo trpelo Tvoje poklicno delo, izobrazba, Tvoje zdravje. Tudi doma na zanemarjaj! Kako žalostno je videti dekletke, ki se boji prijeti za šivanko ali kuhalnico, ki se izmuzne, če se le da, da ji ni treba pomiti posode, ali mami pomagati pri pranju. Potem ti pa še sanja, da se bo poročila in si ustvarila lasten dom. Res sem radovedna, kako si ga bo uredila, ko ji zdaj vsi domači opravki smrdijo.

Ti pa nikar tako. Veš tudi tukaj velja: kar se Metka nauči, to Meta zna. Čeprav se morda ne misliš poročiti, je prav, da se znaš zasukati pri štedilniku.

Še na nekaj bi Te opozorila. Mogoče si tudi Ti ena tistih, ki se venomer pritožujejo, koliko imajo dela in letanja zdaj sem, zdaj tja, k vajah za najrazličnejše prireditve, da sploh konca ni. Če pa hočeš biti sama do sebe odkrita, boš pač priznala, da je zato tako, ker sama tako hočeš. Ali ne bi bilo marsikatero dekletke pripravljeno storiti to ali ono namesto Tebe, pa jim dela ne daš, ker si ljubosumna nanj? Ker si domišljjaš, da ga sama najbolje opraviš? Skratka, ker si prepričana, da si nenadomestljiva? Tudi to je bolezen in še prav pogosto jo srečujemo.

Tako si razdeli čas in delo, da boš dala vsakemu svojo: sebi, domu in organizacijam. Po pameti in po vesti ravnaj. Na očitke z ene ali druge strani bodi pa še kljub temu pripravljena. Brez tega, kot izgleda, na tem svetu ne gre. Pa to naj te ne vznemirja. Glavno je zavest, da prav delaš, in da je Bog s Teboj zadovoljen.

III.

Draga sestra! Kakor v Tebi, tako tudi v meni prekipi mladost. Polna je upov, želja, veselja, trpljenja in otožnosti. Lahko bi dejala: Dvoje enakih src sva, z istim ciljem in poslanstvom; toda vsako živi svoje življenje. Razumem Tvoje težave, ki jih čutiš v delu za druge, in želim Ti pomagati. Zato Ti povem tole mojo zgodbo.

Bilo je pred nekaj meseci. Vsa naveličana večnega "potepanja" in dela za druge sem sklenila: "Sedaj je pa konec. Hočem se pripraviti za bodočnost. Z neprestanim "letanjem" si pač nikdar ne bom pripravila doma, v katerem bom mati in svečenica." Takoj sem začela s preurejanjem dnevnega reda. Določila sem si večjo mero počitka. Ob nedeljah vstajanje ob 9, nato sv. mašo, seveda v župni cerkvi, ker na Belgrano bi bilo že preveč daleč in naporno. Nato kosilo, po kosilu počitek

do 4, nakar sledi pletenje in vezanje prtov ter branje knjig. Tudi glede kuhanja in ostalega gospodinjstva sem naredila posrečene načrte.

Prvo nedeljo je šlo odlično, najedla in naspala sem se, pa tudi uvezla lep košček prta. Tako tudi naprej dva meseca. V kuhinji sem precej napredovala in moja sobica je bila kot "iz škatlince" vzeta. O prahu, smeteh in kupih popisanega papirja ni bilo nobenega sledu. Že sem si mislila: Sedaj sem zadela pravo pot.

Takrat se je pa zgodilo nekaj čisto naravnega. Doma mi je postalo dolg čas. Človek je pač družabno bitje. Zaželela sem si zabave in vesele družbe. — Kam sedaj? Nazaj k slovenskim dekletom? Nak, to že ne. Tam bom morala zopet delati za druge. Nikdar ne bom imela počitka. Torej v slovensko družbo ne. Kakor blisk mi je švignila v glavo misel: V kino. Sama sebi sem se zdela neumna ob misli, da sem se mogla tako dolgo upirati tej prijetni zabavi. In začela sem zahajati v kino, ne da bi pomislila na nevarnost, ki mi preti. Videla sem filme vseh vrst, toda utehe nisem našla v nobenem. Doma sem begala sem in tja. Povsod se mi je zdel mrak, samota, praznina. Zgrozila sem se. Ali je to sploh še dom, v katerega sem se nekoč tako rada vračala iz službe? Postala sem jezljiva, neznosna sebi in drugim.

Bil je krasen nedeljski popoldan. Vsa obupana sem taval po mestu. Prišla sem do neke cerkve in skrivnostna sila me je vlekla notri. Vstopila sem, globoko ganjena. V oltarju je bil velik križ in na njem Sin božji. Kakor onemela sem strmela Vanj in vroče solze so mi privrele iz oči. Spoznala sem svojo zmoto. Opustila sem delo za bližnjega. Tisto delo, za katerega sem prav za prav ustvarjena. Namesto da bi ohranjela božje življenje v dušah drugih, sem celo lastnega umorila in si zastupila srce. Kristus — ta trpeči, križani Bog, pa je vse življenje posvetil delu za bližnjega in končno umrl zanj. Osramočena in obupana sem sklenila, da se vrnem na staro pot — pot trpljenja in dela za druge.

Ko sem se prebudila iz zatopljenosti v molitev, se je solnce že nagibalo k zatonu in lahien mrak je padal na zemljo. V moji duši pa ni bilo več teme. Popolnoma prenovljena sem se vračala v vsakdanjost. Z velikim navdušenjem sem se spet lotila dela, katerega sem nedavno smatrala za neumnost. V meni je ponovno zaplamtel ogenj ljubezni do bližnjega; dom mi je postal prikupen, veselje, pesem in nasmeh so se vrnili na moja usta, srce se je veselilo mladosti. Od tistega tihega pogovora z Bogom naprej, mi je ostal pred očmi Kristusov obraz. V vsaki težavi sem pomislila na Njegovo ljubezen ter takoj dobila novih moči.

Prepričana sem, da more misel na trpečega Zveličarja tudi Tebi, v apostolatu omahujoča moja sestra, vedno znova obnoviti požrtvovalno ljubezen v srcu, da se boš vztrajno žrtvovala za sočloveka radi Boga, v čemer je Tvoja in moja največja zemeljska sreča.

IV. — Prejeli smo:

"Imam v Angliji sestro. Živi izgubljeno življenje. Hotela je svobodo — sedaj jo ima.

Poslala mi je pismo, ki Vam ga pošiljam z namenom, da ga v primerni obliki natisnete v Duhovnem življenju, če se Vam zdi primerno."

Pismo se glasi:

"Velika noč je tu, a meni ne pomeni nič več. Izgubila sem vero v Boga, nič ne molim, nič ne grem k maži, z eno besedo: izgubljena popolnoma. Tako me je naredila Anglija, v kateri sem se razočarala do kraja. Žalostno je to pisati, a je resnica.

Bolje bi bilo, da me ne vidiš več, ker jaz nisem več kot sem bila, jaz sem propadla.. Če si Ti kaj boljša in moliš, pa se me spomni v molitvi. Mogoče bo Tebe ljubi Bog uslišal, da bi mi pošiljal vsaj žarek sreče, da se povrnem na pravo pot.

Vidiš, sedaj ko Ti to pišem, mi solze drsijo po licih. Jočem sama nad seboj, a moči nimam pustiti vseh reči, ki me pehajo v nesrečo.

Izprašuješ me o mojih prijateljicah: že vse smo se razkropile. Dobile smo si vsaka po enega Srba. Tudi L... Za Angleža pa, če bi bil zlat, ne mara nobena, in tudi Ti bodi srečna, da si se razšla z njimi. J... se je tudi že ločila.

O, da bi me Ti videla, kako sem oblečena, ne bi verjela, da je to M... Vem, da si pričakovala, da Ti kaj pošijem, a ko bi Ti vedela, kako revno tu živim, bi ne mislila na to. Veliko sem že bila po svetu, a še nikjer nisem živela tako ubogo!..."

Tako pismo.

Ali ne najdeš, dekle, tudi v njem odgovor, kaj so Tebi in vsem slovenskim dekletom naše organizacije...?!

PRIZNANJE

S polno zbranostjo zasledujem skozi mikroskop čuda rastlinskega sveta, sicer skrita našemu gledanju. Mala brezpomembna pega na podloženem steklu, gledana skozi drobnogled, se mi odgrinja kod kalejdoskop otrokovim očem, številne raznotere grupice majhnih celic, porazdeljene in organizirane, se poigravajo v vseh mogočih barvah. "Kdo bi si mislil," se radujem sama pri sebi, "tako majcen delec ene same rastlinice zmore odkriti zanimivosti in smotrnosti vsemirja...!"

Popoldne počasi gine. Nič ne čutim utrujenosti in naveličanosti — običajne posledice zbranega dela na istem predmetu. Šele ko mi nekoliko pekoče me oči večkrat prikažejo dvojni videz in se mi lastne trepalnice začnejo prepletati preko povečave, se zavem, da je že dolgo, kar sem prišla v laboratorij.

V tem hipu pa me tudi zdramijo koraki in pogovor za mojim hrbtom.

"Gospodična," povzame prijazen glas profesorice nad mojo sklonjeno glavo, "rada bi vam predstavila študentko, o kateri sem vam nedavno pravila, da tudi obiskuje vašo katoliško cerkev in je od svojih mladih let moja dobra znanka."

Hip mine, preden se zavem, za kaj gre, in se domislim precej nenavadnega razgovora, ki smo ga s profesorico imeli pred dobrim časom.

"Da, z veseljem," odgovorim, dasi malo začudena nad pozornostjo profesorice — protestantke.

Obrnem se k dekletu, ki je stala ob njej. Škrlatno in črno progasta čepica na njeni glavi mi da vedeti, da je "freshman" v kolegiju, a pameten izraz njenih širokih oči in sigurnost njenega jasnega glasu mi vzbudi pozornost.

"Po obrazu vas poznam," mi reče smeje, "videla sem vas že večkrat v cerkvi." In po kratkem razgovoru sem in tja me pobara: "Sigurna pa sem, da poznate mojega očeta. Gotovo se spominjate sivolasega moža, ki pobira ob nedeljah po cerkvi."

"Seveda," se resnično vzradostim. "Vaš oče je tisti mož, ki ga vedno vidim ob delavnikih pri maži?" se na glas začudim, kajti pred oči mi stopi pojava starejšega moža, ki je zaradi lepega vedenja in zbrane pobožnosti kot stalen gost prazne cerkve vzbujal moje zanimanje.

"Da," se je dekle zasmejala. "Kot vidim, ga vi celo bolje poznate kot sem pa mislila. To me veseli. Zdaj se mi začinja svitati, da sem v vas našla tisto dekle iz kolegija, za čigar ime me je oče že spraševal, da bi vas povabil z nami na nedeljski izlet. Res je škoda, da sem prišla do vas teden dni prepozno."

Najinemu razgovoru in veselemu spoznavanju je profesorica z zanimanjem sledila in se z nama veselila. Čez čas pa se obrne k meni in mi z glasom, ki je skoro obotavljaje se tipal za primernim izrazom, zastavi tole vprašanje:

"Cerkev je za vas kraj, kjer se v tej deželi brez dvoma počutite najbolj doma. Ali ne?"

Skoro nevoljna sem postala ob tem vprašanju. Kljub temu, da je vprašanje kar dihalo razumevanje in iskrenost, se mi je v notranjosti uprlo, dati pričakovani pritrdilni odgovor.

Kraj, ki je bil doslej edina priča mojih najbolj trdih notranjih bojev, mojih solza in prošenj, prejetih navdihov, tolažb in nasvetov, edini poslušalec mojih hrepenenj in razgovorov z vsemi ljubimi in dragimi, s katerimi sem se prav tu, v Bogu, tako tesno povezovala — to moje svetišče se mi je zazdelo nedotakljivo za tujca. In v zavesti, da profesorica kot drugoverka pojmuje našo cerkev gotovo le bolj kot dvorano za poslušanje božje besede, ne pa kot del resničnih nebes na zemlji, sem ji navidezno malomarno odgovorila:

"O, letos sem se tudi v zavodu že privadila, vse se mi zdi že mnogo bolj domače in prijetno. V nekem oziru mi zavod skoraj pomeni dom."

Nekaj kot senca zadrege je šlo preko obličja profesorice. Zdelo se mi je celo, kot da obžaluje popreje izrečeno misel, ki v meni ni našla potrdila. "Morda se nisva razumeli," je skušala popraviti in prekiniti razgovor.

Sama pa nisem mogla iti tako hitro in mirno preko tega. Sram me je bilo pred Bogom: "Ali je bil nagib Petrove zatajitve kaj dosti drugačen kot moj...?"

In kot opomin sem čutila v sebi Jezusove besede: "Kdor mene zataji pred ljudmi, tega bom tudi jaz zatajil pred mojim očetom, ki je v nebesih."

MILČI LEKAN

"MIR SE NE DA VZPOSTAVITI TAKO, DA ŠIBKE PRISILIS V PODLOŽNOST MOČNIM. NE, EDINO USTVARITEV PRAVE SVOBODE MORE PRINESTI MIR." Tako je izjavil papež Pij XII. novemu angleškemu poslaniku v Vatikanu Valterju Robertsu. Svoboda je temelj normalnih človeških odnosov. Je skupek pravic in dolžnosti posameznikov in družine, pravic in dolžnosti države in narodov. Dogodki so dokazali, da sta svoboda in mir duhovni vrednoti, ki ju je moč doseči le z vero v osebnega Boga; kjer pa manjka vere, stoji tempelj svobode in miru na pesku. — Novemu ekvatorskemu poslaniku dr. C. Coma Silvi pa je papež dejal: "BOLJ KO SE DRŽAVLJAN ČUTI NAVEZANEGA NA VEČNE TEMELJE VERE IN BOŽJE POSTAVE, BOLJ TRDNE IN ODPORNE SO VEZI, KI GA DRUŽIJO Z DOMOVINO." Država najbolje služi miru, redu, kulturi in napredku, če omogoči verskim silam neovirano delovanje.

Po katoliškem svetu

1951

v izrednem svetem letu

GLASNIKI EVANGELIJA

(Evangelij praecones) je naslov velike misijonske okrožnice, ki jo je sv. oče izdal na dan svojega godu in ob 25 letnici okrožnice "Rerum Ecclesiae", v kateri je Pij XI. postavil smernice za razmah katoliških misijonov.

Okrožnica Pija XII. očrta orjaško delo, ki je bilo storjeno v tej četrtini stoletja, potem pa pozove škofe, misijonarje, duhovnike in vernike, naj s še povečano vnemo nadaljujejo to delo največje važnosti.

Zelo razveseljiv je pogled na napredek od leta 1926 sem. Število misijonskih okrožij se je povečalo od 400 na 600, število katoličanov v njih pa od 14.50 milijonov na 28 milijonov. Misijonarjev je bilo tedaj 14.800, danes 26.800, med njimi že mnogo domačinov.

V to cvetoče življenje je udarilo komunistično preganjanje. Mucni kristjani, misijonarji, duhovniki, celo nekaj škofov je bilo izgnanih, oropanih, vrženih v ječo, poslanih v koncentracijska taborišča ali pa na divjaški način pobitih.

Krščansvo se mora danes povsod boriti proti preganjanju raznih vrst, posebno pa v Aziji. Zakaj? Ker pospešuje vse, kar je v civilizaciji dobrega. Treba je vztrajati, nadaljevati z vzgojo domače duhovščine, s golami, tiskom, zdravstvom in socialnim skrbstvom. Ves katoliški svet mora podpreti misijonske napore.

Ne manjka se ljudi, ki skušajo odvrniti katoličane od svete stolice, izrabljajoč v to domovinsko ljubezen. Grožnja brezbožnega materializma, neizmerne množice, ki še ne poznajo evangeljske resnice — vse to zahteva povsod in z vsemi silami apostolat. Papež čuti, da je njemu namenjena prerokova spodbuda: "Vpij na ves glas, naj odmeva tvoj glas kot trobenta..."

Posebej blagoslavlja misijonske delavce v Latinski Ameriki, vedoč, kakšnim nevarnostim so izpostavljeni. Želi osvoboditev korejskim in kitajskim narodom, osvoboditev ne le od vojske, marveč zlasti od pogubnega nauka,

ki išče zgolj dobrot tu doli in zanikava nebeške vrednote.

Misijonarji naj se mnogo trudijo tudi za odpravo socialnih krivic in škofje naj sodelujejo z laiki, ki so izvedeni v socialnih vprašanjih.

Sodobno človeštvo je razdeljeno v dva nasprotna si tabora: eden za Kristusa, drugi proti Njemu. V največji nevarnosti je; ali se bo rešilo s Kristusom, ali bo pokopano v strašne razvaline. Papež kliče vse svoje sinove, naj mu pomagajo širiti Cerkev z darovi in molitvami in s pomočjo bodočim misijonarjem.

SEDEMSTOLETNICA KARMELSKEGA ŠKAPULIRJA

Na dan 16. julija so imeli v Braziliji v Recife narodni karmelitsanski kongres. Mesece prej so po državi vozili kip Naše Gospe Karmelske. Povsod so jo ljudje častili tako navdušeno, da Brazilija še ni videla enakih prizorov. V mestu Bello Horizonte se je nočnega spreveda z baklami udeležilo 100.000 ljudi, med njimi je 2.500 moških med polnočnico prejelo sveto obhajilo.

Zgodile so se tudi nenavadne stvari. V Manausa je neka gospa ozdravila, ko si je, bolna za angino, položila na vrat škapulir. Takoj se je močno spotila in ko je spila nekoliko vode, so v hipu popustile bolečine in spet je lahko jedla. Prav tam je materina molitev pred podobno Karmelske Gospe rešila sina pred umorom, ki ga je nameraval. Skrivnostna moč ga je vlekla pred isti oltar, kjer se je skesal in položil Materi božji v roke nož, s katerim je hotel izvršiti zločin. — V pokrajini Rio Grande del Norte se je neki možki bogokletno norčeval, ko se je mimo pripeljal vlak z Marijino podobno. Ostali v družbi se ga zavrnili. Stopili so na vozilo, ki se je že na prvem ovinku zaletel v tovorni vlak. Vsi so se rešili s tem, da so skočili z vozila — le bogokletneža je strlo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se je še utegnil spovedati, prejeti škapulir, nato pa je umrl, previden z zakramentom sv. posled-

njega olja. — Drug možki se je v Fortalezi norčeval iz rojakov: "Toliko žrtev za to, da vidijo lutko iz blata!" Popoldne na sledečo nedeljo, ko je šla zadnja Marijina procesija skozi mesto, se je na nesrečnika zrušila stena — umrl je pred očmi žene in hčere. Duhovnik, ki je prihitel, pripoveduje, da je umrl strašne smrti. "Izdihnil je pod blatom porušene stene in pod velikimi opekami, tudi narejenimi iz blata."

Podobne slovesnosti v čast Karmelski Materi božji so bile tudi v Buenos Airesu, in sicer cel mesec julij, z veličastnim zaključkom v nedeljo 29. julija na glavnem trgu tega vlemesta (Plaza de Mayo), kjer je bila procesija, in v ponedeljek 30. avgusta v gledališču, kjer je bila zaključna proslava.

NOV ČUDEŽ V LURDU

Zdravniška komisija Marijinega svetišča v Lurdu je potrdila resničnost ozdravljenja 29 letne žene Tee Angele. Več let jo je trpinčila paraliza; ni mogla več govoriti, hranili so jo umetno. Nesli so jo v Lourdes. Po par dneh je lahko shodila, 6 tednov pozneje se je že vozila s kolesom. Popolnoma ozdravljena je prišla v Lourdes, da se Materi božji zahvali.

ZA MINDSZENTYJEM — GROESZ

Isti sodniki, ista dvorana, iste obtožbe, iste metode mučenja, ki dovedejo zlomljeno voljo do vsakega priznanja. Življenska sila madžarskih katoličanov je tako močna, da so komunisti v kratkem času po odstranitvi primasa kardinala Mindszentyja sklenili udariti po njegovem nasledniku, kaloczkem nadškofu msgr. Jožefu Groeszu. Po napol javni prireditvi, kjer so imeli sodniki propagandne govore in napadali sv. stolico, so obsodili 63letnega nadškofa na 15 let ječe. Franca Vezerja, priorja pavlinskega samostana, so obsodili na smrt, drugi obtoženci, povečini duhovniki in redovniki, so dobili od 8 do 14 let ječe. Seveda so na debelo plenili premoženja.

Tudi ta vnebovpijoči zločin v nepretrgani vrsti zločinov organiziranih božjih sovražnikov je vrgel luč na vse: nešteto ljudi na tej in na oni strani železne zavese je sklonilo glave v še bolj zaupni molitvi in dvignilo srca v poživljeni veri v Previdnost. Javno so se oglašili mnogi ugledni možje in časopisi, da z vsem ogorčenjem obsodijo vsaj tista dejanja peklenške mrznje do božje Cerkve in do človeškega dostojanstva, ki so vidna vsemu svetu. Nič pa niso storili tisti, ki imajo moč in oblast in ki so jim to moč in oblast dali krščanski narodi. Koliko časa bodo katoliške množice še trpele tako sramoto? Koliko časa naj bo Društvo narodov še prizorišče za nastope komunističnih lažnikov in framažonskih sofistov? Koliko časa bodo programi kulturnih ustanov Združenih narodov uresničevanje laicističnih brezverskih naukov? Koliko časa bodo zastopniki katoliških narodov, ki so v večini, hlapci vsem drugim in sodelavci za uničenje človeštva?

Milanski nadškof Schuster je po obsodbi nadškofa Groesza in ostalih izjavil: Ko so bili obsojeni, so že bili moralno mrtvi. Obsodba je hotela zadeti nekaj živega, kot je opom-

nil eden iz odvetnikov, bolje rečeno: nekaj večnega — Cerkev in njenega poglavarja.

Imperialistični komunizem ve le predobro, da je edina prepreka, ki se stavlja nasproti njegovemu razširjanju, katoliška Cerkev z zakladi duhovnih vrednot, ki jih ji je zaupal božji Ustanovitelj.

Jutri se ZSSR lahko sporazume z Združenimi državami kot v Roosveltovi dobi. Če ji bo godilo, bo obnovila trgovske pogodbe z ostalimi kapitalističnimi državami. Sovjetska zveza se ne boji niti atomskih bomb niti zapadnih bančnih kapitalov. Edino, česar se boji in zato tudi sovraži, je Bog. V tem je skrivnost zadnjega procesa v Budimpešti.

Bog in katoliška Cerkev se ne bojita ZSSR. Cerkev se bo maščevala kot se je vedno doslej — molila bo najprej za rablje in potem za mučence. Težko čaka dneva, ko bo mogla rešiti zablodele in jih vrniti Kristusu.

ZA BEGUNCE

se je ustanovil Katoliški mednarodni preselitveni odbor. Namen mu je pomoč pri postavljanju družinskih ognjišč v krščanskem okolju za tisoče beguncev, "nesmrtnih duš, ki jih je zagrabil povojni vrtnec", kot se je izrazil msgr. Montini, vatikanski državni tajnik. Prvi predsednik nove organizacije je J. Norris iz Združenih držav. Papež je delo Katoliškega preselitvenega odbora blagoslovil.

CIVILIZIRANO DIVJAŠTVO

Msgr. B. Santos Olivera, nadškof v Grnadi, je posvaril vernike pred npravnimi nevarnostmi kopališč. Zelo se približujemo civiliziranemu divjaštvu, tako je rekel, ki je mnogo bolj odvratno od divjaštva "neciviliziranih" dežel. To slednje izvira iz nevednosti in je skoro brez hudobije. Civilizirano divjaštvo pa ima namen uničiti dobre npravi. Privlačiti hoče opolzke poglede možkih ne le na to, kar se vidi, marveč tudi na to, kar se ugaane. To je duh mode, ki ji ženske podle gajo. Kvarjenje družbe po ženskah in kvarjenje žensk po pohujšljivi modi — to je načrt framažonstva. Nespodobna moda je njegovo delo.

Spodoben človek ne bo obiskoval plaž. Krščanska morala je za vse in za povsod. Greh, ki jih povzroča izkvarjenost npravi, izzivajo že na tem svetu strašne kazni božje jeze.

† ADAM SAPIEHA

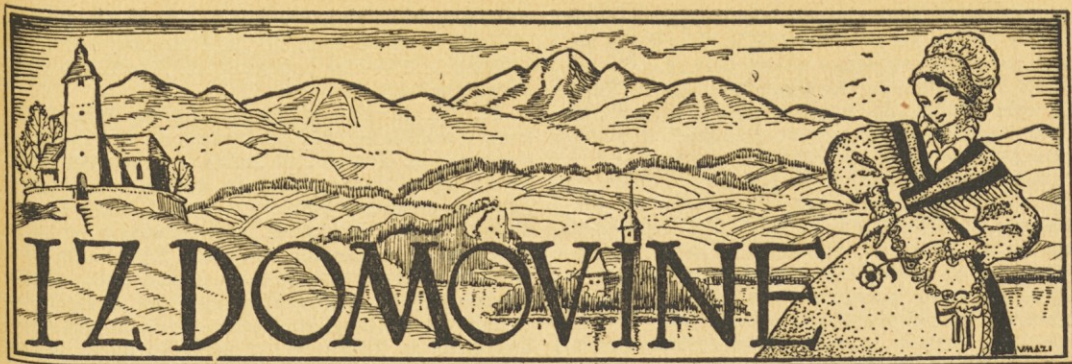
Umrl je poljski kardinal in krakovski nadškof Adam Sapieha. V starosti 84 let ga je pobrala srčna kap. 40 let je nosil nadškofovske dolžnosti in februarja l. 1946 mu je sv. oče dodal še kardinalske. Bil je član konzistorialne kongregacije, kongregacije za Vzhodno Cerkev in kongregacije seminarjev in univerz.

Po smrti poljskega kardinala šteje sveti kolegij le še 49 članov namesto polnih 70.

BARAGA O PONIŽNOSTI

"Če si ponižen, te bo Bog izvolil, da boš širil njegovo čast; za to izbere Bog le tiste, ki se sami ne silijo v to in ki tudi zase nočejo imeti nič tiste časti, ki gre le Bogu."

"Bodi ves prazen samega sebe, pa te bo Bog napolnil s svojimi milostmi."

BIRMOVANJA V MARIBORSKI IN LJUBLJANSKI ŠKOFIJI

„Slovenski poročevalec“ se je dne 13. VI. obregnil ob birmoske slovesnosti na štajerskem, in sicer v podlistku, ki ga je napisal eden od poslancev, članov komisije, ki je šla ogledovat razdejanje toče na štajersko.

Člankar najprej opisuje, kaj so prosili ljudje in kaj je komisija obljubila, potem pa večno sestavka posveti birmi, začenši z naukom, ki ga je bila dala komisija ljudem: „To točo imate zato, ker se preveč zanimате — za birmo!“

Med drugim navaja tudi sledeče dogodke ob birmovanju v Jurčincih. „V nedeljo so škofu naredili tako odhodnico, da je sramota za te kraje. Skupina kolesarjev in jezdecev ga je spremljala do ptujskega kolodvora. In nekdo je strgal zvezdo z zastave, in tako je šla kolona z zastavo belih izdajalcev 12 km daleč! Na postaji se je zastavonoša z razvito zastavo slovesno poslovil od škofa, škof pa se je zahvalil za spremstvo in zbrane skrunilce zastave blagoslovil.“ — Tako dobesedno poroča „Slovenski poročevalec“, nakar zdihuje nad omalovaževanjem zvezde na zastavi...

Potem popisuje, kako je imel škof na potu malo nesrečo, ko se je snelo sprednje kolo proštjske kočije, in zasmehljivo pristavlja, da je moral on sam konje krotiti, med tem ko je prošt z ostalo duhovščino nasajal kolo na novo. Spremstvo je namreč, nevedoč, kaj se je zgodilo s kočijo, hitelo naprej.

Končno podlistkar navede tudi vsebino prigida, ki jih ima škof ob birmovanju, in pravi: „Govori o tem, da so nastopili hudi časi in da moč orožja in vojske ne pomenita nič; vse da je duhovna moč Cerkve. Zagrabil je nazaj celo do francoske revolucije, ki da je prinesla preganjanje Cerkve. Tudi takrat da so kristjani trpeli in da so šli s pesmijo pod giljotino...“

Zaključuje pa članek takole: „Ali ni demonstracija pod firmo birme — poklon in raketa tankistom in oboroženim banditom na bližnji meji v Prekmurju? Naše ljudstvo misli, da je. To ljudstvo pa ne bo nikoli hotelo, da bi bilo v vsej njegovi deželi in v njegovih srcih kot po hudi toči...“ — Zanimivo!

Birmovanje v Bohinju in v okolici Bleda okrog praznika presv. Rešnjega Telesa letos, kakor ga opisuje pismo iz domovine:

Tu smo doživeli nekaj rožic progresivne verske svobode... Nasprotniki so se najprej znesli nad tistimi, ki so kakorkoli aktivnejše sodelovali pri procesiji presv. Rešnjega Telesa kot nosilci bander, križa, pevci, pevodja, itd. Dva dni po procesiji so vsi taki dobili pozive k orožnim vajam za tri mesece. Le dva so pustili na Jesenicah nazaj, od katerih eden je komaj pred pol leta odslužil rok, drugi pa je prav za praznik prišel z orožnih vaj domov... — Zvonenje je v vsem radovljiškem okraju omejeno: sme se zvoniti le trikrat na dan za Angellovo češčenje, češ da morajo siceršnje zvonenje „rezervirati“ za morebitne letalske alarme... Dejansko so pa s tem le hoteli onemogočiti pritrkovanje ob birmovanju.

A Bohinci se kljub vsem tem intrigam niso dali preplašiti. Fantje po vaseh so kar tekmovali, kdo bo višji mlaj postavil ob poti, koder bo šel škof. Dekleta so napletla vencev, da je bila vsa cerkev na Bistrici preprežena z njimi, pa tudi zunaj, okrog napisov in slavalokov. Pevski zbor se je vadal pozno v noč. čeprav brez organista, ki so ga po procesiji odvedli na orožne vaje... Vsi so hoteli pokazati, kako imajo radi svojega škofa.

Tisti večer pred birmo pa, ko so bili fantje po stari navadi na vasi, je milica pograbila tri od njih ter jih imela ves naslednji dan zaprte v kleti na Bistrici, zvečer pa so jih odvedli na Jesenice. Ostali fantje so se pred milico umaknili v hiše. Tedaj je prišla ura za

Škof Anton Vovk v krogu slovenskih duhovnikov na birmi v žabnici 21. V. 1951.

sinove teme. Požagali so vse mlaje in jih z vozom zvozili na žago IMPEKS, podrli vse napise, potrgali vse vence okrog cerkve. Oko postave Titove milice, ki sicer tako budno čuje, da celo stvari, ki se niso zgodile, opazi, je tisto noč bilo slepo, če ni celo milica pomagala pri vsem tem zločinskem početju...

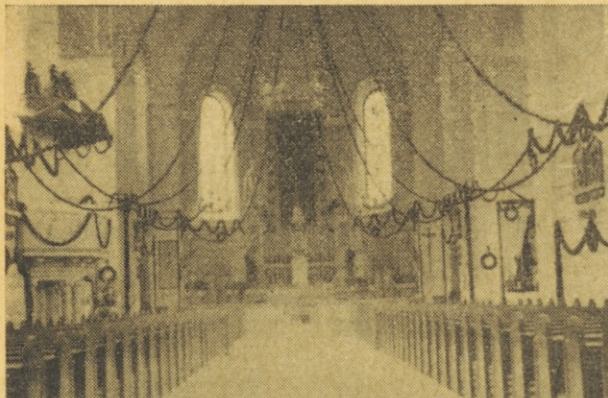
Kljub temu, kar se je čez noč zgodilo, je bil naslednje jutro spreved škofa in birmancev iz župnišča v cerkev tako veličasten kot še ne pomnijo. Bandera so namesto zaprtih fantov nosili drugi, kajti morali bodo preje vse fante pozapreti, kot da bi preprečili vihranje težkih bander v procesijah. Velika bistriška cerkev je bila pri vsej slovesnosti nabito polna in še zunaj je moralo veliko ljudstva ostati.

Podobno je bilo tudi drugod v Bohinju: povsod krasno vse pripravljeno, a skoro povsod tudi to noč pred birmo vse podrti. Tako so nasprotniki požagali mlaje v Srednji vasi, v Češnjici, na Bohinjski Beli, na Bledu in v Gorjah. Le na Koprivniku, kjer so fantje dali v mlaje železne drogeve, jih niso mogli. V Srednji vasi sta bila brezbožnikom na potu Marijin kip sredi vasi v znamenju in križ ob poti na koncu vasi. Prav tako v Češnjici. Na Bistrici so pa Marijin kip na vasi razbili že pred meseci. Na Bledu so pobili skoro vsa okna v župnišču, ko se je škof tam mudil. Po hišah so risali karikature obeh ljubljanskih škofov, dr. Rožmana in Vovka, oznanjujoč oba kot zločince... Prav tedaj je bilo na Gorenjskem več inozemcev, ki so vse te zanimivosti lepo fotografirali, nakar je blejska občina dala vse hišne stene prebeliti na lastne stroške...

Vse to je počenjalo nekaj domačinov pod vodstvom pritepencev od drugod. Organizirano je bilo dobro, zato se nikakor ne more reči, da so bili storilci le kaki "neodgovorni elementi", posamezniki.

Še dva glasova o birmah na Gorenjskem. V Retečah je bila birma. Možje in fantje so postavili mnogo mlajev. Ker se jim je že kar zdelo, kaj bo, so mlaje ponoči stražili, seveda skriti. Šele okrog dveh po polnoči se res pripeljejo razdiralci z avtomobilom in hajd nad mlaje s potrebnimi pripravami! Straža jih

Pri birmi leta 1951 nekje na Slovenskem... Tako, če ne še bolj, je okrašana cerkev kot v nekdanjih, boljših časih.

obkoli in eden reče: "Prav, če hočete, da boste vi jutri v bolnišnici, mi pa v arestu, kar poskusite...! — In pobegnili so junaki — poridralci mlajev.

10. VI. je bila birma na Bledu. Bila sem tam. Naredili so tako sramotno, da kaj takega ne pomnim. Zvonovi so molčali. Pred cerkvijo je 15 kamenitih stopnic in vse so bile počezkane z grdimi napisi; ne vem, kaj vse je bilo, ker je bilo toliko ljudi. Na cerkvenem pragu sem videla napisano: Morilci! Ljudje so se zgražali. Birmancev je bilo okrog 500, ljudi za dve cerkvi. V cerkvi pa pridiga o molitvi in trpljenju... O politiki prav nič. Če je bilo zunaj grdo, je bilo v cerkvi nebeško lepo. Neka gospa zraven mene se je pa bala, češ, Bog ve, ali smo varni, da ne bi kaj eksplodiralo... Pa smo, hvala Bogu, srečno končali.

Drugi dan je bila birma v Ribnem pri Bledu. Tam so jih pa pričakali možje in fantje, ki so stražili vso noč. Res pride auto z ljudmi, ki so imeli s seboj celo vedro barve in velik čopič. Kajpada naši niso križem rok držali in je nastal hud pretep. Bili so tako jezni, da so šli na Bled in so v župnišču vsa okna pobili. Pa pravijo, da Prevzvišeni niso v župnišču spali.

Vse je bolj žalostno. V nedeljo bi imel peti v Begunjah pri Lescah novomažnik Ležnik. Pa niso dovolili. Vse je bilo pripravljeno, venci in napisi in vse ostalo, pa je nekaj dni preje prišla prepoved in so morali imeti vsi novomažniki slovesnost čisto po tiho v Ljubljani.

Novice iz štajerske: Na praznik sv. Petra in Pavla je bilo v mariborski stolnici ordinaranih 7 bogoslovcev v dijakone, eden pa v subdijakona, poleg njih pa še več salezijancev. — Letos je že veliko duhovnikov moralo iti na orožne vaje, med njimi tudi č. g. Takne, petdesetletnik. — Urednik mariborskega Verskega lista dr. Frangez in prof. Žlicar namesto duš "štriglata" mule v Slovenski Bistrici. Tako pismo z dne 1. julija 1951.

V Slovenjgradu so letos v aprilu zelo slovesno proslavili 700-letnico posvetitve mestne župnijske cerkve sv. Elizabete, ki jo je l. 1251 posvetil oglejski patriarh, stric sv. Elizabete. Cerkev so zadnja leta prenovili, postavili nov umetniški križev pot, nove orgle in krstni kamen. Vlada je na svoje stroške dala obnoviti nekaj lepih starinskih mojstrskih slik. Vse priprave za slovesnost je vodil župnik g. Jakob Soklič. Sv. mašo s skupnim sv. obhajilom in slavnostni govor je imel ljubljanski pomožni škof msgr. Jože Vovk, pontifikalno mašo pa mariborski škof dr. Držečnik.

Proti obnovi cerkve, "Slovenski poročevalec" z dne 12. VI. 1951 objavlja resolucijo članstva OF iz Suhe Krajine proti obnovi cerkve v Zafari. Med razlogi navajajo sledeče: "Nobeden od duhovnikov v žužemberku še ni v OF in v Cirilmetodovskem društvu duhovkov, nobeden od njih ne izvršuje državljanske dolžnosti in se ne udeležuje volitev. — Tako njihovo početje slabo vpliva na krščansko misleče župljane. —! Ti ljudje hočejo obnoviti cerkev in župnišče pri Zafari pri žužemberku. Proti temu člani Zveze borcev in OF odločno protestiramo in zahtevamo, naj se župnišče in ves hrib nacionalizirata, župnišče

naj bi služilo koristim delovnih ljudi, cerkev pa naj ostane nespremenjena kot spomenik fašističnega terorja nad slovenskim narodom." — Tako resolucija.

NOVE, ZLATE IN BISERNE MAŠE

Na praznik sv. Petra in Pavla so v stolnici v Ljubljani prejeli mašniško posvečenje: Jože Bertoncelj, Franc Gačnik, Zdravko Hajnrihar in Rafael Ležnik iz ljubljanske škofije; Jože Benedetič, Vincenc Kobal, Janez Lapač, Martin Pavlin in Alojzij Vetrh iz jugoslovanskega dela goriške nadškofije; fr. Pavel Krajnik iz frančiškanskega reda. Naj Bog blagoslovi njihov vstop.

Pred 50 leti pa so bili posvečeni in so obhajali torej letos svoje zlate maše tile duhovniki ljubljanske škofije: Jože Cuderman, župnik v pokoju v Toplicah na Dolenjskem; Andrej Pavlin, župnik pri Sv. Katarini; Franc Vidmar, prodekan in župnik v Višnji gori; Alojzij Vole, župnik v Soteski; dr. Janko Arnež, kanonik in župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani; dr. Franc Grivec, prelat, univ. profesor v Ljubljani; Pavel Perko, župnik v p. na Muljavi; Jožef Podlipnik, duh. svetnik, župnik na Selah pri Šumberku in Anton Tomelj, župnik v pokoju v Dravljah. Prav tako obhaja letos zlato mašo tudi p. Ferdinand Stadler, kartuzijan in sedaj župni upravitelj v Brusnicah pri Novem mestu.

Visoki in redki jubilej biserne maše, 60-letnico mašništva sta pa obhajala letos pesnik "Popevčie milemu narodu" Anton Hribar, župnik v Zalem logu v Selški dolini, in pa beneški Slovenec, neutrudni spovednik Janez Zdravljčič iz Misijonske družbe sv. Vincencija (lazaristi) v Ljubljani.

Slovenski dušni pastirji krške škofije so pripravili za letošnji maj svojevrsten dar Majniški Kraljici. Organizirali so med svojimi župljani akcijo, naj bi vsak koroški Slovenec v letošnjem svetoletnem maju pokloni Mariji, Kraljici v nebesa vzeti, posna dar, namreč, da bo zmolil dnevno cel rožni venec ali pa vsaj eno desetko.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Konec junija je izšla lična mašna knjižica z naslovom "Naše molitve". Ta molitvenik je sestavil msgr. Ivan Trinko, kot svoje zadnje življenjsko delo. Sam je napisal in lastno-ročno podpisal posvetilo:

"Ljudstvo moje drago!

Tebi sem živel. Tebe so spremljale moje skrbi, za Te je tolko moje srce. S Teboj sem delil lepe in bridke dneve in Tvoja usoda je bila moja usoda.

Ob koncu svojega življenja Ti poklanjam še svoj zadnji in najdražji dar — molitvenik "Naše molitve", ki naj Te zvesto spremlja na poti življenja in pelje k Bogu.

Ljudstvo moje! Kakor do zdaj tudi v bodoče ljubi svojo zemljo in ohrani vero svojih očetov, da se nekoč vsi znajdemo v večni domovini.

To naj Ti bo moja oporoka in testament! Sedaj pa lahko rečem s starčkom Simeonom: "Zdaj pa, Gospod, odpusti svojega hlapca po

JUTRO V BOHINJU

Sonce dobro ožarilo
spet je gore,
v jezero do dna nalilo
zlate zore.

Biserno zvoni v planinah
bela čreda.

Sveti Janez se ob mostu
v vodo gleda.

Zadižale so po medu
murke rdeče.

Vsa dolina sanja sanje
tihe sreče.

Janko

svoji besedi v miru! V Trčmunu, dne 5. junija 1950. Duh. Ivan Trinko."

Za posvetilom je podoba in molitev k Materi božji na Stari gori nad Čedadom. Zgodovinske opazke povedo, da je to najstarejša slovenska božja pot, nastala že v 6. stoletju.

Knjižica obsega na skoraj 300 straneh običajno vsebino molitvenika, prirejeno za navade in izraze v Beneški Sloveniji. Precej strani obsegajo "kratka premišljevanja o posiednjih rečeh človekovih", pisana zelo poljudno. Pesmi obsegajo 70 strani. Med njimi je nekaj pristno beneških, nekaj pa starejših slovenskih (Mašnik požegna beli Kruh, Za dan je vsega veselja — božična, Marija z Jožefom — božična, Jezusa pozibljimo — bož., Predomisli o človek grešni — postna, Jezus je od smrti vstal, od svoje bridke martre, Na kolena dol padimo!, Glej nebesa so se odprla, O usmiljeni moj Jezus, Marijina: Kukar li lija med trnjem, Kdor moliti neče, proti peklu teče).

Ta molitvenik je vesel dogodek za Beneške Slovence po tolikih letih fašističnega pritiska. Naj bi segali po njem vsi Benežani, saj pred prvo vojno niso poznali drugačnih molitvenikov kot slovenskih.

75 letnik p. Oton Kocjan je s toliko ljubeznijo sprejemal slovenske begunce — romarje v Loreto v Italiji. A tu ga vidimo s skupino slovenskih svetoletnih romarjev z Goriškega.

MED

IZSELJENCI

ARGENTINA

Kongres argentinske katoliške delavske mladine ob dvajsetletnici ustanovitve JOC v Argentini je počastil z navzočnostjo msgr. Cardijn. Ta prelat je pred 25 leti kot kaplan v Belgiji začel apostolat med zapuščenimi delavci in že se je gibanje in delo razširilo po vsem svetu. Navdušeno so ga pozdravili, ko je prišel v deželo obenem z zastopnico tajništva te mednarodne katoliške delavske organizacije. Za uvod se je v nedeljo 1. julija udeležil posvetitve novega pomožnega škofa v La Plata msgr. Raua, med tednom je imel zborovanja za duhovnike in delavce po posameznih mestnih okrajih in okolici. Lep pa je bil zaključek kongresa s sv. mašo v Luna Parku, katere se je udeležilo tudi vsaj 600 Slovencev. Praznično mašo s pridigo je imel kard. dr. Caggiano, škof v Rosario, nato pa je bilo zborovanje, katerega je zaključil z navdušenim govorom msgr. Cardijn.

Prelat dr. Odar je obhajal srebrno mašo. Najprej v intimnem krogu semenišča v San Luisu na godovni dan 21. junija, ko so se ob njem zbrali profesorji in gojenci semenišča ter slovenski duhovniki iz San Luisa; iz Buenos Airesa je odhitel tja č. g. Lenček L. — Za vse ljudi pa je imel srebrno mašo 1. julija na Belgrano. Sam je hotel, naj bo brez vseh posebnih slovesnosti, pa smo se mu morali vdati, le slavnostno pridigo je imel njegov sošolec č. g. župnik Gr. Mali, pevski zbor "Gallus" pa je res lepo prepeval vso sv. mašo slovenske pesmi. — Na predvečer ga je kot svojega člana pozdravilo SKAS z besedami predsednika g. ravn. Prijatelja. Drug dan pa sta ga v krogu prijateljev pozdravila predsednik Društva Slovencev g. Stare in dužni pastir č. g. Orehar ter se mu za vse ogromno delo med Slovenci zahvalila.

Študijski dan Slovenskega katoliškega akademškega starešinstva. Zbrali so se 9. julija naši izobraženci iz SKAS pri marianistih v

Buenos Airesu, kjer jim je najprej maševal in pridigal prof. dr. Jaklič, nato pa so imeli zborovanje, ki so ga posvetili dveh mislim: Proslavi proglasitve dogme Marijinega vnebovzetja, za kar je pripravil referat univ. doc. dr. Filip Žakelj o pomenu te dogme za krščansko življenje, druga misel pa je bila obletnica papeških okrožnic "Rerum novarum" ter "Quadragesimo anno", na kar je spomnil referat univ. prof. dr. Ivana Ahčina z naslovom "Socialna pravičnost". Med skupnim kosilom so se še marsikaj nevezano pogovorili in lepo zaključili ta dan.

Prireditve za vzgojitelje so pripravili naši moške in žene za 29. julij v Ramos Mejia. Po pridigi č. g. Kalana in litanijah v cerkvi, so se zbrali v župnijski dvorani, kjer so jim malčki v počaščenje zaigrali lepo igrico, ga. Snojeva pa jim je v resnem govoru pokazala delo in pot krščanskih staršev pri skrbi za otroke.

Baragov mesec smo začeli s prvo avgustovo nedeljo, ko smo se zbrali k redni misijonski pobožnosti v župnijski cerkvi v Ciudadela. Opravili smo misijonsko uro molitve, nato pa je v dvorani v skioptičnem predavanju č. g. L. Lenček pokazal življenje in delo misijonskega škofa Friderika Barage, za katerega moramo prositi Boga, naj ga poveleča s častjo svetništva.

Slovensko semenišče se bo selilo. Dolgo let je bilo daleč od središča Slovencev, v San Luisu, sedaj se je po dolgotrajnem in težkem iskanju našel lep kraj v Adroque, ki leži 22 kilometrov od Buenos Airesa v nadškofiji La Plata. Prostorna hiša z velikim vrtom bo sprejela bogoslovce in gimnazijce v svojo sredo, kjer bodo imeli prijeten dom. Treba bo še marsikaj prirediti in popraviti, zato se je rektor semenišča že obrnil na slovenske izseljence za veselo in požrtvovalno pomoč. Takoj te tedne bodo začeli s preurejanjem, da se bo mogoče v novembru že preseliti.

Svetoletno pobožnost so Slovenci skupaj opravili 8. julija v župni cerkvi v Ramos Mejia, kjer se je zbralo kakih 300 ljudi. Ugodno je posebej to, ker tu zadožča obisk ene same cerkve, da odpustek dobiš.

Fatimsko Marijo bodo Slovenci sprejeli v Lanusu. Najprej jo bomo pozdravili ob sprejemu 1. septembra ob 18 na trgu pred postajo Lanus. Za Slovence bodo posebne pobožnosti: 2. septembra ob 8 bo sv. maša s pridigo, popoldne ob 14 pa začetek popoldanske pobožnosti: sv. rožni venec, pridiga in litanije. Med tednom bodo še 6. in 7. septembra vsak večer od 19 do 20 molitve, petje in govor. Naše slovo od Marije, ki roma po argentinskih župnijah, bo pa na mali šmaren v soboto 8. sept. ob 17. jilblzakjuw svojihxuz i0mmčaEágvö rKjöd

Duhovniške spremembe. Č. g. Anton Stanonik je odšel iz Villa Ballester v Jardín de Palomar. Casa parroquial, FCNGSM. Prov. Buenos Aires. Č. g. Anton Žagar je nastavljen za hišnega duhovnika v Convento Hermanas Azules. Ingenio Concepción. Prov. Tucuman.

č. g. **Jože Jurak** je prišel iz škofije Mercedes v Buenos Aires, da bo pomagal v slovenskem dušnem pastirstvu. Postal je hišni duhovnik pri slovenskih sestrah na Paternalu. Naslov Victor Martinez 50. — Novomašniki: č. g. **Grile Janez** je sprejet v škofijo Mercedes, nastavljen je v Bragado. (Naslov: Casa parroquial, Bragado, FCNDFS. Prov. Bs. Aires). č. g. **Zupančič Alojzij** je nastavljen v škofiji San Luis v Renco (Naslov: Casa parroquial, Renca, FCNGSM. Prav. San Luis). — č. g. **Kukavica Alojzij** in č. g. **Ogrin Anton** sta ostala v semenišču, da nadaljujeta študije. (Naslov: Seminario diocesano, c. Felipe Velasquez 471, San Luis, FCNGSM). č. **Janez Ogrin** je odšel na župnijo Nueva Galia (Casa parroquial, Nueva Galia, FCNGSM, Prov. San Luis). č. g. **Stanko Kavalar** je dobil župnijo La Toma (Casa parroquial, La Toma, FCN Gen. San Martin, Prov. San Luis). — č. g. **Franc Glavač** je nastavljen za župnega upravitelja v Ntra. Señora de Soccoro (Casa parroquial, Av. Cachaqui, Km 22 y 1/2, Florencio Varela, Estap. 1).

IZ DELOVANJA "DRUŽABNE PRAVDE"

Od 1. maja dalje se organizacija "Družabna pravda" nahaja v svoji tretji poslovni dobi. Med tem je bila potrjena od nadškofijskega ordinariata v Buenos Airesu. Njen namen je razviden iz pravil: "z besedo in dejanjem širiti socialni nauk Cerkve". Vključuje samo Slovence. Ima duhovnega vodjo.

Letošnje leto si je "Družabna pravda" zadala še posebej važno nalogo. Vse leto se spominja, tako v svojem že kar priljubljenem istoimenskem glasilu, kakor tudi na vseh prireditvah šestdesetletnice "Rerum novarum" in dvajsetletnice "Quadragesimo anno". Poleg svojih rednih prireditev je zato sklenila prirediti tudi večje število socialnih večerov. Na njih naj bi se širša javnost seznanila najprej z zgodovino krščanske socialnega gibanja med Slovenci, nato pa vsaj z najvažnejšimi poglavji papeških socialnih okrožnic. V izpolnjevanju te naloge se je od januarja do julija vršilo že 5 socialnih večerov. Doslej obravnavane teme (Važnost obletnice papeških socialnih okrožnic, Kako je Evangelist Krek zaoral ledino, O vzponu in zatonu Jugoslovanske strokovne zveze, Ne komunizem, ne protikomunizem, ampak — Kristus in Veliki poskusi v razdobju 1935—45.), kakor tudi imena predavateljev (Rudolf Smersu, France Kremžar, France Žužek, Slavko Češnovar in Maks Jan) nam spričujejo višino socialnih večerov.

"Družabna pravda" je dala tudi pobudo za skupno slovensko počastitev jubileja papeških socialnih okrožnic. Njenemu vabilu se je odzvalo že devet slovenskih društev v velikem Buenos Airesu, med njimi tudi društvo "Slovenska Krajina", ki ga sestavljajo v glavnem redni izseljenci iz časov pred vojno. Ustanovil se je poseben meddruštveni odbor, ki je pripravil prireditev. V njem je "Družabna pravda" z vsemi močmi sodelovala. Sad skupnega dela je bila prireditev 20. maja, o kateri je "Duhovno življenje" že poročalo. Ob tej priliki je "Družabna pravda" izdala tudi

knjigo našega odličnega družboslovca g. dr. Ivana Ahčina: "Ob jubileju".

V nadaljevanju dela za čimvečje delavsko-podjetniško zblizanje, ki so ga slovenski delavci in delodajalci započeli v Ljubljani koncem leta 1944, kaže "Družabna pravda" trdno voljo čimprej zlomiti vezi razrednega boja, katerega sta kapitalizem in komunizem umetno ustvarila med delavci in podjetniki. Tako je na letošnjem občnem zboru za tekstilnim delavcem Francetom Žužkom prevzel predsedstvo organizacije obrtnik, fotografski mojster Lojze Erjavce. Pa tudi rednega socialnega tečaja, na katerem se papeške socialne okrožnice proučujejo v podrobnostih, se udeležujejo skupno podjetniki in delavci. Na ta način se takoj na licu mesta ugledajo marsikakšna različna gledanja na posamezna vprašanja.

List "Družabna pravda" smo že omenili. Izhaja desetkrat na leto. Je razmnožen. Vsaka številka obsega približno 14 strani. Slavnostna številka meseca maja je izšla na 60 straneh. Zanj je veliko zanimanje. List ureja poseben uredniški odbor, kateremu stoji na čelu podpredsednik organizacije France Pleško.

Proučevanje in širjenje socialnega nauka Cerkve je hvalevredna, toda tudi silno težka naloga. Zato se ni čuditi, da vlada v organizaciji in listu "Družabna pravda" velika resnost. Pa kljub vsej resnosti najde organizacija tudi prilike in čas za lepe izlete, polne dobre volje in razvedrila. Letos sta bila organizirana dva taka izleta, prvi v Olavarrio, kjer so člani obiskali svojega prijatelja dr. Tineta Debeljaka in ogledali veliko cemenino tovarno, drugi pa na otok Hiawatha, kjer je obisk veljal odborniku "Družabne pravde" Luku Milharčiču. Pred kratkim so si člani ogledali tudi 65. argentinsko živinorejsko razstavo, na kateri so proučevali stanje živinoreje v deželi, kjer žive, in ga primerjali s stanjem v Sloveniji.

Za mesec avgust pa pripravlja svoje običajno "romanje delavnih Slovencev", ki bo to pot v Pilar pri Buenos Airesu. Z romanjem bo združen tudi kratek tečaj, na katerem bo med drugim predavanje o škofu Baragi, zaščitniku brezpravnih, s čimer se bo "Družabna pravda" še posebej pridružila slavljenju Barage v "Baragovem mesecu".

U. S. A.

Tri slovenske nove maše v USA. Zadnjo nedeljo v maju je pel novo mašo v Lemontu frančiškanski novomašnik p. Danilo Sedlar. — 10. junija pa sta darovala svoji prvi daritvi čč. gg. Franc Gaber in Milan Hlebš. Zadnja dva sta šele pred kakim letom zapustila slovensko semenišče v Argentini in odšla v USA. Posvetil ju je ljubljanski škof dr. Rožman.

Na praznik Marije Pomagaj sta odšla iz frančiškanskega lemontskega komisarijata med slovenske naseljenice v Avstralijo dva mlada slovenska frančiškanska patra: p. Klavdij Okorn in p. Beno Korbic. Doma sta oba iz istega gorenjskega kraja in sta med zadnjo vojno skupno prenašala strahote Dachaua.

VSEM, KI SO DOSLEJ PORAVNALI NAROČNINO: ISKRENI BOG POVRNI!

IZ VSEBINE SEPTEMBERSKE STEVILKE —
ČLANKI — Škof Gregorij Rožman: žena, glej tvoj
sin; Največja zapoved — Merkun: Molimo za zedin
nje — Kopač CM: Pil X. v slavi blaženih — Dr. Iv.
Ahčin: Duhovnik in socialno vprašanje — M. Šker
bec: Katoliško šolstvo v USA — Dr. Lenček: Kino,
da ali ne; Naše zadržanje do dobrega in slabega fil
ma — Hladnik: Na grob v tujini — Dr. Hanželič:
Vzgajaj tudi z vzgledom; Vzgoja k resničljivosti
v predšolski dobi. — ČRTICE — Zemlak: Podrti
križ — PESMI — Slavko Srebrnič: Strmi vrhovi.
Ne odmakni rok, Zdaj sem tu doma; Bogdan Bud
nik: V cerkvi; Janko: Jutro v Bohinju; Igor: Sence
večera — FANTOM IN DEKLETOM — Boriti se,
Pavčič, naš vzor (6. Vdanost škofu), Ali še veš?
Tvoja Marija, Delo doma ali v organizacijah; Pri
znanje — PO KATOLIŠKEM SVETU — MED IZ
SELJEVCI — KATOLIŠKI MISLJONI — Marjan
Loboda: Življenjepis Friderika Barage; M. Marolt:
Baraga slikar in njegov lik; Jeločnik: Nova podoba
škofa Barage; Odar: Koliko smemo Barago častiti
— BOŽJE STEZICE

K SLIKAM NA OVITKU — Prva stran: Kip sv. Iz
nacija in grad v Gorici; Unec na Notranjskem; Križ
na Veliki Planini — Zadnja stran: škof Vovk na
biřmovanju; p. Oton Koejan O. Cap., spovednik v
Loretu, ob 75 letnici, maja 1951; prelät dr. Odar v
Buenos Airesu ob srebrni maši (sedi drugi od leve)

Prosimo za naročnino!
Kdor hitro da, dvakrat da!

